

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Obor: Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Isabela Kulhanová

**Vliv online knižních komunit a sociálních sítí na čtenářství
dospívajících**

The influence of online book communities and social media on
reading of adolescents

Praha 2024

vedoucí práce: PhDr. Jiřina Šmejkalová, CSc.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala doktorce Šmejkalové, za cenné rady, připomínky, důvěru a trpělivost během psaní této práce. Také bych chtěla poděkovat všem, kteří se mnou absolvovali rozhovory k mému výzkumu za jejich ochotu a čas, své rodině za jejich podporu, mým kolegům z oboru za veškerou pomoc a rady, a nakonec také mé partnerce za její trpělivost a pomoc.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 20. července 2024

Podpis:

Abstrakt

Tato bakalářská práce zkoumá vliv online knižních komunit na sociálních sítích a jiných webových stránkách na čtenářské návyky a preference mladých dospělých. Zejména se zaměřením na platformy jako je Instagram, YouTube a TikTok.

Teoretická část představuje stručný přehled našeho současného povědomí, literatury a výzkumů o těchto komunitách a platformách, na kterých sídlí. Dohledané zdroje se však zabírají pouze samotnými knižními komunitami a nikoliv tím, jaký mají na svoje členy či pozorovatele vliv. Přesně touto problematikou se, byť pouze na povrchové úrovni, tato práce a její výzkum zabírá. Za pomoci polostrukturovaných rozhovorů s dospívajícími členy online knižních komunit bylo cílem výzkumu pohlédnout na jejich osobní zkušenosti ve snaze je zobecnit a odpovědět tak na výzkumné otázky a hypotézy. Ty obsahovaly nejen primární otázku celé práce, a to: Jakými způsoby ovlivňují a formují online knižní komunity návyky, názory, postoje a preference dospívajících čtenářů, ale také si kladly podotázku: Jak moc do těchto komunit zasahuje a jak jejich členy ovlivňuje marketing, a jaký na něj čtenáři mají názor.

Získaná data a celkové výsledky výzkumu snad pomohou nastínit vliv interakcí členů knižních komunit v digitálním prostředí na jednotlivce a na literární kulturu jako takovou.

Klíčová slova

Dospívající, mladí dospělí, čtenářství, čtenářské postoje, faktory ovlivňující čtení, knihy, online čtenářské komunity, influenceři, sociální média

Abstract

This bachelor thesis studies the influence of online book communities on social media and other websites on the reading habits and preferences of young adults. In particular, focusing on platforms such as Instagram, YouTube and TikTok.

The theoretical section presents a brief overview of our current understanding, literature, and research on these communities and the platforms they reside on. However, the cited sources only cover the book communities themselves and not the impact they have on their members or observers. This is precisely the issue that this thesis and its research addresses, if only at a surface level. Using semi-structured interviews with teenage members of online book communities, the research aimed to look at their personal experiences in an attempt to generalize them in order to answer the research questions and hypotheses. These included not only the primary question of the entire thesis, namely, In what ways do online book communities influence and shape the habits, opinions, attitudes, and preferences of teen readers, but they also asked the sub-question: To what extent does marketing interfere in these communities and influences their members, and how readers feel about them.

The data collected and the overall results of the research will hopefully help outline the impact of the interactions of members of book communities in the digital environment on individuals and on literary culture as a whole.

Keywords

Adolescents, young adults, reading, reading attitudes, factors influencing reading, books, online reading communities, influencers, social media

Obsah

Předmluva	10
Úvod.....	11
1 Teoretická část	12
1.1 Komunita.....	12
1.1.1 Online komunity.....	13
1.1.2 Knižní komunity.....	17
1.1.3 Online knižní komunity.....	18
1.2 Sociální sítě	19
1.2.1 TikTok.....	20
1.2.2 Instagram.....	22
1.2.3 YouTube.....	23
1.2.4 Databáze knih.....	26
1.2.5 LibraryThing	28
1.2.6 Goodreads	31
2 Metodologie	34
2.1 Cíl výzkumu.....	34
2.2 Výzkumná metoda	34
2.2.1 Polostrukturovaný rozhovor.....	35
2.2.2 Otázky k rozhovorům.....	35
2.2.3 Transkripce.....	35
2.3 Výzkumný vzorek	36
2.4 Výzkumné otázky a hypotézy	36
2.5 Limity výzkumu	37
2.6 Etické aspekty výzkumu	37
3 Praktická část	38
3.1 Reprezentativnost vzorku.....	38
3.2 Analýza transkripcí	38
3.2.1 Knihy a Vy	38
3.2.2 Komunity a Vy.....	40
3.2.3 Komunity a jejich vliv.....	42
3.3 Interpretace dat a diskuse	43
Závěr	48
Seznam použité literatury.....	49

Seznam příloh	54
Přílohy.....	55

Předmluva

K výběru tohoto tématu, mě vedlo hned několik věcí. Sama jsem členem online knižních komunit na několika webových stránkách a sociálních sítích a vždy mě toto konkrétní téma, a s ním spojená problematika, velmi zajímalo. K tomuto konkrétnímu zpracování mě však dovedla moje mladší sestra, která díky těmto komunitám začala dobrovolně číst ve svém volném čase. Spojením karantény v roce 2020 a nudy z neustálého posedávání doma se rozvinula potřeba najít pro sebe nějakou aktivitu, při které by nepotřebovala používat svůj telefon. Takto začala číst několik mých kníže až jednoho dne narazila na jednu z jejích oblíbených tvůrkyň, která zmínila svou oblíbenou knížku a následovala lavina primárně dívek ve věku mé sestry, které tuto knihu a později veškerou tvorbu této autorky začaly milovat. Později jsem pracovala v Paláci knih Luxor, kde se každý týden vystavují nejprodávanější tituly. Po dobu více než půl roku se tento žebříček neobešel bez alespoň jedné knihy této autorky. Tento jev mě velice zaujal a inspiroval ke zpracování tohoto tématu.

Bakalářská práce byla vypracována podle pravidel a metodických pokynů pro zpracování a odevzdání závěrečných prací Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Použité zdroje jsou citovány v souladu s mezinárodní normou ISO 690. V textu je použito citování pomocí poznámek pod čarou a abecedně řazený seznam použitých zdrojů je připojen na konci bakalářské práce. Vlastní text (od úvodu až po závěr včetně) obsahuje 85 714 znaků, 47,6 normostran.

Úvod

S rozvojem technologií, poté internetu a sociálních sítí byly transformovány způsoby získávání informací o knihách a literatuře obecně. Recenze v časopisech a doporučení pracovníků v knihovnách začínají být na ústupu a nahrazovány platformami sociálních sítí a jejich knižními komunitami.

Čtenářství jako takové za posledních několik století prošlo nezměrným počtem změn a modifikací. Z času, kdy samotná schopnost číst byla privilegium, přes čtenářské salonky a spolky, až po online knižní komunity. Čtenářství a literární kultura byla a stále je častým předmětem monografií, článků a s nimi spojených výzkumů, avšak nachází se zde podstatná mezera, která by měla obsahovat informace a data o členech knižních komunit, kde ono čtenářství vzkvétá. Tato bakalářská práce si klade za cíl přidat cenná data do této stále se zaplňující propasti, a to zkoumáním vlivu online knižních komunit a sociálních sítí na čtenářství dospívajících, kteří jsou tou nejvíce náchylnou věkovou skupinou z hlediska vlivu či nátlaku. Především se zaměřuje a klade důraz na sociální sítě jako jsou Instagram, YouTube a TikTok, na kterých se za posledních několik let zrodily knižní komunity, známé jako Bookstagram, BookTube a BookTok. Ty nabízejí prostory pro čtenáře a literární nadšence, kde mají možnost sdílet své názory, myšlenky, zkušenosti a nápady, doporučovat si vzájemně knihy k dalšímu čtení, provádět diskuse na různá témata či se setkávat s dalšími lidmi stejných názorů a postojů.

Teoretická část této práce představuje stručnou historii nejen knižních, ale komunit obecně a zároveň tyto termíny vysvětluje. Dále poukazuje na současný stav výzkumu v této oblasti, a nakonec poskytuje informace o konkrétních sociálních sítích a webových stránkách obsahujících online knižní komunity. Metodologie pak popisuje výzkumné metody a techniky využití v praktické části. Byla zvolena cesta kvalitativního přístupu, konkrétně polostrukturovaných rozhovorů z mladými dospělými ve věkovém rozhraní 18-21 let, kteří byli anebo stále jsou aktivní členové online knižních komunit.

Primárními výzkumnými otázkami, na které se práce zaměřuje, jsou: Jakým způsobem online knižní komunity ovlivňují čtenářské návyky a preference mladých dospělých? Jaké faktory nejvíce přispívají k úspěchu a popularitě těchto komunit? Jaký je vliv marketingu na tyto komunity a jak je vnímají jejich členové?

Výsledky výzkumu by pak měly poskytnout představu o tom, jak moc podstatnou roli online knižní komunity hrají ve čtenářství hlavně dospívajících uživatelů a přinést tak cenné informace a data těm, kteří se snaží lépe pochopit a porozumět nuancím čtenářských potřeb a preferencí.

1 Teoretická část

1.1 Komunita

Slovo komunita nemá pouze jeden význam či definici. G. A. Hillery (1955) odhalil až devadesát čtyři různých definic.¹ Může se jednat o „*souhrn osob, které žijí v určitém vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku*“.² Lze ji však také definovat jako „*společenství či kolektiv vyznačující se těsnými vnitřními pouty a silnou soudružností danou vědomím sounáležitosti a společným cílem*“.³ Komunity mohou vznikat v prostředí rodiny, přátel, kolegů, vesnice či města, ve kterém žijeme. Společné znaky, zájmy či cíle spojují a umožňují tak vzniknout těmto malým společenstvím, která dávají lidem pocit sounáležitosti, přijetí a v některých případech mohou nahradit i pokrevní rodinu, která tuto úlohu nedokázala splnit.

Již od starověkého Řecka po osvícenství slovo „komunita“ ztělesňovalo jádro společnosti. Aristoteles například nevnímal žádný významný rozdíl mezi společností a komunitou, protože jeho představa společnosti byla bezprostředně spojena s přátelstvím. Chápání komunity za osvícenství představovalo rozvíjející se svět společnosti jako politickou komunitu, ve kterém měla možnost vzkvétat lidská autonomie a solidarita. Za předpokladu, že komunita tedy vyjadřovala oblast sociálních vztahů, pak by vždy nastalo napětí s autokratickým státem. Na rozdíl od státu, komunita ztělesňovala bezprostřední svět citů a sounáležitosti v prostředí každodenního života. Zatímco stát představoval objektivní entitu, která byla distancována od lidských životů. Komunita tedy byla něčím přímo prožívaným a udržovaným prostřednictvím solidarity.

V prostředí raného novověku byly komunita a společnost prakticky zaměnitelné. Společnost byla vnímána jako pouto mezi občany, které se mohlo vztahovat také na vztahy ekonomické. Občanská společnost by mohla být vyjádřena také pojmem „společný svazek“, neboli komunita. Komunita tedy neznamenalou pouhou tradici minulosti, ale i sociální vztahy, jako ty objevující se kolem tržní společnosti a buržoazní kultury, jako například spolky. R. Williams (1976)⁴ se domníval, že „*myšlenka komunity vzešla z rané představy společnosti představující soubor přímých vztahů na rozdíl od*

¹ PORTER, Constance Elise. A Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. [Online]. *Journal of computer-mediated communication*. 2004, roč. 10, č. 1. ISSN 1083-6101. Dostupné z:

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>.

² *Encyklopedický slovník*. Odeon, Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-207-0438-8.

³ *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. Praha: Diderot, 1999. 8 svazků. ISBN 80-902555-2-3.

⁴ DELANTY, Gerard. Community as an idea: loss and recovery. In *Community*. [Online]. Third edition. New York: Routledge, 2018, s. 10-31. ISBN 1-351-65605-8. Dostupné z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?pq-origsite=primo&docID=5323339>

organizované sféry státu“.⁵ Bez komunity nemůže existovat žádná společnost, což ji činí základem solidarity, důvěry a sounáležitosti.

R. Nisbet (1953) ve svém díle *Quest for Community* použil termín „totální komunita“ k popisu vzniku totalitních ideologií, jako je například fašismus a extrémní formy nacionalismu. Totální komunita představuje komunitu, která je spojením státu a společnosti. Podle G. Mosse (1982) myšlenku komunity, tak jak byla tehdy známa, převzala radikální pravice ke konci devatenáctého století. Do té doby se jednalo o levicovou myšlenku, která šla proti tehdejší normě a nabízela vizi více vyrovnané a demokratičtější společnosti. Avšak s vytrácejícími se osvícenskými idejemi a vzestupem šovinistických a autoritářských typů nacionalismu se komunita stávala větší součástí pravicového politického proudu. Kniha G. Le Bona (1895) *The Crowd*, silně ovlivnila tuto radikální pravici, včetně Hitlera a Mussoliniho. Německé mládežnické hnutí, *Bund*, dávalo velký důraz na stmelenu mužskou komunitu, přátelství a mládenecký elán, aby vyjádřili svou touhu po prosazení komunity. Společně s tím se Německem prohnala vlna hnutí za ženskou emancipaci. Tato kombinace, společně s remytologizací historie, vytvořila reakční politickou filosofii založenou na tzv. „prvotní komunitě“.

Mají-li tyto velmi rozdílné představy komunity něco společného, pak je to pohled na komunitu jako na *communitas*, latinské slovo vyjadřující sounáležitosti, a které není redukovatelné na jakékoli sociální nebo politické uspořádání. Komunita se projevuje jako mocná myšlenka sounáležitosti v každé době a její důležitost spočívá v její přesvědčovací síle a v jejím ztělesnění nejvíce sociálního prvku společnosti.⁶

1.1.1 Online komunity

Stejně jako více obecný termín komunita, tzv. online, virtuální, internetová či web komunita také nemá pouze jednu všeobecně uznávanou definici. C. E. Porter (2004) se pokusila vylepšit již existující definice.⁷ Podle jejího výzkumu se jedná o „*uskupení jednotlivců nebo obchodních partnerů, kteří interagují kolem sdíleného zájmu, přičemž interakce je alespoň částečně podporována anebo zprostředkována technologiemi a je vedena nějakými protokoly nebo normami*“.⁸ H. Rheingold (1993)⁹ definoval virtuální

⁵ Vlastní překlad autora. Původní znění: „the idea of community inherited from the early idea of society the body of direct relationships as opposed to the organized realm of the state“.

⁶ DELANTY, Gerard. Community as an idea: loss and recovery. In *Community*. [Online]. Third edition. New York: Routledge, 2018, s. 10-31. ISBN 1-351-65605-8. Dostupné z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?pq-origsite=primo&docID=5323339>

⁷ PORTER, Constance Elise. A Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. [Online]. *Journal of computer-mediated communication*. 2004, roč. 10, č. 1. ISSN 1083-6101. Dostupné z:

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>

⁸ Vlastní překlad autora. Původní znění: „an aggregation of individuals or business partners who interact around a shared interest, where the interaction is at least partially supported and/or mediated by technology and guided by some protocols or norms“.

komunity jako „sociální agregace, které se objevují na internetu, když dostatek lidí vede veřejnou diskusi dostatečně dlouho, s dostatečným lidským citem, aby vytvořili síť osobních vztahů v kyberprostoru“.¹⁰ J. Hagel a A. Armstrong (1997)¹¹ je definovali o něco jednodušeji: „jedná se o skupiny lidí se společnými zájmy a potřebami, kteří se scházejí online“.¹² Dalo by se tedy říci, že se jedná o společenství, kde se jeho členové vzájemně ovlivňují a zapojují se především prostřednictvím digitálních platforem, jako jsou sociální sítě, fóra, chatovací místnosti nebo online herní prostředí.

1.1.1.1 Typologie online komunit

Ani v případě typologie online komunit se nenachází pouze jedno všeobecně uznávané řešení. C. E. Porter (2004) je toho názoru, že většina výzkumníků má tendenci se zaměřovat pouze na jednu proměnnou, když se pokoušejí přijít na lepší formy typologie virtuálních komunit. V některých případech se dokonce jedná o proměnné týkající se pouze jejich oboru, čímž se jimi tvořené typologie stávají méně relevantní pro ostatní obory. Například z oboru informačních systémů, J. Preece (2000), svou typologii staví na základě návrhu podpůrných komunikačních technologií, jako je třeba chat, nebo uživatelských funkčních požadavků. Obchodní výzkumníci, A. Armstrong a J. Hagel (1995), tu svoji staví na základě účelu komunity, jako je generování příjmů, nebo jak virtuální komunity pomáhají naplňovat potřeby spotřebitelů. Občas byly tyto komunity rozděleny na základě více než jedné proměnné – například Q. Jones a S. Rafaeli (2000) vymezují online komunity a virtuální veřejnost na základě síly sociálních vazeb a veřejné versus soukromé povahy členství či interakce. Jiní čerpají ze sociologických, psychologických a antropologických perspektiv tím, že kategorizují virtuální komunity jako typy společností. Například L. Komito (1998) navrhuje, že tyto komunity lze kategorizovat jako morální, normativní, blízké anebo proměnlivé.

Výzkumníků a s nimi spojených typologií online komunit je mnoho, a proto se Porter pokusila ty již existující vylepšit a vytvořit typologii novou, která by mohla být uplatňována ve vícero oborech. Typologie, navrhovaná Porter, se skládá ze dvou kategorií první úrovně: komunity iniciované členem a komunity sponzorované

⁹ LEIMEISTER, Jan Marco, SIDIRAS, Pascal a KRCCMAR, Helmut. Exploring success factors of virtual communities: The perspectives of members and operators. [Online]. *Journal of organizational computing and electronic commerce*. 2006, roč. 16, č. 3-4, s. 279-300. ISSN 1091-9392. Dostupné z: <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1080/10919392.2006.9681204>

¹⁰ Vlastní překlad autora. Původní znění: „social aggregations that emerge from the Net when enough people carry on public discussion long enough, with sufficient human feeling, to form webs of personal relationships in cyber-space“.

¹¹ Tamtéž

¹² Vlastní překlad autora. Původní znění: „Groups of people with common interests and needs who come together on-line“.

organizací.¹³ „Komunity iniciované členem jsou ty, které byly založeny a jsou nadále řízeny členy. V případě komunit sponzorovaných organizací se jedná o ty, které jsou sponzorovány buď komerčními, nebo nekomerčními (např. vládními, neziskovými) organizacemi. Sponzorující organizace mají klíčové zainteresované strany anebo příjemce, jako jsou zákazníci, kteří jsou nedílnou součástí poslání a cílů sponzorské organizace.“¹⁴

Druhá úroveň této typologie kategorizuje online komunity na základě „obecné vztahové orientace komunity“.¹⁵ „Vztahová orientace popisuje typ vztahu, který je tvořen mezi členy komunity. Komunity iniciované členem se soustředí na buď sociální, nebo profesní vztahy mezi členy. Komunity sponzorované organizací se soustředí jak na vztahy mezi členy komunity, zákazníky a zaměstnanci, tak mezi jednotlivými členy a sponzorující organizací.“¹⁶

U. Markus (2002) vytvořil typologii, z které ta od Porter silně čerpá, a kategorizoval online komunity na základě jejich sociální, profesní a komerční orientace. V prostředí volnočasových aktivit, koníčků nebo jiných neprofesionálních zájmů vznikají společenství sociální, kde jsou rozvíjeny hlavně osobní vztahy charakteru neprofesionálního. V prostředí více profesionálním, jako ve společnosti expertů, výzkumníků a studentů, vznikají naopak komunity profesní. Jeho typologie však nebere v potaz, že komerční komunity mohou být také sponzorovány organizacemi neziskovými a také vládními agenturami. F. S. Lee a kol. (2003) přezkoumali mnoho navrhovaných typologií, a nakonec dospěli k závěru, že ani jedna ze zkoumaných typologií nebere v potaz každíčkový aspekt, prvek či proměnou, a tak nemůžou být uplatňovatelné za všech okolností. Zavedením všeobecně uznávané typologické klasifikace by závratně usnadnilo interdisciplinární výzkumné programy.¹⁷

¹³ PORTER, Constance Elise. A Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. [Online]. *Journal of computer-mediated communication*. 2004, roč. 10, č. 1. ISSN 1083-6101. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>

¹⁴ Vlastní překlad autora. Původní znění: „Member-initiated communities are those where the community was established by, and remains managed by, members. Organization-sponsored communities are communities that are sponsored by either commercial or non-commercial (e.g. government, non-profit) organizations. Sponsoring organizations have key stakeholders and/or beneficiaries (e.g. customers) that are an inherent part of the sponsoring organization's mission and goals“.

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Vlastní překlad autora. Původní znění: „Relationship orientation refers to the type of relationship fostered among members of the community. Member-initiated communities foster either social or professional relationships among members. Organization-sponsored communities foster relationships both among members (e.g., customers, employees) and between individual members and the sponsoring organization“.

¹⁷ PORTER, Constance Elise. A Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. [Online]. *Journal of computer-mediated communication*. 2004, roč. 10, č. 1. ISSN 1083-6101. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>

1.1.1.2 Typologie rolí v online komunitách

Podle modelu Reader-to-Leader Framework (RtLF) je zapojení jednotlivých členů do online komunit postupný proces, který má několik fází. Zpočátku se uživatelé mohou připojit do diskusních skupin, číst blogy nebo pracovat s obsahem. Zatímco někteří uživatelé mohou s aplikací pracovat pouze krátce, jiní se vracejí vícekrát a postupně zvyšují úroveň své účasti. Tento postup lze kategorizovat do čtyř hlavních úrovní: Čtenář, Přispěvatel, Spolupracovník a Vedoucí. Je však třeba poznamenat, že uživatelé neprocházejí těmito fázemi vždy lineárně a mnozí mohou svou účast z různých důvodů ukončit.

Fáze v roli Čtenáře by bylo možné shrnout pěti stupňů zapojení: vstoupení, čtení, prohlížení, hledání a návrat. Přilákání čtenářů pro vstup na online platformy se spoléhá na účinnou propagaci prostřednictvím ústního podání, online recenzí, výsledků vyhledávačů apod. Navrhování atraktivního a relevantního obsahu je zásadní pro přilákání potenciálních čtenářů a povzbuzení k dalšímu zkoumání. Jakmile uživatelé začnou číst, dobrý design rozhraní se stává zásadním aspektem. Funkce jako procházení, vyhledávání, přidávání záložek a komentování usnadňují zapojení uživatelů a úspěšné počáteční zkušenosti vytvářejí pozitivní dojem, zatímco jasné zásady a bezpečnostní opatření ujišťují uživatele, podporují pokračující účast a zvyšují tak pravděpodobnost jejich návratu.

Stupně zapojení pro Přispěvatele jsou: hodnocení, označování („tagování“), recenzování, „postování“ a nahrávání. Jedná se o jednotlivce, kteří aktivně přidávají obsah na online platformy. Často Přispěvatelé začínají se skromnými akcemi, jako jsou opravy nebo hodnocení obsahu, a postupně zveřejňují své příspěvky. Viditelnost a uznání hrají zásadní roli při podpoře příspěvků, protože uznání komunitou může motivovat jednotlivé Přispěvatele k další aktivitě a pokračující účasti v komunitě. Ochotu Přispěvatelů zapojit se navíc ovlivňují faktory, jako je důvěra, bezpečnost a podpora nově příchozích.

Členové v roli Spolupracovníka přispívají do komunity za pomoci: rozvíjení vztahů, spolupráce a stanovování cílů. Spolupracovníci zahrnují jednotlivce, kteří spolupracují na vytváření nebo sdílení informací a spoléhají na společný základ a úzkou koordinaci k dosažení úspěšných výsledků. Spolupráce se může lišit v rozsahu a struktuře, od lehkých dohod mezi jednotlivci až po trvalé skupinové úsilí zahrnující až stovky lidí. Přejít od Přispěvatele ke Spolupracovníkovi může probíhat plynule, přičemž jednotlivci se mezi těmito rolemi pohybují na základě svých zájmů a interakcí. V online komunitách se reputace buduje prostřednictvím vysoce kvalitních příspěvků, což vede k žádostem o pomoc a pozváním ke spolupráci na větších projektech.

Vedoucí role se do komunit zapojují: podporováním účasti, vedením nováčků, stanovováním a dodržováním pravidel. Ačkoliv se projevy vůdcovství mohou v online a offline kontextu lišit, základní principy zůstávají stejné. Online lídři se často vyznačují vysokou úrovní aktivity a přínosu v rámci komunity. Jsou obvykle nejaktivnějšími účastníky, kteří přispívají významnou částí obsahu. Důvěryhodnost, prokázaná konzistentními a hodnotnými příspěvky, také hraje klíčovou roli při budování silné role Vedoucího v online komunitách. Mohou také potřebovat řešit právní problémy a řídit finanční a technickou podporu pro komunitu.¹⁸

1.1.2 Knižní komunity

Čtení knih obecně bývá bráno jako spíše samotářská aktivita, ale ve skutečnosti tomu tak vždy být nemusí. Knižní či čtenářské komunity provázejí lidstvo napříč naší historií, a nejedná se tedy o žádnou novinku moderní doby. S příchodem internetu a sociálních sítí se staly ještě dostupnější, než tomu bylo dříve. Daly by se definovat jako společenství, kde jeho členové sdílejí společný zájem o čtení a diskusi o literárních dílech. Mohou mít různé formy, jako jsou například knižní kluby, online fóra, skupiny na sociálních sítích, či akce v knihovnách a literární festivaly. Členové těchto komunit se často scházejí, aby sdíleli doporučení, diskutovali o postavách a tématech ze svých oblíbených knih, účastnili se čtenářských výzev a organizovali akce související s knihami, jako jsou například autorské přednášky. Poskytují prostor pro milovníky knih, aby se spojili, sdíleli své názory a nápady a mohli tvořit přátelství zaměřená na jejich společnou vášeň pro literaturu.

Jak již bylo zmíněno, knižní komunity jsou nedílnou součástí naší společnosti už od středověku. V dobách, kdy většina lidí neuměla číst, se našly cesty jak si tuto poučnou a někdy také rekreační aktivitu užít. Migrující baviči předčítali lidem ze všech koutů a služebníci, kteří uměli číst, předčítali svým pánům. V závěru osmnáctého století se tzv. „literární společenství“ a „knižní kluby“ staly velmi populárním trendem a v jejich prostředí se nejen naskytoval prostor pro diskuse a společenské sešlosti, ale také splňovaly úlohu půjčoven a cirkulačních knihoven. Avšak do začátku devatenáctého století byli členy převážně muži s pár sečtělými a privilegovanými ženami. Ty postupně začaly zakládat své vlastní spolky a po průmyslové revoluci se zapojily také do veřejných prostor, které v minulosti byly přístupné pouze mužskému pohlaví. V průběhu devatenáctého století nastávala stále větší a silnější emancipace žen. S tím se rozšiřovaly řady jejich „čtenářských společenství“ a také jejich působnost a vliv. Ženy všech ras a

¹⁸ PREECE, Jennifer a SHNEIDERMAN, Ben. The Reader-to-Leader Framework: Motivating Technology-Mediated Social Participation. [Online]. *Association for Information Systems transactions on human-computer interaction*. 2009, roč. 1, č. 1, s. 13-32. ISSN 1944-3900. Dostupné z: <https://aisel.aisnet.org/thci/vol1/iss1/5/>

postavení byly schopny se alespoň částečně vymanit z rukou svých manželů a našly tak své sesterstvo nad stránkami svých oblíbených knih. V průběhu dvacátého století popularita čtenářských komunit výrazně klesla až na „domácí“ knižní kluby, které se skládaly primárně z nepracujících žen. Avšak v devadesátých letech se americká talk-show moderátorka Oprah Winfrey, americké a britské filmy, seriály a pořady staly spouštěči nové vlny těchto komunit.

Ve dvacátém prvním století sice stále určitým způsobem napodobují knižní kluby z minulosti, ale s vývojem nových technologií se knižní komunity z velké části přenesly do virtuálního světa.¹⁹ Ve fyzickém světě hrají v dnešní době velkou roli knihovny. S. A. Evans (2019) ve svém výzkumu zdůraznila, jak knihovny díky své komunitní funkci dokázaly k sobě přivést mladé dospělé z opačných konců jimi obývaného města, které je rozděleno několika hlavními silnicemi, a tito dospívající lidé by se jinak neměli možnost vidat a zjistit, že sdílí společnou lásku k literatuře.²⁰

1.1.3 Online knižní komunity

Online knižní komunity se dají definovat jako společenství, jehož členové se virtuálně setkávají, aby se zapojily do aktivit souvisejících se čtením, jako jsou diskuse o knihách, sdílení doporučení a výměny názorů na témata spojená s danými knihami. Za předpokladu, že známe definice již zmíněných druhů komunit, můžeme tedy online knižní komunity také zkráceně definovat jako čtenářské komunity, které se z fyzického světa přesunuly do toho virtuálního. Tyto komunity, stejně jako jejich fyzická forma, poskytují prostor pro nadšené čtenáře, kteří se mohou spojit s podobně smýšlejícími jedinci a podílet se na společných čtenářských zážitcích. Avšak s přidáním virtuálního prostředí je toto spojení možné bez ohledu na jejich zeměpisnou polohu.²¹

Se vstupem do online světa prošly knižní komunity nespočtem proměn. Vznikaly online knižní kluby, blogy, webové stránky (a později aplikace) pro vlastní autorskou tvorbu, pro tvorbu tzv. fanfíků, atd. Zároveň s prostory pro sdílení kreativnějších aspektů knih a čtení se rozproudila dnes již neoddelitelná stránka těchto komunit, a to samotná propagace knih. Ať už se jedná o zákaznické recenze u „e-spořádaných knihkupectví“ (jako je Amazon.com), tak o recenzi webové stránky (jako jsou LibraryThing.com a

¹⁹ SEDO, DeNel Rehberg. An Introduction to Reading Communities: Processes and Formations. In *Reading communities from Salons to Cyberspace*. New York: Palgrave Macmillan, 2011, s. 1-24. ISBN 978-0-230-29988-7.

²⁰ EVANS, Sarah A. "Book Nerds" United: The Reading Lives of Diverse Adolescents at the Public Library. [Online]. *The International Journal of Information, Diversity, & Inclusion*. 2019, roč. 3, č. 2, s. 40-62. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/48645179>

²¹ 13. GOLSTEIJN, Connie a Elise VAN DEN HOVEN. Facilitating communication about books through an online community. [Online]. *Personal and Ubiquitous Computing*. London, 2011, 15(2), 197-217. ISSN 1617-4909. Dostupné z: <https://www-proquest-com.ezproxy.is.cuni.cz/docview/847123182?accountid=195367&pq-origsite=primo&forcedol=true>

GoodReads.com), které umožňují všem volně doporučovat svou oblíbenou literaturu, ale také to otevřelo dveře pro vzkvétající marketing.²²

1.2 Sociální síť

Sociální síť spadá pod sociální média a jedná se o interaktivní aplikace na webu. Jsou tací, kteří tvrdí, že všechna média jsou sociální, protože²³ „*jsou součástí společnosti a aspekty společnosti jsou přítomny v technologických artefaktech, které používáme*“.²⁴ Technologické artefakty, které používáme, jako jsou například textové procesory, jsou utvářeny společností, ve které jsou vyvinuty. Tento společenský vliv je patrný v designu, vlastnostech a funkcích těchto artefaktů. Když sedíme sami před počítačem a píšeme dokument v textovém procesoru bez připojení k internetu, může se to zprvu jevit jako osamělá aktivita. Avšak nápady, které vyjadřujeme, a nástroje, které používáme, jsou pořád ovlivňovány společností. Myšlenky, o kterých přemýšlíme a o kterých píšeme, jsou pravděpodobně ovlivněny myšlenkami ostatních a událostmi, které se dějí kolem nás. Samotný textový procesor byl navíc navržen lidmi ve specifických sociálních kontextech. C. Fuchs (2013) dále tvrdí, že poznání, proces myšlení a porozumění, je v podstatě sociální. Je to proto, že nápady, které vytváříme, a nástroje, které použijeme k vyjádření, jsou ovlivňovány společenskými faktory. I když se zabýváme zdánlivě samotářskými činnostmi, jsme stále propojeni se společností prostřednictvím myšlenek a nástrojů, se kterými komunikujeme. Na opačném konci spektra jsou tací, kteří jsou přesvědčeni, že ne všechna média mohou být sociální, ale jenom ta, která podporují komunikaci mezi lidmi.²⁵ „*Komunikace je reciproční proces mezi nejméně dvěma lidmi, ve kterém dochází k výměně symbolů a všichni partneři interakce dávají těmto symbolům význam*“.²⁶ Pokud bychom tedy sociální činnost definovali jako komunikaci, pak samotářské psaní dokumentu nelze pokládat za sociální aktivitu. Naopak takové poslání e-mailu nebo zprávy někomu na Facebooku už lze brát jako adekvátní příklad.²⁷

M. Allen (2012) a T. Scholz (2008) tvrdí, že navzdory současnému vnímání aplikací sociálních médií jako revolučních inovací lze jejich původ ve skutečnosti

²² SEDO, DeNel Rehberg. An Introduction to Reading Communities: Processes and Formations. In *Reading communities from Salons to Cyberspace*. New York: Palgrave Macmillan, 2011, s. 1-24. ISBN 978-0-230-29988-7.

²³ FUCHS, Christian. What Is Social About Social Media. In *Social media: a critical introduction*. [Online]. London: Sage, 2013. ISBN 1-4462-9686-5. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/books/social-media-a-critical-introduction/n1.xml>

²⁴ Vlastní překlad autora. Původní znění: „they are part of society and aspects of society are present in the technological artefacts we use“.

²⁵ Tamtéž

²⁶ Vlastní překlad autora. Původní znění: „Communication is a reciprocal process between at least two humans, in which symbols are exchanged and all interaction partners give meaning to these symbols“.

²⁷ Tamtéž

vysledovat do mnohem dřívějších dob, než běžně lidé věří. Poukazují na to, že se různé prvky toho, co dnes uznáváme jako sociální média, objevily již koncem devadesátých let. Říkají, že diskurz kolem neustálého vydávání novějších verzí těchto technologií slouží k udržování iluze novosti. Zdůrazňují však potřebu rozlišovat mezi novostí samotné technologie, měnícími se způsoby používání a základní dynamikou výkonu. Allen a Scholz uznávají, že technologie, na nichž jsou sociální média založena, nebyly v devadesátých letech široce využívány a že jejich popularita vzrostla teprve relativně nedávno. Také tvrdí, že kapitalismus, jako systém závislý na neustálé snaze o vykořisťování nadhodnoty a akumulaci kapitálu, vyžaduje fasádu změn a inovací, aby se udržel, i když to znamená pouze povrchní změny v digitálním prostředí.²⁸

1.2.1 TikTok

TikTok je aplikace, která poskytuje svým uživatelům platformu s možností zveřejňovat a sledovat krátká video o délce tři až deset minut, ke kterým mají možnost přidávat hudbu, či vlastní audia. Byl vyvinut čínskou firmou ByteDance a jeho verzí působící na území Čínské lidové republiky je Douyin. Jedná se o zcela samostatné aplikace, kde Douyin není používán v žádné jiné zemi. Tímto způsobem se vývojáři mohou vyhnout právním problémům v Číně a zároveň poskytnout svou aplikaci zbytku světa bez omezení, která jsou uplatňována v případě Douyinu.

Studie, která byla zrealizována v Citizen Lab na Munk School of Global Affairs & Public Policy na univerzitě v Torontu, měla za cíl zjistit, zda ByteDance přizpůsobil TikTok mezinárodnímu trhu v souladu s průmyslovými standardy, nebo zda si zachovala vlastnosti specifické pro čínský trh, které by mohly představovat bezpečnostní rizika pro osoby žijící mimo území Čínské lidové republiky. Výzkumníci pozorovali různé úrovně přizpůsobení aplikované na společný kódový základ, jako jsou například postranní funkce serveru, interní konfigurace a hodnoty vrácené serverem. Došli k závěru, že zatímco TikTok do značné míry dodržuje mezinárodní průmyslové normy bez nežádoucích funkcí nalezených v kódech Douyinu, přetrvávají obavy týkající se soukromí, bezpečnosti a cenzury. Tvrdí, že spoléhání ByteDance na pouhé přizpůsobování zvyšuje možnost neúmyslné aktivace funkcí specifických pro Čínu v rámci TikToku kvůli nečinnému kódu původně určenému pro Douyin. To zdůrazňuje potenciální problémy při správě a vracení přizpůsobení, které mohou ovlivnit soukromí a zabezpečení uživatelů.²⁹

²⁸ FUCHS, Christian. Web 2.0 and Social Media. In *Social media: a critical introduction*. [Online]. London: Sage, 2013. ISBN 1-4462-9686-5. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/books/social-media-a-critical-introduction/n2.xml#d42>

²⁹ LIN, Pellaeon. *TikTok vs Douyin: A Security and Privacy Analysis*. [Online]. In: Munk School of Global Affairs & Public Policy, University of Toronto. Citizen Lab. Dostupné z: <https://citizenlab.ca/2021/03/tiktok-vs-douyin-security-privacy-analysis/>

Ačkoliv se zde nacházení tato rizika, drtivá většina uživatelů jimi není odražena, a tak má TikTok i nadále možnost vzkvétat. Nabízí totiž společný prostor pro uživatele z celého světa, kde mohou sdílet své záliby a zkušenosti, odborníci zde mohou dávat lidem rady ze svých oborů expertízy, uživatelé jsou schopni se dostat k detailům ze zpráv dříve, než se objeví v televizi, lidé mohou požádat o finanční nebo jiné formy pomoci apod.

Aplikace se skládá z tzv. „stran“. Jednotlivé názvy těchto „stran“ vznikají přidáním specifikace dané komunity před již existující „Tok“. Může se například jednat o FoodTok, PotatoTok, AltTok, KinkTok, CatTok, DogTok, BookTok, atd. Tento pojem je používán uživateli primárně k popisu jejich interakcí s algoritmicky upraveným obsahem a výslednými komunitami, které se kolem nich vytvořily. Studie J. Maddox a F. Gill (2023) zkoumala konstrukci a důsledky stran TikToku prostřednictvím případové studie BookToku a snažila se pochopit, jak uživatelské postupy a funkce platformy přispívají k vytváření a udržitelnosti těchto komunit. Prostřednictvím kritické textové analýzy sto padesáti nejlepších videí na TikToku označených *#BookTok* zkoumaly nejen obsah těchto videí, ale také funkce rozhraní TikToku. Tento výzkum odhaluje složitou souhru mezi prvky vytvořenými uživateli, jako jsou hashtagy a „trendy“ audia, a funkcemi uloženými na platformě, což ukazuje, jak jsou strany TikToku formovány kulturními i technologickými prvky.³⁰

1.2.1.1 BookTok

Již zmíněný BookTok je stranou TikToku, která představuje online knižní komunitu na této aplikaci. Pod hashtagem *#BookTok* se v současné době nachází téměř třicet jedna milionů příspěvků³¹ a dle informací ze září roku 2023 naakumuloval přes necelých sto osmdesát dva miliard zhlédnutí.³² „Hlasy“ BookToku mají v knižních komunitách, ať už těch fyzických nebo virtuálních, velkou váhu. Jedním z důkazů tohoto tvrzení jsou například sekce v kamenných prodejnách některých knihkupectví, které jsou vyhrazeny exklusivně pro knihy populární na BookToku. Dále je tu fakt, že pokud je kniha dostatečně propagována lidmi v této komunitě, ať už v pozitivním nebo negativním světle, pak se z knihy, nebo v některých případech i celé tvorby jednoho autora, stane bestseller. Tento vliv také z velké části pomáhá začínajícím autorům propagovat svou tvorbu v kreativní formě, a nalákat tak čtenáře, kteří by o daném autorovi jinak nevěděli.

³⁰ MADDUX, Jessica a GILL, Fiona. Assembling “Sides” of TikTok: Examining Community, Culture, and Interface through a BookTok Case Study. [Online]. *Social media + society*. 2023, roč. 9, č. 4. ISSN 2056-3051. Dostupné

z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20563051231213565>

³¹ *TikTok*. [Online]. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/search?q=booktok&t=1711735366792>

³² *BookTok Statistics*. In: WordsRated. [Online]. Dostupné z: <https://wordsrated.com/booktok-statistics/>

1.2.2 Instagram

Instagram je aplikace, která se soustředí především na sdílení fotografií a krátkých videí. Jeho tvůrci byli Kevin Systrom a Mike Krieger, kteří ho v říjnu 2010 začali sdílet se světem³³ a v létě 2012 ho odkoupil konglomerát Meta (dříve znám jako Facebook) za jednu miliardu amerických dolarů.³⁴ Název *Instagram* (ve zkratce IG) vznikl spojením slov „Instant Camera“ a „Telegram“. Zpočátku byl dostupný pouze pro zařízení se systémem iOS, ale později se rozšířil také na Android a webové platformy, byl však vždy míněn primárně jako mobilní aplikace.³⁵ Kromě již zmíněného zveřejňování fotografií a videí nabízí aplikace také další funkce, jako jsou příběhy („Stories“) dovolující sdílet krátkodobé fotografie a videa (dříve pouze patnácti sekundové, ale dnes mohou mít až jednu minutu), která zmizí po dvaceti čtyřech hodinách a byly představené v roce 2016,³⁶ a IGTV, což je platforma pro delší videoobsah.

Obecně má Instagram dvě hlavní tematické stránky, či funkce – marketing a životní styl. Nabízí totiž prostor skvěle stavěný pro propagaci a firemní účty, kde si uživatelé mají možnost prohlédnout produkty či služby mnohem jednodušeji než na jiných platformách. Na druhou stranu je to také aplikace poskytující svým uživatelům možnosti sdílet svůj život. Jedná se velmi často o tzv. „lifestyle influencers“. Ti ve své podstatě sdílí většinu aspektů svého denního života, jako například fotografie svých jídel, oblečení, míst, které během dne navštívili, s kým se ten den viděli apod.

Studie, na které se podíleli L. R. Smith a J. Sanderson (2015), na základě teorií E. Goffmana (1959) analyzovala více než tisíc fotografií a popisků z instagramových účtů sportovců a odhalila pohled na jejich prezentační chování a rozdíly mezi pohlavími. Analýza také zdůraznila témata v popisích sportovců, včetně humanitárních snah, rodinných momentů, osobnostních rysů, oddanosti tréninku, podpory a sociální angažovanosti. Zajímavé je, že studie zjistila, že sportovci převážně používali Instagram pro osobní prezentaci spíše než pro předvádění atletiky nebo soutěžení. To naznačuje, že sportovci využívají platformy sociálních sítí primárně k sociální interakci a osobnímu vyjádření spíše než ke strategickému branding.³⁷ Tyto výsledky vrhají světlo na to, jak

³³ MALINOVÁ, Aneta. *Osobnostní charakteristiky uživatelů sociální sítě Instagram*. [Online]. Olomouc, 2020. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nq44ye/37146198>. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Daniel Dostál.

³⁴ ROUSE, Margaret. Instagram. In: *Search CIO*. [Online]. 2017. Dostupné z: <https://searchcio.techtarget.com/definition/Instagram>

³⁵ MALINOVÁ, Aneta. *Osobnostní charakteristiky uživatelů sociální sítě Instagram*. [Online]. Olomouc, 2020. Dostupné z: <https://theses.cz/id/nq44ye/37146198>. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Daniel Dostál.

³⁶ Tamtéž

³⁷ Branding je propagace určitého výrobku, služby nebo společnosti prostřednictvím reklamy a výrazného designu.

sportovci využívají Instagram k utváření svého veřejného obrazu („image“) a ke spojení se svým publikem.³⁸

Jak malé firmy a velké korporace, tak malé e-shopy provozované pouze jednou osobou každodenně využívají Instagram k propagaci svých produktů nebo služeb. Většinou se jedná o fotografické kampaně, reklamy, recenze od sponzorovaných influencerů a někdy také soutěže zahrnující sdílení nabízených produktů, ale povaha funkcí na Instagramu umožňuje také více osobní přístup. Například maloobchodní společnost *Free People* běžně žádá své zákazníky, aby sdíleli fotografie s nově zakoupenými kusy oblečení,³⁹ a jsou tak schopni na Instagramu vytvořit autentické portfolio s fotografiemi od spokojených zákazníků, které zároveň slouží jako kladná recenze. V tomto také hraje roli fakt, že potenciální zákazníci mají možnost oděvy vidět na „běžných“ lidech jako jsou oni, a ne na placených modelkách.

1.2.2.1 Bookstagram

Jak se marketing a sdílení svých osobních chviliek neoddělitelně pojí s Instagramem jako takovým, tak jsou součástí knižního odvětví na této aplikaci. Bookstagram ve svých začátcích a jeho dnešní podoba mají v některých aspektech poměrné rozdíly. Co dříve bývalo místem, kde malé instagramové účty sdílely esteticky krásné fotografie knížek společně s jejich recenzemi, je dnes místo, kde se tyto účty stále nacházejí, ale je jimi nekompromisně propleten marketing. Stejně jako BookTok je to skvělé místo pro hledání a sdílení nových knižních doporučení, ale tato mikrokomunita se dnes převážně skládá z velkých známých účtů, které jsou nějakým způsobem napojeny na to či ono nakladatelství.

1.2.3 YouTube

YouTube jako platforma umožňuje svým uživatelům nahrávat, prohlížet, hodnotit, sdílet a komentovat videa. Aplikace byla představena světu v únoru roku 2005 třemi bývalými zaměstnanci PayPalu⁴⁰ – Chadem Hurleym, Stevem Chenem a Jawedem Karimem.⁴¹ V listopadu 2006 ho za více než jeden a půl miliardy amerických dolarů odkoupil Google.⁴²

³⁸ SMITH, Lauren Reichart a SANDERSON, Jimmy. I'm Going to Instagram It! An Analysis of Athlete Self-Presentation on Instagram. [Online]. *Journal of broadcasting & electronic media*. 2015, roč. 59, č. 2, s. 342-358. ISSN 0883-8151. Dostupné z: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=e5eff186-cd1b-4ca0-8726-b67092caa6d3%40redis>

³⁹ ROBINSON, Cara. Instagram. In: *The SAGE International Encyclopedia of Mass Media and Society*. [Online]. SAGE Publications, 2020, s. 803-805. ISBN 9781483375519. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/reference/the-sage-encyclopedia-of-mass-media-and-society/i8494.xml>

⁴⁰ HELFT, Miguel a RICHTEL, Matt. *Venture Firm Shares a YouTube Jackpot*. In: *The New York Times*. [Online]. 2006. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2006/10/10/technology/10payday.html>

Stejně jako TikTok a Instagram, YouTube je místem se širokou škálou obsahu, který pokrývá téměř všechna představitelná témata. Jedná se například o hudební videa, vlogy⁴³, výukové programy a jiný vzdělávací obsah, let's playe⁴⁴ her, zprávy a mnoho dalších. Komunikační kanály mezi uživateli aplikace zajišťuje za pomoci „sekce komentářů“, kde diváci mohou zveřejňovat své názory a myšlenky pod jednotlivými videi a zapojovat se tak do diskusí na společná témata. Kromě předem nahraných videí podporuje YouTube také živé vysílání, tzv. live streamy. Tvůrci je využívají pro interakci se svými diváky nejčastěji ve formě interaktivních aktivit, jako třeba otázky a odpovědi (Q&A), ale také se může jednat o herní streamy, koncerty a jiné akce. YouTube také nabízí předplatitelskou službu YouTube Premium, která poskytuje sledování bez reklam, stahování videí pro offline mód a přehrávání videí na pozadí na mobilních zařízeních.

V roce 2016 se v Londýně sešla mezinárodní akademická konference o YouTube, jejímž cílem bylo poskytnout komplexní přehled o vyvíjejícím se charakteru a dopadu této aplikace po prvním desetiletí její existence. Témata probíraná na konferenci zahrnovala měnící se prostředí YouTube, jeho vliv na mediální průmysl, výzvy spojené se studiem platformy a její integraci do každodenního života, zejména mezi mladými uživateli.

Dalším velkým tématem je však také samotný algoritmus této aplikace. Algoritmus YouTube, zejména jeho systém doporučení, hraje klíčovou roli při určování úspěchu videa a finančních výsledků pro tvůrce. Fungování algoritmu však stále zůstává do značné míry neprůhledné, což představuje nové výzvy pro výzkumníky, kteří se snaží analyzovat jeho dopad. Stejnou záhadou je také algoritmus již zmíněného TikToku, který bývá ještě o něco přesnější než ten, který používá YouTube. To však výzkumníky neodradilo od snahy přijít na způsoby, jak tento fenomén zkoumat a analyzovat. Výzkum digitálních metod, který využívá výpočetní metodologie k analýze dat platformy, se ukázal jako standardní postup pro studium technologií a sociálních interakcí. Navzdory své složitosti poskytuje takový výzkum cenné poznatky o algoritmických procesech YouTube.⁴⁵ B. Rieder (2015) a kol. například vyvinuli nástroje pro automatizaci

⁴¹ DWIVEDI, Amitabh Vikram. YouTube. In: *The SAGE International Encyclopedia of Mass Media and Society*. [Online]. SAGE Publications, 2020, s. 1920-1921. ISBN 9781483375519. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/reference/the-sage-encyclopedia-of-mass-media-and-society/i17953.xml>

⁴² LA MONICA, Paul R. *Google to buy YouTube for \$1.65 billion*. In: CNNMoney. [Online]. 2006. Dostupné z: https://money.cnn.com/2006/10/09/technology/googleyoutube_deal/

⁴³ Vlog, známý také jako videoblog (video blog) nebo videozáznam (video log), je forma blogu, jehož médiem je video.

⁴⁴ Let's play je videonahrávka nebo vysílání, ve kterém osoba hraje videohru a komentuje její hraní.

⁴⁵ ARTHURS, Jane; DRAKOPOULOU, Sophia a GANDINI, Alessandro. Researching YouTube. [Online]. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*.

shromažďování dat z API YouTube, což umožňuje studovat uživatelské postupy a taktiky tvůrců. Jejich zjištění ukazují, jak algoritmus zesiluje cykly pozornosti a formuje hierarchické seznamy na YouTube.⁴⁶

1.2.3.1 BookTube

BookTube je ekvivalentem BookToku a Bookstagramu operujícím na platformě YouTube. Opět nabízí trochu jiné formáty pro sdílení knižních doporučení, recenzí a názorů, a to především myriádou formátů videí. Nejklasičtější příkladem jsou recenze na konkrétní knihu nebo sérii, ve kterých tzv. BookTuber či BookTuberka⁴⁷ vyjadřují svůj názor na různé aspekty knihy. Knihy mohou popsat kompletně bez spoilerů⁴⁸ nebo společně s diváky projdou celý obsah knihy. Tato videa v některých případech mohou být až třicet minut dlouhá. Druhým nejčastějším formátem je tzv. Book Haul, kde tvůrce ukazuje svůj knižní nákup, ve většině případů za poslední měsíc nebo na nějaké knižní akci, a vysvětluje, proč si knihu vybral, případně kolik stála i kde si ji pořídil. Obdobou je také obyčejný Unboxing, kdy tvůrce rozbaluje svou zásilku knih před kamerou – většinou se jedná o spolupráce s nakladatelstvím či osobní zásilku často větší velikosti. Do pomyslné třetice spadají také tzv. Wrap-upy. V těchto videích BookTuberi se svými diváky prochází knihy a série, které přečetli za uběhlý měsíc či roční období. Dalo by se říci, že se jedná o rapidní zkrácené recenze. Dalším formátem jsou již zmíněné Q&A (otázky a odpovědi), které mohou mít pouze knižní tematiku, nebo se může jednat o osobní otázky směřované na konkrétního tvůrce. Je tu i knižní obdoba obecně známých „Room Tours“, jenom namísto videoprohlídky pokoje se jedná o prohlídku knihovny, kterou mají tvůrci doma. Další celosvětově užívaným typem jsou tzv. Tagy, které obvykle probíhají v rámci určitého období a jednorázově kolují komunitou. Příklady mohou být Tagy jako *Knihy, které nikdy nepřečtu* (Not For Me Tag), kde, jak již název napovídá, BookTuberi sdílí knihy, které neplánují číst – většinou se jedná o populární či kontroverzní knihy a *Díky, další* (Thank U, next Tag), který je inspirovaný stejnojmennou písničkou od Ariany Grande a odkazuje se na jednotlivé verše. Poté co tvůrce odpoví na zadání, označením nebo zmínkou ve vlastním videu vyzvou dalšího BookTubera či BookTuberku, který daný Tag musí také splnit, čímž se docílí již zmíněného kolování po komunitě. Posledním formátem, který bych ráda zmínila, jsou čtenářské výzvy. Jedná se o celoroční zadání, kde čtenáři mají za rok přečíst daný počet knih. Webová stránka Goodreads umožňuje

2018, roč. 24, č. 1, s. 3-15. ISSN 1354-8565. Dostupné z: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1177/1354856517737222>

⁴⁶ RIEDER, Bernhard. *Introducing the YouTube Data Tools*. In: *The Politics of Systems*. [Online]. 2015. Dostupné z: <http://thepoliticsofsystems.net/2015/05/exploring-youtube/>

⁴⁷ BookTuber či BookTuberka je tvůrce na YouTube, který recenzuje knihy nebo o nich diskutuje.

⁴⁸ Spoiler je popis důležitého dějového vývoje v televizním pořadu, filmu nebo knize, který, pokud je předem znám, může snížit překvapení nebo napětí pro diváka nebo čtenáře, který se dívá poprvé.

čtenářům zapsat svůj cíl a následně dokumentovat svůj postup a česká webová stránka Databáze knih pořádá své vlastní každoroční čtenářské výzvy, kde je určen minimální počet knih, ale stránka se spíše soustředí na tematická zadání jednotlivých knih, jako například: kniha, která byla zmíněna v jiné knize, kniha od více autorů, kniha s tematikou moře, kniha s ročním obdobím v názvu, apod.⁴⁹

1.2.4 Databáze knih

Web DatabazeKnih.cz byl poprvé spuštěn 8. prosince roku 2008. Daniel Fiala chtěl vytvořit nějaký internetový projekt, na kterém by mohl několik let pracovat a, i když by se sám neoznačil knihomolem, vybral si pro tento projekt právě knihy.⁵⁰ Stránka zpřístupňuje informace o knihách vydaných v češtině a slovenštině a jejich autorech – může se také jednat o knihy cizojazyčné, ale pouze za podmínky, že byly vydány na území České nebo Slovenské republiky po roce 1945 českým, slovenským nebo československým nakladatelstvím.⁵¹ Mimo jiné také získala prestižní Cenu českého internetu, Křišťálovou lupu. Průměrně ji denně navštíví kolem stovky tisíc osob. Web je velmi komunitně orientovaný, a to do takové míry, že se z několika počátečních uživatelů postupně stali moderátoři samotné platformy a společně s D. Fialou ji spravují. Zároveň mají uživatelé možnost kdykoliv kontaktovat správce s jakýmkoliv požadavkem, problémem, výtkou atd.⁵² Pocit komunitní blízkosti je však nejvíce vyvoláván funkcemi jako je hodnocení konkrétní knihy, psaní komentářů a recenzí a zapojování se do společných diskusí. Dalšími funkcemi, které jsou podstatným aspektem této webové stránky, jsou knižní bazar, žebříčky, literární novinky a již zmíněná čtenářská výzva.

Databáze umožňuje uživatelům vyhledávat knihy, série, edice, nakladatelství a také celosvětové literární ceny podle jejich názvů, veřejně přístupné knihovny nacházejících se na území České a Slovenské republiky⁵³ a také autory podle jejich jmen⁵⁴. Zároveň je také možné vyhledávání podle tematických „štítků“.⁵⁵ V záložce *Komunita* mohou uživatelé procházet seznamem registrovaných uživatelů, nově přidané komentáře a recenze a seznamy knih vytvořené uživateli.⁵⁶ Zapojení do diskusí je možné prostřednictvím jejich vlastní záložky, kde se mohou probírat konkrétní knihy nebo jiná

⁴⁹ KROUPOVÁ, Alžběta. *Booktubering jako součást marketingu na knižním trhu*. [Online]. Praha, 2018, s. 20-22. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Ekonomika a management. Vedoucí práce Vojtěch Kouba. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/eid/73676>

⁵⁰ *O nás*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/o-nas>

⁵¹ *O webu*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/napoveda/o-webu>

⁵² Tamtéž

⁵³ *Knihy*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy>

⁵⁴ *Autoři*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori>

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ *Komunita*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/komunita>

různorodá literární témata.⁵⁷ Žebříčky se zabírají třeba hlavními tématy, a to knihami, autory a uživateli. Žebříčky na téma knihy jsou: 100 nejlépe hodnocených knih, 50 nejhůře hodnocených knih, čtenářská výzva, 50 nejčtenějších knih, 50 právě nejčtenějších knih, 50 nejvíce doporučovaných knih, 50 nejčastějších knih v knihotékách, 50 knih, co se uživatelé chystají číst a nejlépe hodnocené části děl. V případě autorů jsou to: 100 nejoblíbenějších autorů a nejoblíbenější citáty a u uživatelů: uživatelé s nejlepšími komentáři, nejoblíbenější uživatelé (za týden), nejoblíbenější uživatelé (podle počet bodů).⁵⁸

Literární novinky představují ve své podstatě blog Databáze knih, kde uživatelé mohou najít články týkající se nově vydávaných knížek, rozhovorů s autory, žebříčků a jiných literárních témat.⁵⁹ Funkci bazaru lze najít u záznamů konkrétních knih, ale má také své vlastní vyhledávání. Knihy mohou lidé kupovat s registrací na webu, ale pokud chce uživatel podat vlastní inzerát na knihu, pak si potřebuje zakoupit kredity.⁶⁰ Stránka povoluje na odzkoušení tři inzeráty zadarmo, ale pro přidání dalších jsou již třeba kredity. Kredity mají i svůj vlastní český a slovenský ceník – deset kreditů stojí šedesát korun nebo dvě eura a šedesát centů, dvacet kreditů stojí sto korun nebo čtyři eura a čtyřicet centů, padesát kreditů stojí dvě stě korun nebo osm euro a osmdesát centů. Jeden inzerát stojí jeden kredit a po překročení hranice padesáti historicky vložených inzerátů (vystavené, archivované i smazané), přejde uživatel ze Základní varianty na Rozšířenou variantu. Inzerát je zveřejněn na tři měsíce, poté je možné jeho platnost prodloužovat zadarmo na další tři měsíce pro Základní variantu a za jeden kredit na dalších šest měsíců pro Rozšířenou variantu.⁶¹ Vedle kreditů je možné sbírat body, ty uživatelé získávají doplňováním chybějících údajů u knih a autorů, přidáním chybějící knihy či autora a přidáváním komentářů. Tyto body mohou využít k výhře soutěží, kde lidé soutěží o knihu v tom, kdo nasbírá více bodů, ale jedná se spíše o ukazatel, jak je daný uživatel na webu aktivní.⁶² Další neodmyslitelným prvkem Databáze knih je oblíbená čtenářská výzva (viz. kapitola 1.2.3.1). Výzva každoročně stanovuje pomyslné minimum dvaceti knih, ale není explicitně řečeno, že čtenář musí přečíst tolik knih. Těchto dvacet témat má především sloužit pro inspiraci a pobídnout čtenáře k četbě mimo své oblíbené žánry a témata. Příklady témat tohoto roku jsou například: kniha, jejíž hlavní postava je milovníkem

⁵⁷ *Nové diskuze*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nove-diskuze-a-nove-prispevky>

⁵⁸ *Žebříčky*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zebricky>

⁵⁹ *Novinky*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/novinky>

⁶⁰ *Bazar knih*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/bazar-knih>

⁶¹ *Ceník bazaru*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/kredity-v-bazaru>

⁶² *O webu*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/napoveda/o-webu>

koček, kniha, jejíž název (či autor) zazněl v seriálu Přátelé, kniha s citátem na začátku, kniha z prostředí Vaší poslední dovolené a kniha, která má na obálce hodiny.⁶³

Databázi knih není cizí podporovat ty, kteří to potřebují. Kromě zpřístupňování některých knih v jejich e-formě zadarmo⁶⁴ také finančně podporuje několik nadací. Od roku 2016 podporuje nadaci Dobrý Anděl, v létě 2019 jednorázově přispěli Neonatologii Brno, v prosinci 2019 zaslali spontánní (jak tvrdí Fiala) podporu Oblastní charitě Jihlava, během roku 2021 přispívali na léčbu spinální svalovou atrofií dvouletému Štefánkovi a v letech 2022 a 2023 několikrát finančně podpořili pomoc Ukrajině ve válce. Mimo to také v roce 2022 ve spolupráci s knihkupectvím Luxor vytvořili knihu *Povídky, které pomáhají*. Spisovatelé, zajímavé osobnosti a tři výherci povídkové soutěže napsali každý básničku, která pak byla do knihy zařazena. Databáze Knih tak nejenže podpořila začínající spisovatele, ale také přispěla stovky tisíc korun organizaci Prales dětem.⁶⁵

1.2.5 LibraryThing

LibraryThing je webová stránka, která jejím uživatelům napomáhá s organizací a katalogizací jejich knih, hudby a filmů. Platforma také spojuje uživatele se shodnými objekty a nabízí jim doporučení na nové knihy. Různé sociální funkce umožňují webu fungovat jako vlastní verze sociálních sítí – stránka se sama označuje jako „Facebook pro knihy“.⁶⁶ LibraryThing založil v srpnu roku 2005 Tim Spalding za účelem katalogizovat jeho vlastní domácí knihovnu a pro jeho přátele, kteří jsou akademici nebo obecně milovníci knih. Předtím spravoval a vytvářel několik jiných webových stránek, ale sám nečekal, že by LibraryThing mělo takový úspěch. Jeho spolupracovníky, kolegy a uživateli na LibraryThing a s tím spojených projektech jsou také: Abby Blachly, Christopher Holland, Chris Catalfo, Kate McAngus Krieger, Kristi de Bree, Lucy Horpedahl, Abigail A. Moller, Lauren Przywara, Ganawa Juanah a Molly Peters.⁶⁷

Web se snaží být, co nejvíce užitečný a dostupný po všechny, nejen pro individuální osobní používání. To zahrnuje také spisovatele, knihovny, vydavatele, knihkupectví a jiné organizace. Pro spisovatele má LibraryThing být prostředkem pro sbližování se čtenáři jejich tvorby. Mohou toho dosáhnout sdílením své vlastní knihovny, psaním vlastních recenzí na knihy jiných spisovatelů, mít autentický profil s fotografiemi a jinými osobnějšími detaily, vstoupit do programu „Early Reviewers“ a výměnou za

⁶³ Čtenářská výzva 2024. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vyzva?rok=2024>

⁶⁴ Eknihy zdarma. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/eknihy-zdarma-ke-stazeni>

⁶⁵ O nás. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/o-nas>

⁶⁶ About LibraryThing. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <http://www.librarything.com/about>

⁶⁷ Who we are. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/whoweare.php>

recenze od uživatelů rozdávat výtisky svých nových anebo připravovaných knih⁶⁸ či se zapojit do „Hobnob with Authors“, kde mohou se čtenáři diskutovat o svých knihách a za určitých podmínek také sdílet propagační materiál.⁶⁹ Pro knihovny a jiné malé organizace nabízí LibraryThing nespočet funkcí. Kromě možnosti katalogizovat svůj fond v oficiálním katalogu jsou tu další webové stránky a mobilní aplikace spadající pod či spravované LibraryThing, které fungují pro knihovnu jako Online Public Access Catalog (OPAC) nebo jinak rozvíjejí jejich „image“⁷⁰. Jedná se například o TinyCat, LibraryThing for Libraries, Library Anywhere a LibraryThing Local.⁷¹ Na LibraryThing fungují nakladatelství primárně jako link mezi čtenáři a autorem, pokud autor již nepodnikl na webu žádnou akci. Jejich hlavním nástrojem je již zmíněný program „Early Reviewers“. Od června roku 2007 bylo přes tento program rozesláno více než čtyři sta tisíc knih od více než pět set různých nakladatelství. Prvním krokem je, že nakladatelství pošle LibraryThing seznam knih, které by bylo ochotné poskytnout, poté LibraryThing vybere vítěze programu, pošle nakladatelství seznam vítězů a nakladatelství pak rozešle konkrétní kopie nabídnutých knih. Čtenáři jsou pak vyzváni ke sdílení svých recenzí a nakladatelství společně s autorem mají pak právo tyto recenze použít. Dále mohou nakladatelství využívat „LibraryThing Local“ k propagaci akcí spojených s jejich spisovateli.⁷² Katalog LibraryThing je také vhodný pro organizace mimo knihovny, jako jsou například církevní či právnické organizace nebo i školy. Účty pro organizace je možné vytvořit již při registraci na LibraryThing výběrem možnosti „organizační“, nebo je možné svůj již existující osobní účet přepnout na organizační ve svém nastavení. Tyto účty mohou katalogizovat maximálně dvacet tisíc záznamů. Důležitým upozorněním pro školy je pravidlo, že osoby pod třináct let si nemohou založit svůj vlastní účet. Navíc vybráním kategorie, jako například firma, muzeum apod., mohou organizace dosáhnout větší viditelnosti. Především pro školy je doporučováno využití TinyCat.⁷³ Knihkupectví jsou také vyzývána, aby se přidala do „LibraryThing Local“. Navíc je jim doporučováno do sekce odkazů „Buy, borrow or swap“ („koupit, půjčit nebo vyměnit“) – je možné přidávat pouze odkazy obsahující ISBN dané knihy. Dalším užitečným prvkem je funkce poskytnout informaci o ceně knihy v konkrétním knihkupectví. Pokud je knihkupectví

⁶⁸ *How Authors Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:

<https://www.librarything.com/about/authors>

⁶⁹ *Hobnob with Authors*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:

<https://www.librarything.com/ngroups/8391>

⁷⁰ Image představuje celkový dojem, kterým osoba, organizace nebo produkt působí na veřejnost.

⁷¹ *How Libraries Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:

<https://www.librarything.com/about/libraries>

⁷² *How Publishers Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:

<https://www.librarything.com/about/publishers>

⁷³ *Organizations on LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:

<https://www.librarything.com/organizations>

členem Antiquarian Booksellers' Association (ABA), Antiquarian Booksellers' Association of America (ABAA) nebo International League of Antiquarian Booksellers (ILAB), pak mu LibraryThing poskytne bezplatný doživotní účet pro katalogizaci jeho referenční knihovny.⁷⁴

TinyCat je online katalog specificky určený pro malé knihovny, ale podle vývojářů je tento web také ideální pro školy, třídy, náboženské knihovny, komunitní organizace a jakoukoli knihovnu se sbírkou do dvaceti tisíc položek.⁷⁵ Je možné do softwaru importovat sbírky v MARCu a jiných formátech a vše je také dostupné také v mobilní verzi. Všechny cenové možnosti poskytují bezplatnou verzi na prvních třicet dní. Pro zcela kompletní osobní užívání je TinyCat zdarma. Stránka pak nabízí tři další možnosti využívání a pak také je tu také možnost speciální cenové nabídky. U dobrovolníků a placených zaměstnanců se cena odvíjí od množství položek v rozmezí tři až dvacet a deset až čtyřicet pět amerických dolarů za měsíc. V případě speciální cenové nabídky, kde by se jednalo o více než deset účtů je potřeba kontaktovat pověřené osoby přes e-mail.⁷⁶

LibraryThing for Libraries je produktem LibraryThing pro rozšíření katalogů knihoven, které již mají knihovní systém (ILS/OPAC).⁷⁷ Toto rozšíření poskytuje hned několik nových funkcí, jako například: možnost pro čtenáře psát recenze a hodnotit jednotlivé knihy, nabídky podobných knih či autorů, vyhledávání na základě štítků, nabídka jiných edicí a překladů, možnost prohlížet si knihy ve virtuálních poličkách apod.⁷⁸ Jednou z dalších funkcí LibraryThing for Libraries je „Syndetics Unbound“, které bylo vytvořeno ve spolupráci s multioborovou databází ProQuest. Poskytuje uživatelské rozhraní umožňující až šestnáct nových funkčních elementů, prostor pro podrobné informace o každé jednotlivé položce v katalogu, Book Display widgety⁷⁹ a také umožňuje knihovnám anonymně sledovat využití a optimalizovat Syndetics Unbound pro jejich konkrétní instituci.⁸⁰

⁷⁴ *How Bookstores Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/about/bookstores>

⁷⁵ *How Libraries Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/about/libraries>

⁷⁶ *TinyCat*. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarycat.org/>

⁷⁷ *FAQs: General*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/forlibraries/about>

⁷⁸ *Catalog Enrichment: Your Existing Catalog Made Extraordinary*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z: https://www.librarything.com/forlibraries/handout/LTFL_ce_public.pdf

⁷⁹ Widget je aplikace nebo součást rozhraní, která umožňuje uživateli provádět určitou funkci nebo přistupovat ke službě.

⁸⁰ *Syndetics Unbound*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/forlibraries/index.php?page=unbound>

LibraryThing Local poskytuje informace o knihovnách a knihkupectvích v konkrétní oblasti. Ukazuje jejich název, přesnou adresu a jak daleko se od uživatelské lokace nacházejí. Také zprostředkovává seznam uživatelů LibraryThing v pohybujících se v dané oblasti a statistiky LibraryThing Local.⁸¹

Na hlavní stránce LibraryThing je mají uživatelé možnost se přidat do diskusních skupin. Mezi velmi aktivní skupiny patří například: 75 Books Challenge for 2024 (Výzva 75 knih pro rok 2024) – diskuse ke čtenářské výzvě tohoto roku, Talk about LibraryThing (Povídání o LibraryThing) – diskuse týkající se informací o stránce, Name that Book (Pojmenuj tu knihu) – uživatelé si zde pomáhají vzpomenout na názvy zapomenutých knih, The Green Dragon (Zelený drak) – diskuse o fantasy, sci-fi nebo mytologických knihách, Club Read 2024 (Klub čtenářů 2024) – diskuse o knihách, které uživatelé aktuálně čtou.⁸² LibraryThing má také svůj vlastní Zeitgeist, který poskytuje aktuální statistiky, možnost procházet nejvíce a nejméně populární knihy, autor, série nebo recenze, denně aktualizovaný graf dat narození a úmrtí známých autorů, seznam ocenění a neaktivnějších uživatelů, atd. V červnu 2024 statistiky ukazují přes tři miliony zaregistrovaných uživatelů, více než dvě stě sedm milionů katalogizovaných knih, přes pět milionů napsaných recenzí a více než sto osmdesát pět štítků.⁸³

1.2.6 Goodreads

Webovou stránku Goodreads vytvořil, a v lednu 2007 spustil, Otis Chandler společně s jeho manželkou Elizabeth. Ona stránku navrhla a on napsal kód. Otisův nápad získal, když si během jednoho odpoledne prohlížel kamarádovu domácí knihovnu, za účelem hledání další knížky k přečtení. Tehdy si uvědomil, že by raději získával nová knižní doporučení od svých přátel a známých než od cizích lidí. Rozhodl se proto vytvořit webovou stránku, kde by si lidé mohli procházet knihovničky svých přátel a mít možnost si přečíst jejich názory na konkrétní knihy. V dnešní době se jedná o největší světovou webovou stránku pro čtenáře a knižní doporučení. Otisovo zapálení pro tento projekt je velmi hezky shrnuto jeho vlastním citátem: „*Znalosti jsou moc a o moc je nejlepší se dělit mezi čtenáři.*“⁸⁴

Jak již bylo zmíněno, Goodreads svým uživatelům umožňuje sledovat, jaké knihy jejich známí přečetli či momentálně čtou a jaké na ně mají názory, ale zároveň jim dává prostor si zorganizovat svůj vlastní čtenářský postup. Stránka také poskytuje

⁸¹ *LibraryThing Local*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/local>

⁸² *Groups*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/ngroups>

⁸³ *Zeitgeist*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/zeitgeist>

⁸⁴ Vlastní překlad autora. Původní znění: „Knowledge is power, and power is best shared among readers.“

personalizovaná doporučení knih na základě uživatelského vkusu.⁸⁵ Pro autory je tu i možnost vstoupení do „The Goodreads Author Program“ (Goodreads autorský program). K programu je možné se připojit bez poplatků a za předpokladu, že autor má přístup ke webu a vydal alespoň jednu knihu, která se nachází v Goodreads databázi. Autorům je k profilovému obrázku oficiální odznak a je jim dán přístup k funkcím na propagaci jejich tvorby. Autorů toto také umožňuje sdělit více informací o sobě, své tvorbě a svém životě, sdílet své názory na knihy jiných autorů, odpovídat na otázky za pomoci funkce „Ask The Author“ (Zeptejte se autora) a mnoho dalšího.⁸⁶ Stejně jako LibraryThing, na Goodreads je také vyhrazen prostor pro diskusní skupiny. Mezi nejvíce aktivní z těchto skupin patří například: Goodreads Librarians Group (Skupina knihovníků Goodreads) – skupina dobrovolníků zajišťující pravdivost informací na webu, What's the Name of That Book??? (Jak se ta kniha jmenuje???) – skupina nabízející pomoc při hledání zapomenutých názvů knih, BookTok – skupina od knihách populárních na BookToku, Addicted to YA (Závislý na YA) – skupina pro čtenáře a nadšence YA (Young Adult) literatury, Stephen King Fans – skupina pro fanoušky tvorby Stephena Kinga.⁸⁷ Stránka navíc každý rok pořádá Goodreads Choice Awards, kde uživatelé hlasují pro tu nejlepší knihu v patnácti kategoriích; fikce, historická fikce, mysteriózní a thrillery, romantické, romantické fantasy, fantasy, sci-fi, horory, YA fantasy, A fantasy, YA fikce, debutové novely, nonfikce, memoáry a autobiografie, historické a životopisné, humor. Od 14. do 26. listopadu probíhá první hlasovací kolo s dvaceti nejlepšími knihami v každé kategorii, následně se vybírá z deseti nejhlasovanějších knih od 28. listopadu do 3. prosince a 7. prosince jsou vyhlášeni vítězové. Do hlasování mohou být přihlášeny pouze „*knihy vydané ve Spojených státech v angličtině, včetně překladů a dalších významných reedicí, v období od 17. listopadu 2022 do 15. listopadu 2023. Knihy vydané mezi 16. listopadem 2023 a 12. listopadem 2024 budou způsobilé pro ocenění v roce 2024.*“⁸⁸ Navíc, aby kniha mohla být nominována, tak musí mít na Goodreads hodnocení 3,50 nebo vyšší. Knihy mohou být zapsány pouze do jedné kategorie – výjimkou je kategorie „debutové novely“ – a do stejné kategorie může být nominován pouze jeden díl ze série.

⁸⁵ *About Goodreads*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/about/us>

⁸⁶ *Author Program*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/author/program>

⁸⁷ *Groups*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: https://www.goodreads.com/group?ref=nav_comm_groups

⁸⁸ Vlastní překlad autora. Původní znění: „Books published in the United States in English, including works in translation and other significant rereleases, between November 17, 2022, and November 15, 2023. Books published between November 16, 2023, and November 12, 2024, will be eligible for the 2024 awards.“

V minulém roce bylo uděleno téměř šest milionů hlasů a letos se bude konat již šestnáctý ročník.⁸⁹

⁸⁹ *Choice Awards*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z:
https://www.goodreads.com/choiceawards/best-books-2023?ref=nav_brws_gca

2 Metodologie

2.1 Cíl výzkumu

V teoretické části této práce jsem se pokusila nastínit pomocí již existujících výzkumů a jiné literatury naše současné povědomí o online knižních komunitách na sociálních sítích a jiných webových stránkách. Avšak velmi nízký počet studií se zabývá samotným vlivem, který tyto komunity mohou mít na čtenáře. Já bych se ve vlastním výzkumu chtěla zaměřit na stěžejní a nejvíce ovlivňovanou skupinu, a to dospívající, či mladé dospělé, kteří zastupují nejaktivnější věkovou kategorii v těchto komunitách.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jakými způsoby a do jaké míry sociální sítě, jako Instagram, YouTube nebo TikTok a jejich knižní komunity, ovlivňují názory, postoje, návyky a preference dospívajících čtenářů. Jak jsem již zmínila v teoretické části, s rozvojem technologií a integrací knižních komunit do virtuálního světa se otevřely dveře pro vzkvétající marketing. Druhotným cílem tohoto výzkumu je tedy zjistit, jak marketing v online knižních komunitách dospívající čtenáře ovlivňuje a jak se na něj dívají.

2.2 Výzkumná metoda

Neexistuje jeden obecně uznávaný způsob, jak definovat nebo dělat kvalitativní výzkum. Metodolog J. W. Creswell (1998) ho definuje jako „*proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách*“.⁹⁰ V běžném případě kvalitativního výzkumu jsou na jeho začátku zvoleny otázky, které je možné v průběhu výzkumu modifikovat, zcela odebrat či přidávat nové, což z kvalitativních výzkumů činí velmi flexibilní metodu. J. Hendl (2005) přirovnává práci kvalitativního výzkumníka k činnosti detektiva. Hlavním úkolem kvalitativního výzkumu má být: „*objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce*“.⁹¹

Kvalitativní šetření zahrnuje celou řadu metod, avšak pro tento výzkum byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů.

⁹⁰ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. In *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 50-52. ISBN 80-7367-040-2.

⁹¹ Tamtéž

2.2.1 Polostrukturovaný rozhovor

M. Alvesson (2003) by polostrukturovaný rozhovor definoval takto: „*je relativně volně uspořádaný a otevřený vůči tomu, co účastník cítí, a reflektuje to, co důležitého a významného říká v souvislosti se záměry výzkumného projektu*“.⁹² Skládá se z předem vytvořených otázek systematicky směřujících na zkoumané téma. Tzv. jádro rozhovoru se skládá z otázek k tématu, které jsou pro výzkum stěžejní a musí být účastníkovi výzkumu položeny. Na jádro pak navazují podtémata a doplňující otázky, které slouží k rozšíření původního záměru, přinášejí nové informace přínosné k lepšímu pochopení zkoumaného problému.⁹³ Díky otevřenosti otázek méně strukturovaného rozhovoru zpravidla zabírají více času a jsou celkově osobnějšího charakteru, protože výzkumník má po rozhovoru představu o vnímání světa daným účastníkem výzkumu.⁹⁴

2.2.2 Otázky k rozhovorům

Podle předběžného výzkumu jsem si vybrala tyto okruhy:

1. Knihy a Vy

V první části rozhovoru jsem si za pomoci otázek ohledně knižních preferencí a dosavadních čtenářských zkušeností snažila vytvořit obrázek účastníků mého výzkumu a jejich čtenářských návyků. Otázky zahrnovaly témata jako počet knih přečtených v minulém roce, kritéria při výběru knih, zdroje pro inspiraci pro nové čtení, oblíbené žánry apod.

2. Komunity a Vy

Dále byli účastníci dotazováni na jejich názory a vztahy ke konkrétním knižním komunitám, a čtenářským komunitám obecně.

3. Komunity a jejich vliv

Poslední sekce se zabývala tím, jak online čtenářské komunity a jejich marketingové funkce ovlivňují volby účastníků výzkumu.

2.2.3 Transkripce

Technikou k přepisu rozhovorů byla zvolena komentovaná transkripce. J. Hendl (2005) transkripci definuje jako: „*proces převodu mluveného projevu z interview nebo ze*

⁹² MIŠOVIČ, Ján. Podstata polostrukturovaného rozhovoru. In *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Slon, 2019, s. 80-. ISBN 978-80-7419-285-2.

⁹³ MIŠOVIČ, Ján. Podstata polostrukturovaného rozhovoru. In *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Slon, 2019, s. 80-. ISBN 978-80-7419-285-2.

⁹⁴ HENDL, Jan. Individuální rozhovor. In *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017, s. 83-85. ISBN 978-80-262-1192-1.

*skupinové diskuse do písemné podoby.*⁹⁵ Jedná se o časově náročný proces, který je však nutný k přesnému zpracování a vyhodnocení získaných dat. Mezi techniky transkripce patří například: doslovná a komentovaná transkripce, shrnující a selektivní protokol. Já si pro tuto bakalářskou práci zvolila transkripci komentovanou, při které je možné postupovat dvěma způsoby. V tom prvním se používají zvláštní znaky indikující zvláštnosti v promluvě jako je smích, pomlky, zdůraznění apod. Druhým možným postupem je přidání speciálního sloupce pro zápis komentářů. V mém případě jsem zjednodušeně využila způsobu prvního.⁹⁶

2.3 Výzkumný vzorek

Vzorkování bylo prováděno na Bookstagramu prostřednictvím přímých zpráv. Výběr konkrétních účastníků byl rámcově náhodný za pomoci mých osobních konexí. Vzorek představují mladí dospělí ve věkovém rozmezí osmnáct až dvacet jedna let, kteří jsou aktivními členy jakékoli online knižní komunity, byli jím v minulosti, nebo tyto komunity nárazově používají ke sběru informací a doporučení.

2.4 Výzkumné otázky a hypotézy

- Jaké je povědomí o a názory mladých dospělých na online knižní komunity?
- Ovlivňují knižní komunity preference a čtenářské návyky mladých dospělých spíše pozitivně, nebo negativně?
- Jak je marketing v online knižních komunitách účinný a jak se na něj dospívající čtenáři dívají?
- H1: Účastníci výzkumu mají o dnešní podobě online knižních komunit spíše negativní mínění a do jisté míry jim schází doby, kdy tyto komunity nebyly tak populární.

První hypotéza vychází z osobního rozhovoru, který jsem měla s blízkou osobou, která byla dříve aktivním členem online knižních komunit, ale nespadá již do mnou zkoumané věkové kategorie. Jednalo se o konverzaci o této práci a společně jsme došli k této hypotéze.

- H2: Nejvíce zastoupenou komunitní rolí členů online knižních komunit je Čtenář, který byl alespoň jednou v roli Příspěvatel.

Tato hypotéza vychází z modelu Reader-to-Leader Framework z kapitoly 1.1.1.2. Cílem je zjistit, zda je nejvíce zastoupenou rolí v online knižních komunitách Čtenář, jak

⁹⁵ HENDL, Jan. Doslovná transkripce. In *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 208. ISBN 80-7367-040-2.

⁹⁶ HENDL, Jan. Techniky transkripce. In *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 208-210. ISBN 80-7367-040-2.

naznačuje teorie tohoto modelu. Druhotným prvkem této hypotézy je, zda tento Čtenář alespoň jednou během svého působení v komunitě přeskočil do role Příspěvatel.

- H3: Velká část účastníků výzkumu je v současnosti minimálně aktivní a do komunit se vrací pouze sporadicky za účelem nalezení nových doporučení nebo aby mohli kontaktovat své známé z komunity.

Třetí hypotéza vychází z mé vlastní zkušenosti a zkušeností mých blízkých, kteří mají zkušenosti shodující se s touto hypotézou.

2.5 Limity výzkumu

Podle J. Hendla (2005) jsou výsledky kvalitativního výzkumu snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.⁹⁷ Sama jsem aktivním členem online knižních komunit se svými vlastními názory a preferencemi, což by mohlo ovlivnit tento výzkum, ačkoliv je samozřejmostí moje maximální snaha být co nejvíce objektivní. Jelikož se jedná o mou první zkušenost s polostrukturovanými rozhovory, pak je tu určitá pravděpodobnost, že při jednání s respondenty udělám nějaké chyby.

2.6 Etické aspekty výzkumu

Hlavní etickou prioritou výzkumu této bakalářské práce je anonymita. Všechny otázky do polostrukturovaných rozhovorů byly vymyšleny s velkou opatrností, aby nesbíraly osobní údaje, které by se daly spojit s konkrétní osobou, což souvisí i se zákonem o zpracování osobních údajů (zákon č. 110/2019 Sb., tzv. GDPR).⁹⁸ Jedinými indikátory k osobě respondenta je věk, pohlaví a typ vzdělání, které však nejsou nikde uchovávány a tyto informace byly pouze zmíněny v rozhovoru. Zároveň účastníci výzkumu měli možnost z jakýchkoli důvodů výzkum kdykoli opustit, jelikož jejich účast byla dobrovolná.

⁹⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. In *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 50-52. ISBN 80-7367-040-2.

⁹⁸ Zákon č. 110/2019 Sb. - Zákon o zpracování osobních údajů. e-Sbírka. [Online]. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2019/110?zalozka=text>

3 Praktická část

3.1 Reprezentativnost vzorku

Celkově se ve výzkumu povedlo oslovit deset osob, devět z nich byly ženy a ve čtyřech případech se jednalo o slovensky mluvící narátory. Pro hlubší pochopení zkoumaných jevů by v budoucnu byl lepší větší vzorek a větší věková diversita, ale pro výzkum na bakalářské úrovni by měl být dostačující.

3.2 Analýza transkripcí

3.2.1 Knihy a Vy

1. Víte, kolik knih jste přečetl/a v tomto a minulém roce? Pokud ne, můžete říci alespoň odhadem?

Obecně je z odpovědí narátorů zřejmé, že s přibývajícím věkem a s tím také spojená zvýšená obtížnost jejich studia a menší množství volného času je pro čtenáře těžší najít prostor pro rekreační čtení. 60 % z účastníků výzkumu se těší na léto, kdy by podle nich měli mít možnost „nahnat knížky“ před začátkem dalšího školního roku a všichni se shodli, že největší aktuální překážkou ve volnočasovém čtení je právě škola, v některých případech také spojená s prací. Ti, kteří mají možnost číst v dopravních prostředcích ve většině případů tohoto času využívají pro čtení. Všechny také velmi mrzí, že s každým rokem čtou méně a méně, ale doufají, že budou v budoucnosti schopni najít v rozdělení svého času lepší balanc.

2. Jaký je Váš oblíbený žánr knih?

Tato otázka byla především tázána k lepšímu poznání konkrétních narátorů a zároveň k případnému pozorování změn ovlivněných knižními komunitami. Mimo několik minoritních žánrů byly nejvíce čteny romantické a fantasy knihy.

3. Preferujete fyzickou knihu, e-knihu, či audioknihu?

90 % narátorů preferuje fyzickou knížku, 20 % preferuje e-knihu a 20 % preferuje audioknihu. U fyzických knížek je vnímán jako pozitivum samotný pocit z držení fyzické knížky, jejich vůně, estetičnost a možnost si je vystavit jako trofeje, naopak jako negativum je pak vnímána cena, váha a zabírání úložného prostoru. U e-knih je vnímána jako pozitivum jejich lehkost a praktičnost, naopak jako negativum je pak vnímáno množství rozptylujících faktorů, nepříjemný pocit z dlouhodobého pohledu na obrazovku a následná bolest hlavy. U audioknih je vnímána jako pozitivum možnost je mít všude s sebou a možnost je poslouchat při jiné aktivitě jako podcast, naopak jako negativum je pak vnímána citlivost některých jedinců na tón hlasu narátora a požadavek zvýšené pozornosti.

4. Preferujete vázanou (pevnou), či brožovanou (měkkou) vazbu?

40 % narátorů preferuje vázanou vazbu a 60 % preferuje brožovanou vazbu. Mezi pozitiva pevné vazby je možné zahrnout estetičnost, větší robustnost, a mezi negativa například váhu, vyšší cenu, větší objem. Pozitiva měkké vazby jsou například nižší cena, pohodlnější držení v ruce, a naopak jejich negativy může být větší náchylnost a křehkost.

5. Preferujete hubenější (méně stránkovou), či tlustší (více stránkovou) knihu?

60 % narátorů preferuje hubenější knížky kvůli problémům s pozorností, protože je tlusté knihy odrazují od čtení, protože jim přijde těžší napsat dobrou knížku o méně stránkách, a 40 % preferuje tlustší knížky, protože se nemusí bát, že na dovolené zůstanou bez knihy ke čtení, protože má tak daný příběh čas a prostor pro rozvoj a růst a také protože se jim nechce opouštět ten knižní svět a jejich oblíbené postavy. Většina se však shodne na tom, že záleží na konkrétní knížce.

a) Jak dlouhé preferujete kapitoly?

Většina účastníků výzkumu preferuje kratší kapitoly, protože nemají rádi, když musí uprostřed kapitoly přestat číst. Ještě jsem se poté ve většině případů narátorů zeptala na délku ideální kapitoly, z čehož vyplynula délka 10 až 20 stránek, ale několika by nevadily ani jednostránkové kapitoly.

6. Preferujete jednodílné knihy, či série?

Pro většinu narátorů je jejich odpověď závislá na žánru knihy. Fantasy a sci-fi jsou lepší jako série, protože tak mají dostatek prostoru pro vývoj světa a často velmi komplikovaného děje. Naopak například romantické a psychologické knihy se tradičně v podobě série moc neobjevují. Dalším podstatným bodem je podmínka, že musí dávat smysl, že se jedná o sérii.

a) Pokud série, kolik dílů je tak akorát, a kolik je už moc?

Obecně více lidí preferuje série, a i když je tu pár účastníků výzkumu, kteří by mohli číst i dvacet dílů své oblíbené série, takovým zlatým středem většiny jsou tři až pět dílů.

7. V jakém jazyce primárně čtete?

Drtivá většina narátorů čte a preferuje číst v angličtině. Někteří mají se svým rodným jazykem negativní vztah z osobních důvodů a některé typy scén se jim v češtině/slovenštině číst nechce. Naopak ti, kteří si půjčují knížky z knihovny se přiklánějí spíše k češtině, kvůli nedostatku zajímavých titulů v angličtině.

8. Jaká jsou Vaše hlavní kritéria pro výběr knihy ke čtení?

Na tuto otázku jsem dostala nespočet zajímavých odpovědí a většinu z nich nelze plně zobecnit. Patřily mezi ně například: název knížky musí mít tři a více slov, mít knihu doporučenou, zajímavá zápleтка, hezká obálka, stejný autor, zajímavá edice, knížka musí

obsahovat romantickou linku, nebo je naopak nutná absence romantické linky. U některých narátorů záleží na jejich aktuálním rozpoložení a na účelu, za kterým jdou knihu číst.

9. Jaké jsou Vaše hlavní zdroje pro inspiraci pro nové čtení?

Všichni respondenti využívají sociální sítě nebo obecně internet k hledání nových knížek ke čtení a několik z nich sbírá doporučení také od kamarádů, spolužáků a jiných známých.

3.2.2 Komunity a Vy

10. Na které ze sociálních sítí je Vaše preferovaná online knižní komunita?

V pořadí od nejvíce zastoupených sítí je to podle narátorů: TikTok, Instagram, Pinterest, Databáze knih, YouTube, Facebook, Goodreads a Tumblr.

11. Jak dlouho jste součástí online knižních komunit?

Někteří z narátorů je teprve nováčky v online knižních komunitách a jiní jsou již dlouholetými veterány, kdy se jedná o půl až rok a půl dlouhé členství nebo sedm až deset let. Nejvíce se jich však k těmto komunitám dostalo čtyři nebo pět let zpátky, kdy kvůli zuřící pandemii hledali nové koníčky a mnoho z nich narazilo právě na čtení knížek.

12. Co Vás do těchto komunit přivedlo?

Většinu narátorů do online komunit přivedly algoritmy sociálních sítí. Ti, kteří se do nich dostali během pandemie se nudili nebo chtěli najít něco, k čemu by nutně nepotřebovali elektroniku. V několika případech jim tyto komunity přišly do cesty, když hledali místo, kde by mohli sdílet své knižní názory, anebo je do nich přivedli kamarádi.

13. Napadají Vás alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty online knižních komunit?

Bylo mi poskytnuto hned několik různých odpovědí. Mezi pozitivní aspekty online knižních komunit narátoři zařadili například: možnost objevit méně populární knížky a autory, poskytnutí prostoru pro knižní diskuse a sbližování podobně myslících lidí, možnost marketingu pro malé spisovatele, inspirace a motivace ke čtení, různé názory a úhly pohledu, pocit sounáležitosti, romantizace klasické literatury, popularizace čtení knih, prostor pro nalezení nových přátel, zlepšení spisovatelských schopností při psaní recenzí, pocit bezpečí a komfortu. Mezi negativní aspekty pak může patřit například: tendence vše sexualizovat, někdy až nadměrné množství zbytečných kontroverzí, kupování a čtení špatných populárních knih, občasná toxicita některých členů, možné odrazení od některých knížek, romantizace špatných vlastností a činů a pocit, že musí přečíst desítky knih během jednoho roku.

14. Jste aktivním „bloggerem“ či „influencerem“ v alespoň jedné online knižní komunitě?

Pokud ano, v jaké? Jak moc aktivní jste?

Tři účastníci výzkumu po nějakou dobu aktivně přidávali recenze a jiné knižně tematické příspěvky, dnes však pouze dva z nich jednou či dvakrát do měsíce nějaký ten příspěvek přidají. Z toho tedy vyplývá, že drtivá většina respondentů jsou spíše pozorovatelé.

15. Jakým způsobem běžně v těchto komunitách trávíte svůj čas?

Aktivitami většiny narátorů je prohlížení nových příspěvků, které jim doporučuje algoritmus jimi používané sociální sítě, projíždění komentářů pod těmito příspěvky a vyhledávání bližších informací ke knížkám, které je při jejich prohlížení zaujaly.

16. Preferujete online, či fyzické knižní komunity?

Všichni účastníci výzkumu mají velice omezené, nebo také žádné, zkušenosti s knižními komunitami ve fyzickém prostředí. V některých případech je to celkově neláká, některé znervózňuje velké množství cizích lidí a někteří k fyzickým knižním komunitám ani nemají přístup.

17. Účastnil/a jste se někdy online akce v knižní komunitě? (Př. čtecí výzvy) Pokud ano, o co se jednalo?

Mladší narátoři toho ani o takových aktivitách moc nevěděli, ale po mém vysvětlení řekli, že by to možná i v budoucnu zkusili. Ti starší o těchto akcích ví, ale většina, až na pár výjimek, se jich zúčastňovat nechce, protože se ve většině případů bojí, že by ty konkrétní úkoly nezvládli splnit. Objevilo se tu však pár zážitků a organizací s čtecích výzev a knižních štafet.

18. Účastnil/a jste se někdy fyzické akce v knižní komunitě? Pokud ano, o co se jednalo?

Jelikož většina účastníků výzkumu nemá moc zkušeností s fyzickou stránkou knižních komunit, tak se ani nezúčastnili žádných akcí, tedy až na tři výjimky, kteří párkrát navštívili Svět knihy anebo HumbookFest.

19. Preferujete českou/slovenskou, či zahraniční scénu online knižních komunit?

Pouze dva z deseti narátorů preferuje českou a slovenskou scénu online knižních komunit. Tím, že většina čte spíše anglicky, tak jim i algoritmy nadhazují primárně anglicky mluvící tvůrce a autory, i když několik z nich párkrát několik let zpátky o tu českou/slovenskou zavadilo.

20. Čtete nějaký čtenářský blog? Jaký na ně máte obecně názor?

Jenom narátorka je dříve četla. Zároveň se však většina shodla, že se jim nápad knižních blogů velmi líbí, ale jelikož se jedná o zastaralejší formu, tak je již nikdo nečte a ani se bohužel velké množství aktivních blogů neobjevuje.

21. Máte nějaké konkrétní oblíbené „knižní influencery“?

Jelikož většina účastníků výzkumu funguje na algoritmech sociálních sítí, tak moc pozornosti nedávají jménům a někdy také tvářím konkrétních tvůrců. Dva narátoři však se mnou několik svých oblíbenců sdíleli. Na YouTube to byl Jack Edwards a na Instagramu: Lucie Zelinková (@luciezel) na Instagramu, Łukasz Chmara (@talkincloud), Andrea (@kniho.mila), Marky Forejtová (@endlessbibliophile), Natálie (@bookpaholic).

22. Jsou tu „knižní influenceři“, které úplně nemusíte?

Stejně jako u předchozí otázky, drtivá většina narátorů si konkrétní jmen nevšímá. Mnoho z nich mi také řeklo, že si myslí, že jsou ve svých sociálních bublinách, a když už se nějaké to drama objeví, tak od něj dávají ruce pryč. Spíše než s tvůrci, mívají problémy s některými autory a jejich knihami. Takovým příkladem by mohla být Colleen Hoover, která je populární autorkou převážně romantických knih. Problematika Colleen Hoover by byl materiál pro další práci, a proto se tu do toho nebudu raději pouštět.

23. Pokud jste online knižní komunitu opustili, proč?

Žádný z respondentů z online knižních komunit neodešel.

3.2.3 Komunity a jejich vliv

24. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli online recenzi někoho z komunity?

Osm z deseti narátorů odpovědělo, že ano.

a) Pokud ano, muselo by se jednat o recenzi psanou osobou, kterou sledujete, či ne?

Odpovědi na tuto otázku byly ve směs vyrovnané mezi ano a ne. Ti, kteří odpovídali ne potřebují ve většině případů více hlasů a recenzí od různých lidí.

b) Dále, muselo by se jednat o „knižního influencera“ z knižní komunity, či ne?

Šest z osmi odpovědělo ne. Ti, co řekli, že ano, to potřebují kvůli jistotě a validitě názorů daných recenzí a jejich tvůrců.

25. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli doporučení někoho z komunity, aniž byste znal/a obsah knihy?

Více než polovina narátorů si takto knížku koupila, ale bohužel ve většině těchto případů s knihou spokojení nebyli. Ti, kteří tomuto úplně neholdují, to opodstatňují tím, že potřebují vědět děj před čtením a váží si svých peněz.

a) Pokud ano, jaké faktory Vás vedly k tomuto rozhodnutí?

Nejčastěji tak učinili kvůli nátlaku ostatních členů komunity a popularitě konkrétní knihy.

26. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli vzhledu obálky?

Čtyři narátoři odpověděli ano, Zbytek by to chtěli někdy zkusit, anebo jsou kategoricky proti.

a) Pokud ano, máte nějaká kritéria na vzhled takové obálky?

Jeden narátor je pro co nejvíce chaotické obálky, ale zbývající narátorky jsou spíše pro minimalismus a ornamentní dekorace jako je barevná ořízka, všitá záložka, pevná vazba, mnoho barev a lesk. Jsou tu však ty, které jsou proti lesku, ale 90 % účastníků výzkumu se shodlo, že nesnášejí realistické lidské postavy na obálkách, pokud tedy nejsou nakreslené.

27. Myslíte si, že online knižní komunity ovlivňují Vaše čtenářské návyky?

Pouze dvě narátorky odpověděly ne. Ostatní mezi změny zahrnuli: větší kritičnost vůči knížkám, otevření dveří k online knižním komunitám, větší motivace více číst a to, že jsou více selektivní při výběru knih ke čtení.

28. Myslíte si, že Vám online knižní komunity něco přinesly? Pokud ano, o co se jedná?

Dále jedná se pouze o pozitivní, či také negativní věci?

Všichni se shodli, že ano. Mezi pozitiva zařadili například: velké množství dobrých doporučení, lásku ke čtení, zábavu, krásné knížky, fandomy, odrazení od tvorby Colleen Hoover, milované série, ocenění klasické literatury, rozšíření palety žánrů, zlepšení spisovatelských schopností a nové kamarády. Negativními věcmi jsou pak: knihy od Colleen Hoover, někdy až přílišná striktnost, pocit provinilosti z nízkého počtu přečtených knih a nadměrné množství, až někdy spamování s nechtěnými doporučeními.

3.3 Interpretace dat a diskuse

Tato následující část si klade za cíl odpovědět na výzkumné otázky, potvrdit hypotézy.

- Jaké je povědomí o a názory mladých dospělých na online knižní komunity?

Z hlediska jejich povědomí, nám dosavadní literatura a informace získané z polostrukturovaných rozhovorů ukazují, že nejen povědomí, ale celkově informovanost o online knižních komunitách pramení primárně z platform sociálních sítí jako je právě TikTok, Instagram a YouTube. Na těchto místech jsou nejen dostupné informace o knižních komunitách v digitálním prostředí, ale také o knihách, čtenářství a literární kultuře jako takové.

Názory na online knižní komunity se mohou lišit od jedince k jedinci, avšak z odpovědí ve výzkumu této práce lze odvodit, že obecně mají členové k těmto komunitám velmi pozitivní a blízký vztah. Na ten lze pohlédnout hned z několika úhlů, jedním z nich je přesunutí důvěry od reklamy, a jiných tradičních zdrojů pro nová doporučení, k příspěvatelům a přátelům, které čtenáři objevili v knižních komunitách. Druhým možným úhlem pohledu je pocit komfortu, familiárního bezpečí a sounáležitosti, které tyto komunity poskytují. Dalším úhlem je množství aktivity členů, ať už ve formě příspěvků, komentářů a podobných kroků.

Celkově mají mladí dospělí vysokou úroveň povědomí a mají příznivé názory na online knižní komunity. Tyto komunity jsou ceněny pro svou schopnost vytvářet pocit sounáležitosti, poskytovat spolehlivá doporučení knih a učinit čtení interaktivnějším a zábavnějším zážitkem.

- Ovlivňují knižní komunity preference a čtenářské návyky mladých dospělých spíše pozitivně, nebo negativně?

Je již jasné, že tyto komunity čtenáře ovlivňují, však otázka, zda je to spíše negativně či pozitivně má v sobě daleko více nuancí. Výsledků výzkumu a pozorování aktivit v online knižních komunitách by naznačovaly, že se jedná spíše o vliv v pozitivním směru. Každá mince má ale dvě strany, a proto bych tu ráda rozvedla pár pozitiv a pár negativ, které zmínili účastníci výzkumu.

Hlavním aspektem a pozitivním vlivem online knižních komunit jsou doporučení a do jisté míry také algoritmus sociálních sítí. Ty totiž společně s tvůrci recenzí a příspěvků představují téměř dokonalý nástroj pro objevování nových knih, žánrů, autorů a také napomáhá s rozšiřováním obzorů čtenářů. Dalším pozitivem je motivační síla ke čtení a ke kreativní tvorbě. K tomu se také váže neustálý rozvoj kritického myšlení, spisovatelských dovedností a také lepšího porozumění literární kultury. Do jisté míry se v těchto komunitách tvoří blízké, skoro někdy až familiární, vztahy, k čemuž se neodmyslitelně váže potřeba a ochota se vzájemně podporovat. Krásným příkladem jsou právě malí autoři, kteří nemají velký úspěch u vydavatelství, pro které jsou někteří členové tvořit malé kampaně pro propagaci jejich tvorby. Tímto způsobem se již ze stovek titulů staly bestsellery.

Mezi zmíněná negativa patří za jista problém „popularita nad kvalitou“, který pro jednoduše ovlivnitelné členy může znamenat spoustu zklamání. Nikdo však přesně neví, co konkrétní knihy udělá tak nesmírně populární, to by mohlo stát za další budoucí výzkum. Dalším velmi ošklivým negativním aspektem je toxicita a kontroverze, které jsou bohužel součástí každé komunity. Naštěstí se většina čtenářů dokáže od tohoto odpoutat a zůstanou tak ve své vlastní bublině, kde tyto věci zkrátka ignorují. Velmi podobná je pak častá potřeba některých členů romantizovat negativní rysy postav a jejich vztahů. Toto může být do jisté míry velmi nebezpečné pro mladší čtenáře, kteří hned neodhalí škodlivé aspekty takových témat. Poslední spíše negativní věcí, kterou bych tu ráda zmínila, je neustálý tlak vyvíjený podvědomím některých čtenářů, kteří kvůli vysokým počtům přečtených knih jiných členů mají pocit, že nechtou dostatek knížek, nebo že nechtou dostatečně rychle, což může způsobovat nepříjemný stres při aktivitě, která má být rekreační.

Zatímco online knižní komunity mají pozitivní i negativní vliv na preference a návyky mladých dospělých ve čtení, pozitivní aspekty obecně převažují nad negativy. Tyto komunity významně přispívají k literární angažovanosti mladých dospělých, rozmanitosti výběru čtení a osobnímu rozvoji. Je však nezbytné si dávat pozor na negativní vlivy, který by po delší době působnosti mohly mít nepříjemné dlouhodobé následky.

- Jak je marketing v online knižních komunitách účinný a jak se na něj dospívající čtenáři dívají?

Na tuto otázku jsem odpověď hledala především osobním pozorováním online knižních komunit ve svém volném čase a zároveň ve svém výzkumu. Dospěla jsem tak závěru, že obecně vzato na něj čtenáři nemají vyhraněný názor. Daleko více však preferují marketing malých nezávislých spisovatelů propagujících své ne moc populární knihy, než marketing známých knihkupectví a vydavatelství. Řekla bych, že se tento jev váže na tendence si vzájemně vpomáhat s ostatními členy knižních komunit, do kterých mnoho čtenářů zahrnuje i tyto malé autory.

K tomuto se také váže účinnost marketingu. Čtenáři jsem totiž mnohem více reseptivní v případě malých autorů a tvůrců, než když se jedná o nějakou korporaci.

Marketing v online knižních komunitách je obecně efektivní díky širokému dosahu a vlivu platform sociálních sítí. Dospívající čtenáři mají tendenci dobře reagovat na marketing, který je autentický a odpovídá jejich zájmům. Je ale potřeba udržovat balanc, aby jím nebyly komunity zcela pohlceny.

- H1: Účastníci výzkumu mají o dnešní podobě online knižních komunit spíše negativní mínění a do jisté míry jim schází doby, kdy tyto komunity nebyly tak populární.

První hypotéza vychází z osobního rozhovoru, který jsem měla s blízkou osobou, která byla dříve aktivním členem online knižních komunit, ale nespádá již do mnou zkoumané věkové kategorie. Jednalo se o konverzaci o této práci a společně jsme došli k této hypotéze.

Pokud bych měla vycházet pouze z odpovědí mých deseti narátorů, pak tato hypotéza není zcela správná či pravdivá. Do jisté míry platí pro dlouholeté členy spíše ve věkové kategorii 25+ let. V případě mnou zkoumané věkové kategorie se tento názor téměř vůbec neobjevuje. Je pravdou, že i když knižní komunity nejsou to, co bývaly, jejich stále se měnící forma má stále to stejné jádro.

- H2: Nejvíce zastoupenou komunitní rolí členů online knižních komunit je Čtenář, který byl alespoň jednou v roli Příspěvatel.

Tato hypotéza vychází z modelu Reader-to-Leader Framework z kapitoly 1.1.1.2. Cílem je zjistit, zda je nejvíce zastoupenou rolí v online knižních komunitách Čtenář, jak naznačuje teorie tohoto modelu. Druhotným prvkem této hypotézy je, zda tento Čtenář alespoň jednou během svého působení v komunitě přeskočil do role Příspěvatel.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že téměř polovina narátorů skutečně alespoň v jednu chvíli působila v roli Příspěvatel, a že role Čtenáře je skutečně tou nejvíce zastoupenou.

- H3: Velká část účastníků výzkumu je v současnosti minimálně aktivní a do komunit se vrací pouze sporadicky za účelem nalezení nových doporučení nebo aby mohli kontaktovat své známé z komunity.

Třetí hypotéza vychází z mé vlastní zkušenosti a zkušeností mých blízkých, kteří mají zkušenosti shodující se s touto hypotézou.

Ačkoliv je tato pravda do jisté míry trochu smutná, většina mladých dospělých vsutku tolik času v online knižních komunitách již netráví. Hledání nových doporučení nezabere celý den a pokud čtenář není vášnivým členem nebo tvůrcem příspěvků, pak nemají důvod v komunitě trávit mnoho času.

Dále bych tu chtěla projít odpovědi z předchozí analýzy a použít je k zobecnění na dospívající čtenáře celkově.

Z hlediska množství přečtených knih. Získaná data napovídají, že snižující se čísla jsou spojena se stárnutím, rostoucími akademickými nároky a následným omezením volného času. Jedná se trend mezi všemi adolescenty a veškerými jejich volnočasovými koníčky, o které se snaží nepřijít, ale zároveň se je pokoušejí vyrovnat a sladit s rostoucími, nejen akademickými, tlaky a povinnostmi.

Preference fyzických knih nad e-knihami a audioknihami jasně ukazuje stálou náklonost k hmatovým a smyslovým aspektům tradičního formátu knih. Toto odpovídá skutečností pochycených během pozorování knižních komunit a zmíněných v již existující literatuře. Zpětná vazba o výhodách a nevýhodách každého formátu navíc odhaluje různé aspekty, které ovlivňují volby čtenářů, od praktičnosti až po fyzické nepohodlí.

Preference kratší délky knih a kapitol odráží touhu mladých čtenářů po kratších, lépe stravitelných porcích textu. Tento jev je podpořen zhoršující se pozorností a trendem krátkého obsahu v digitálním světě.

V předmluvě jsem zmínila svou mladší sestru, která rozhodně nabyla ojedinělým případem. Ke čtení a online knižním komunitám se během pandemie, a s ní spojené karantény, uchýlil nespočet jedinců po celém světě. To zároveň vyzdvihuje adaptivní charakter sociálních médií a celkově celého internetu při poskytování alternativních řešení.

Algoritmy sociálních sítí v tomto hrají klíčovou roli v propagaci online knižních komunit. Když tedy k nim přidáme zvýšenou aktivitu během pandemie způsobenou nudou, tak se tyto mechanismy ukážou téměř na 100 % efektivní. Někdy je však jejich síla a přesnost jejich doporučení až trochu děsivá.

Úrovně aktivity v komunitách: Zjištění, že většina účastníků jsou spíše tichými pozorovateli a čtenáři než aktivními přispěvateli, je v souladu s obecnými vzorci online chování, kde většinu obsahu vytváří malé procento uživatelů.

Pokles počtu blogů a jejich čtenářů, navzdory obecně pozitivnímu postoji k této formě, odráží posuny ve spotřebě obsahu směrem ke kratším, bezprostřednějším formátům jako jsou příspěvky a videa na sociálních sítích.

Dále, skutečnost, že žádný z účastníků výzkumu neopustil online knižní komunity, naznačuje silnou emoční vazbu na tyto prostory, a to i přes potenciální negativní zkušenosti.

Obecný konsenzus, že online knižní komunity ovlivňují čtenářské návyky, naznačuje významnou roli, kterou tyto komunity hrají při utváření čtenářského chování. Rozpoznání pozitivních i negativních dopadů komunit online knih pak zdůrazňuje komplikovanou a mnohostrannou povahu sociálních interakcí v digitálním prostředí.

Jako poslední bod v této kapitole je diskuse nad tématy, která by bylo dobré v budoucím výzkumu více rozvinout a probádat.

Jak jsem již zmínila, samozřejmým krokem za zvýšením validity a usnadněním zobecnitelnosti by bylo rozšířit výzkumný vzorek z hlediska počtu účastníků výzkumu, ale také po stránce větší diversity regionů, prostředí a věkových skupin. Dalším očekávatelným zlepšením by bylo provedení longitudinálních studií. Tímto způsobem by bylo možné sledovat změny ve čtenářských návycích v průběhu času a pochopit tak lépe dlouhodobý dopad online knižních komunit na čtenáře. Posledním bodem praktických prvků výzkumů je použití kvantitativních výzkumných metod, které by tak doplnily data z mnou provedeného kvalitativního výzkumu.

Témat, která by stálo za to prozkoumat více do hloubky tato bakalářská práce odhalila mnoho. Jedním z nich jsou konkrétní platformy sociálních sítí, které by bylo možné pomocí hloubkové analýzy lépe poznat, a pochopit tak nuance jejich fungování a sociální interakce probíhající v jejich digitálním prostředí. Dalším tématem by mohly být negativní aspekty a dopady online knižních komunit. Jak vyplývá z výsledků této práce, tak sice převládají ty pozitivní, avšak prozkoumání negativní stránky těchto prostor bychom jim mohli lépe porozumět a pokusit se minimalizovat jejich dopad na především mladé čtenáře. Již zmíněné algoritmy jsou již dávno zkoumanou tematikou, ale myslím si, že další výzkum s přihlédnutím na online knižní komunity by mohl poskytnout nové úhly pohledu. Marketing byl zmíněn pouze párkrát, ale je neodmyslitelným aspektem těchto komunit. Jeho prozkoumáním by se nám mohly naskytnout nové informace užitečné pro firmy podnikající v prodeji a vydávání knih.

Závěr

Výzkum v této bakalářské práci měl za cíl prozkoumat a zobecnit poznatky o vlivu online knižních komunit na čtenářské návyky, preference a názory dospívajících čtenářů. V teoretické část byla představena dosavadní literatura na toto téma, společně s definicemi důležitých pojmů. Dále byly představeny jednotlivé sociální sítě, jako TikTok, Instagram a YouTube a webové stránky, jako Databáze knih, LibraryThing a Goodreads, které těmto komunitám poskytují prostor pro život a rozvoj.

Výzkum ukázal, že algoritmy, ať už samostatně nebo ve spojení se situacemi jako byla karanténa roku 2020, představují nejsilnější nástroj pro propagaci nejen online knižních komunit, ale ve své podstatě čehokoliv. Také poukázal na pokles popularity tradičních blogů ve prospěch kratších formátů obsahu. Navzdory této realitě zůstala emocionální vazba členů na online knižní komunity silná, a to i tváří v tvář potenciálním negativním zkušenostem. Bylo i ukázáno, jak komplexní a mnohotvárnou povahu mají sociálních interakcí v digitálním prostředí a uznáno, že knižní komunity mají jak pozitivní, tak negativní aspekty. Také například hypotéza o rozdílných rolích v prostředí online komunit se ukázala jako pravdivá, a odpovídá tak obecným vzorcům chování na internetu.

Tato práce se snaží zdůraznit důležitost porozumění těmto digitálním prostorám a jejich roli při formování literární kultury a čtenářského chování. Zjištění poskytují základ pro další výzkum dynamiky online komunit a jejich vlivu na individuální a kolektivní čtenářské praktiky.

Seznam použité literatury

1. *About Goodreads*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/about/us>
2. *About LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <http://www.librarything.com/about>
3. ARTHURS, Jane; DRAKOPOULOU, Sophia a GANDINI, Alessandro. Researching YouTube. [Online]. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*. 2018, roč. 24, č. 1, s. 3-15. ISSN 1354-8565. Dostupné z: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1177/1354856517737222>
4. *Author Program*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/author/program>
5. *Autoři*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori>
6. *Bazar knih*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/bazar-knih>
7. *BookTok Statistics*. In: WordsRated. [Online]. Dostupné z: <https://wordsrated.com/booktok-statistics/>
8. *Catalog Enrichment: Your Existing Catalog Made Extraordinary*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z: https://www.librarything.com/forlibraries/handout/LTFL_ce_public.pdf
9. *Ceník bazaru*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/kredity-v-bazaru>
10. *Čtenářská výzva 2024*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vyzva?rok=2024>
11. DELANTY, Gerard. *Community*. [Online]. Third edition. New York: Routledge, 2018. ISBN 1-351-65605-8. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?pq-origsite=primo&docID=5323339>
12. DWIVEDI, Amitabh Vikram. YouTube. In: *The SAGE International Encyclopedia of Mass Media and Society*. [Online]. SAGE Publications, 2020, s. 1920-1921. ISBN 9781483375519. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/reference/the-sage-encyclopedia-of-mass-media-and-society/i17953.xml>

13. *Eknihy zdarma*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z:
<https://www.databazeknih.cz/eknihy-zdarma-ke-stazeni>
14. *Encyklopedický slovník*. Odeon, Encyklopedický dům, 1993. ISBN 80-207-0438-8.
15. EVANS, Sarah A. “Book Nerds” United: The Reading Lives of Diverse Adolescents at the Public Library. [Online]. *The International Journal of Information, Diversity, & Inclusion*. 2019, roč. 3, č. 2, s. 40-62. Dostupné z:
<https://www.jstor.org/stable/48645179>
16. *FAQs: General*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/forlibraries/about>
17. FUCHS, Christian. *Social media: a critical introduction*. [Online]. London: Sage, 2013. ISBN 1-4462-9686-5. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/books/social-media-a-critical-introduction/n1.xml>
18. GOLSTEIJN, Connie a Elise VAN DEN HOVEN. Facilitating communication about books through an online community. [Online]. *Personal and Ubiquitous Computing*. London, 2011, 15(2), 197-217. ISSN 1617-4909. Dostupné z:
<https://www-proquest-com.ezproxy.is.cuni.cz/docview/847123182?accountid=195367&pq-origsite=primo&forcedol=true>
19. *Groups*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z:
https://www.goodreads.com/group?ref=nav_comm_groups
20. *Groups*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/ngroups>
21. HELFT, Miguel a RICHTEL, Matt. *Venture Firm Shares a YouTube Jackpot*. In: The New York Times. [Online]. 2006. Dostupné z:
<https://www.nytimes.com/2006/10/10/technology/10payday.html>
22. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 50-52. ISBN 80-7367-040-2.
23. HENDL, Jan. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017, s. 83-85. ISBN 978-80-262-1192-1.
24. *Hobnob with Authors*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/ngroups/8391>
25. *How Authors Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/about/authors>
26. *How Bookstores Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/about/bookstores>

27. *How Libraries Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/about/libraries>
28. *How Publishers Can Use LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/about/publishers>
29. *Choice Awards*. In: Goodreads. [Online]. Dostupné z: https://www.goodreads.com/choiceawards/best-books-2023?ref=nav_brws_gca
30. *Knihy*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy>
31. *Komunita*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/komunita>
32. KROUPOVÁ, Alžběta. *Booktubering jako součást marketingu na knižním trhu*. [Online]. Praha, 2018, s. 20-22. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Ekonomika a management. Vedoucí práce Vojtěch Kouba. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/eid/73676>
33. LA MONICA, Paul R. *Google to buy YouTube for \$1.65 billion*. In: CNNMoney. [Online]. 2006. Dostupné z: https://money.cnn.com/2006/10/09/technology/googleyoutube_deal/
34. LEIMEISTER, Jan Marco, SIDIRAS, Pascal a KRCMAR, Helmut. Exploring success factors of virtual communities: The perspectives of members and operators. [Online]. *Journal of organizational computing and electronic commerce*. 2006, roč. 16, č. 3-4, s. 279-300. ISSN 1091-9392. Dostupné z: <https://www-tandfonline-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/abs/10.1080/10919392.2006.9681204>
35. *LibraryThing Local*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/local>
36. LIN, Pellaon. *TikTok vs Douyin: A Security and Privacy Analysis*. [Online]. In: Munk School of Global Affairs & Public Policy, University of Toronto. Citizen Lab. Dostupné z: <https://citizenlab.ca/2021/03/tiktok-vs-douyin-security-privacy-analysis/>
37. MADDOX, Jessica a GILL, Fiona. Assembling “Sides” of TikTok: Examining Community, Culture, and Interface through a BookTok Case Study. [Online]. *Social media + society*. 2023, roč. 9, č. 4. ISSN 2056-3051. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20563051231213565>
38. MALINOVÁ, Aneta. *Osobnostní charakteristiky uživatelů sociální sítě Instagram*. [Online]. Olomouc, 2020. Dostupné z:

- <https://theses.cz/id/nq44ye/37146198>. Magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Daniel Dostál.
39. MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Slon, 2019, s. 80-. ISBN 978-80-7419-285-2.
40. *O nás*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/o-nas>
41. *Nové diskuze*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nove-diskuze-a-nove-prispevky>
42. *Novinky*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/novinky>
43. *Organizations on LibraryThing*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarything.com/organizations>
44. PORTER, Constance Elise. A Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. [Online]. *Journal of computer-mediated communication*. 2004, roč. 10, č. 1. ISSN 1083-6101. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>.
45. PREECE, Jennifer a SHNEIDERMAN, Ben. The Reader-to-Leader Framework: Motivating Technology-Mediated Social Participation. [Online]. *Association for Information Systems transactions on human-computer interaction*. 2009, roč. 1, č. 1, s. 13-32. ISSN 1944-3900. Dostupné z: <https://aisel.aisnet.org/thci/vol1/iss1/5/>
46. RIEDER, Bernhard. *Introducing the YouTube Data Tools*. In: *The Politics of Systems*. [Online]. 2015. Dostupné z: <http://thepoliticsofsystems.net/2015/05/exploring-youtube/>
47. ROBINSON, Cara. Instagram. In: *The SAGE International Encyclopedia of Mass Media and Society*. [Online]. SAGE Publications, 2020, s. 803-805. ISBN 9781483375519. Dostupné z: <https://sk-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/reference/the-sage-encyclopedia-of-mass-media-and-society/i8494.xml>
48. ROUSE, Margaret. Instagram. In: *Search CIO*. [Online]. 2017. Dostupné z: <https://searchcio.techtarget.com/definition/Instagram>
49. SEDO, DeNel Rehberg. *Reading communities from Salons to Cyberspace*. New York: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 978-0-230-29988-7.

50. SMITH, Lauren Reichart a SANDERSON, Jimmy. I'm Going to Instagram It! An Analysis of Athlete Self-Presentation on Instagram. [Online]. *Journal of broadcasting & electronic media*. 2015, roč. 59, č. 2, s. 342-358. ISSN 0883-8151. Dostupné z:
<https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=e5eff186-cd1b-4ca0-8726-b67092caa6d3%40redis>
51. *Syndetics Unbound*. In: LibraryThing for Libraries. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/forlibraries/index.php?page=unbound>
52. *TikTok*. [Online]. Dostupné z:
<https://www.tiktok.com/search?q=booktok&t=1711735366792>
53. *TinyCat*. [Online]. Dostupné z: <https://www.librarycat.org/>
54. *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. Praha: Diderot, 1999. 8 svazků. ISBN 80-902555-2-3.
55. *O webu*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z:
<https://www.databazeknih.cz/napoveda/o-webu>
56. *Who we are*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/whoweare.php>
57. Zákon č. 110/2019 Sb. - Zákon o zpracování osobních údajů. e-Sbírka. [Online]. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/2019/110?zalozka=text>
58. *Zeitgeist*. In: LibraryThing. [Online]. Dostupné z:
<https://www.librarything.com/zeitgeist>
59. *Žebříčky*. Databáze knih. [Online]. 2008-. Dostupné z:
<https://www.databazeknih.cz/zebricky>

Seznam příloh

Příloha 1: Transkripce rozhovoru č. 1	55
Příloha 2: Transkripce rozhovoru č. 2	62
Příloha 3: Transkripce rozhovoru č. 3	68
Příloha 4: Transkripce rozhovoru č. 4	78
Příloha 5: Transkripce rozhovoru č. 5	82
Příloha 6: Transkripce rozhovoru č. 6	86
Příloha 7: Transkripce rozhovoru č. 7	92
Příloha 8: Transkripce rozhovoru č. 8	96
Příloha 9: Transkripce rozhovoru č. 9	101
Příloha 10: Transkripce rozhovoru č. 10	106
Příloha 11: Otázky k rozhovorům	110
Příloha 12: Informovaný souhlas	112

Přílohy

Příloha 1: Transkripce rozhovoru č. 1

Transkripce rozhovoru č. 1

1. okruh

Tazatel: Víš kolik knížek jsi přečetla v tomhle a minulém roce?

Narátor: Dvanáct.

Tazatel: To je víc než já (smích). Další otázka. Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Sci-fi.

Tazatel: A můžeš to třeba i rozvést klidně. Proč ho máš ráda?

Narátor: Počkej, to si musím rozmysliet' (smích). No lebo keď čítaš sci-fi, tak máš najlepšiu príležitosť klásť si také tie vedecké hlboké otázky.

Tazatel: A v klasické non-fikci to není?

Narátor: No áno, ale tam práve tie knihy väčšinou poskytnú hneď aj tú odbornú odpoveď, a pri sci-fi knihách je tá odpoveď často na tebe.

Tazatel: A preferuješ je jako fyzickou knihu, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Fyzické knížky.

Tazatel: A preferuješ měkkou či pevnou vazbu?

Narátor: Paperback.

Tazatel: A víš taky proč?

Narátor: Lebo je ľahší. Akože váhovo je ľahší. A je praktickejší keď ho chceš čítať. Môžeš si ho tak pohodlne otvoriť. Hardback sa tak divne číta, pokiaľ ho neotvoríš vyslovene v strede.

Tazatel: Tak divně se převažuje.

Narátor: Presne.

Tazatel: Preferuješ hubenější, anebo tlustší knížky?

Narátor: No mne to je asi jedno, mne ide skôr o dĺžku kapitol.

Tazateľ: A jak dlouhé preferuješ kapitoly?

Narátor: No kratšie určite. Potom aj ak je tá kniha hrubá, ale má krátke kapitoly, tak maximálne desať stránok, tak sa ti tak lepšie číta, lebo môžeš častejšie robiť záseky. Lebo v dnešnej dobe nemáš veľa času čítať päťdesiat stranovú kapitolu.

Tazateľ: Preferuješ jednodielne knižky, alebo série?

Narátor: Asi série.

Tazateľ: A kolik dílů je tak akorát, a kolik je už moc?

Narátor: Podľa mňa je ideálna dualógia, pretože ten stredný diel v trilógii väčšinou býva taký ten výplňový diel, ktorý tam nemá čo robiť. Ako má to svoj účel, tam sa ani nemá čo diať, to má proste vybudovať napätie a atmosféru na ten tretí diel, ale to sa možno mohlo zvládnuť už aj na konci prvej knihy. Ale tak tie tri sú možno ešte v pohode, ale určite nie viac ako štyri. Tam mám potom už pocit, že sa trochu stráca tá pôvodná dejová linka.

Tazateľ: Pak máš ale lidi, kteří ty postavy a svět milujou natolik, že je jim jedno nějaký vývoj postav a tak, ale chtějí v tom světě strávit co nejvíce času.

Narátor: Ako hej, to sa môže stať. Ale podľa mňa je omnoho lepšie v takom prípade, keď autor napíše inú sériu z toho sveta, a môže tam mať aj tie postavy z tých predošlých kníh. Napríklad Leigh Bardugo to urobila geniálne. Mala prvú trilógiu, ktorá ľudí až tak moc nebavila, ale bol tam jeden veľmi obľúbený vedľajší charakter. Tak o ňom napísala dualógiu.

Tazateľ: Jaká jsou tvoje hlavní kritéria pro výběr knižky ke čtení?

Narátor: Musí to mať peknú obálku určite, lebo ak je tá obálka ohyzdná v mojich očiach, tak si ju fakt neprečítam, mrzí ma to, ale nie.

Tazateľ: Přečteš si ji pak třeba jako e-knihu?

Narátor: No najprv sa skúsím pozrieť, či nie je nejaké krajšie vydanie s lepšou obálkou, ale ak nie, tak si ju na poličku fakt nekúpim.

Tazateľ: Takže aby sis koupila fyzickou knižku, musí mít prostě hezkou obálku?

Narátor: Áno. Akože nie je to tak, že ak má kniha krásnu obálku, tak si ju za každú cenu musím kúpiť, skôr tak, že ak je fakt hnusná tá obálka, tak si ju nekúpim. A potom... Tak ak ma zaujal dej. Pokiaľ si prečítam anotáciu a je tam niečo ako stredná škola, záhadný chalan, a proste nie je tam nič, pri čom si povieš: „Wow, to som ešte nikde nečítal.“ Tak

to fakt nie. A posledné roky u mňa tiež zaváži, či je tam nejaká LGBTQ+ reprezentácia. Čítať o heterosexuálnych vzťahoch ma nebaví, neviem sa do toho vžiť. Ešte u mňa dosť zaváži, ak je autor nejak problematický. Akože nie keď niekto o niekom povedal nejakú maličkosť, ale či tam nie je niečo strašne veľké, ako napríklad u J. K. Rowling. To už nejde o to, aká dobrá je tá kniha, ale už sa to križi s mojimi morálnymi hodnotami a nechcem podporovať takého človeka. Alebo ak mi je tá téma nekomfortná, ako napríklad *Lolita*.

Tazateľ: Spadá do toho pro tebe i Colleen Hoover?

Narátor: No jasné. Píše o domácom násilí a romantizuje ho. Potom vidíš dievčatá, ktoré tie knihy čítali a romantizujú domáce násilie tiež, slintajú nad tými mužskými postavami, čo sú vlastne tí násilníci v tom deji. To je podľa mňa dosť problematické.

Tazateľ: A poslední z téhle sekce. Jaký jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci pro výběr dalšího čtení?

Narátor: Kedysi som rada proste len prišla do kníhkupectva a aká knižka ma oslovila, tú som si zobrala. Lenže teraz je u nás ten marketing neskutočný, takže hneď ako vojdem do kníhkupectva, tak všade vidím Colleen Hoover napríklad, proste všetky tie mainstream knižky čo sú populárne na internete. Akoby sa ti snažili natlačiť názor, že ty si proste chceš prečítať Colleen Hoover keď si prišla do Young Adult sekcie, a ty si proste chceš prečítať túto knihu od Rowlingovej keď si prišla do detskej sekcie, a ty proste potrebuješ doma túto TikTok senzáciu. Máš to proste na špeciálnych stolíkoch vystavené a tak. Takže pre mňa to trochu stratilo to čaro. Takže pre mňa je asi najlepší Pinterest v tomto. Je to najmenej toxické prostredie, môžeš sa niekomu vkraďnúť na nástenku a možno si tam ukladá práve queer knižky, a tak nájdeš nejaké, ktoré si ešte nečítala. Niekedy je to vyslovene akoby si prechádzala knižnicu niekomu, kto má rovnaký vkus na literatúru ako ty. YouTube akoby už tak trochu odumrel, TikTok ti tlačí stále tie isté knihy dokola, na Instagrame všetci čítajú tú istú knihu, lebo ju dostali ako spoluprácu.

2. okruh

Tazateľ: Na které sociální síti je tvoje preferovaná online knižní komunita?

Narátor: Tak Pinterest. A potom ešte The StoryGraph. Je to to isté ako Goodreads. Len je to lepšie spravené, a nie je to pod Amazonom.

Tazateľ: Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit?

Narátor: Tak od roku 2017. Takže nejakých sedem rokov?

Tazateľ: A čo ťe do týchto online knižných komunit privedlo?

Narátor: Ja som si vtedy stiahla Instagram, a vtedy tam fakt nebolo veľa ľudí, a algoritmus vtedy pracoval pre tvorcov, nie pre veľké reklamy, takže mne ukázalo príspevok takej jednej baby s knižným Instagramom na takú jednu sériu, ktorú som zrovna vtedy čítala. Takže cez ňu som sa samozrejme preklikala ďalej a zistila som, že existuje niečo ako Bookstagram. Tak som si ho založila.

Tazateľ: Napadajú ťe alespoň tri pozitívni, a tri negatívni aspekty online knižných komunit?

Narátor: Tak najprv pozitívne. Najviac samozrejme, že to spája ľudí. Takže pokiaľ niekto rád číta, je introvertnejší, a nemá v reálnom živote okolo seba kruh ľudí s rovnakými záujmami, tak toto je fajn spôsob, ako si nájsť kamarátov a preberať s nimi tie isté knižky. Určite to. Potom by som povedala, že máš viac odporúčaní. Negatívne je, že keďže je to komunita, a rastie, tak tam potom máš aj drámu, nejakú hierarchiu samozrejme, a už ti to môže ovplyvňovať názory a čítacie návyky až moc. Zo začiatku to bol iné, keď bolo málo účtov, tak si mala veľké šance na spolupráce, a teda si dostávala knižky zadarmo, čo tiež mohlo byť plus. Nevie, väčšina pozitív, čo mi napadá, má hneď aj negatívnu stránku. Lebo môže to priviesť ľudí k tomu, aby viac čítali. Ale akoby to paradoxne malo opačný efekt mi príde. Tým, že vidíš tie baby ako na konci mesiaca robia haul dvadsiatich kníh, čo prečítali, tak strácaš motiváciu, lebo ti príde, že čítaš pomaly, menej ako iní.

Tazateľ: Je to, jak soutěž pomalu.

Narátor: Presne. Je tam to súperenie, tá rivalita ako keby. A akonáhle máš v niečom ten element súťaživosti, tak ťa to trochu prestáva baviť, už z toho nemáš takú radosť. Začína to pre teba byť skôr povinnosť. A nedajbože, aby vyšla kniha zrovna keď máš skúšku. Vtedy si to čítanie odložíš, ale niekto ti to môže vyspoilerovať medzičasom, alebo keď sa k nej dostaneš, tak upadlo okolo nej to nadšenie už. Vlastne akoby to, že si súčasť tej komunity, ide v rozpore s tvojou individualitou v nej.

Tazateľ: A taky už máš nějaká očekávání. Že když se to ostatním líbilo, nebo naopak nelíbilo, automaticky do toho vstupuješ se stejnými pocity.

Narátor: Hej, no. Ja tú komunitu asi vnímam trochu negatívnejšie ako pozitívnejšie, lebo čítanie beriem ako intímnu záležitosť, do ktorej by ti nič nemalo vstupovať, a tá komunita do toho vie vstúpiť veľa spôsobmi.

Tazatel: Jsi aktivním blogerem nebo influencerem v alespoň jedné online knižní komunitě?

Narátor: Už nie, ale mávala som ten Bookstagram.

Tazatel: Jak v těchto komunitách trávíš čas?

Narátor: No už tam moc času netrávim. Ale keby si teraz otvorím nejaký Bookstagram, tak už by som nečítala recenzie. Skôr by som keď už chcela interakciu s niečím zábavnejším, ak by mali výber na Instagram úcte napríklad, že desať top kníh s touto tematikou, alebo také niečo.

Tazatel: Preferuješ online knižní komunitu, nebo fyzickou?

Narátor: Ja by som preferovala fyzickú, ale bohužiaľ žiadne neexistujú v mojom okolí. (smích)

Tazatel: Účastnila jsi se někdy online akce v knižní komunitě? Jako například čtecí výzvy? Pokud ano, o co se jednalo?

Narátor: Ja som sa vyhýbala čítacím výzvam, lebo ja čítam podľa nálady, a mňa to hrozne obmedzovalo, lebo keď na to proste nemám náladu, tak to neprečítam.

Tazatel: Účastnila ses někdy fyzické akce knižní komunity?

Narátor: Bola som na jednom HumbookFestu. A na Slovensku je Bibliotéka. Potom sme s kamarátkou ešte robievali také malé stretnutia tematické, ale to boli také osobné projekty, že tam prišlo tak dvadsať bookstagramerov.

Tazatel: Preferuješ českou/slovenskou, nebo zahraniční scénu online knižních komunit?

Narátor: Tak jednoznačne zahraničnú.

Tazatel: Přijde ti méně toxická?

Narátor: Tak nie, ale máš tam omnoho širší výber.

Tazatel: Vedeš nějaký čtenářský blog?

Narátor: To nie. To bolo cool, to bolo istým spôsobom krajšie ako ten Instagram, lebo to už je sociálna sieť, tak sa ti tam dostanú aj veci mimo to. Na tom blogu to bolo ako taký deníček, také pekné, mala si to len o tých knížkach a nemala si tam ten toxický aspekt.

Tazatel: Taky jsi to měla čistě o knížkách, že ten osobní život tam moc nezasahoval.

Narátor: Presne.

Tazatel: Máš nějaké konkrétní oblíbené knižní influencery?

Narátor: Nie... Asi.

Tazatel: Jsou tu knižní influenceři, které úplně nemusíš?

Narátor: @nofreeusernames. To je Ola, keby si nevedela. Ola mi vadí. Ale to je hrozne zaujaté.

Tazatel: To nevadí.

Narátor: Tak ona je proste hlava Humbooku. Ona ti nebude pchat' svoje úprimné názory, ona ti bude pchat' knihy, ktorým musí práve pre Humbook robiť marketing, takže ti začne zrazu hovoriť: „Tento Zach a neviem kto a ich hokejový debakel je strašne cool kniha.“ Aj keď je to totálna blbosť nekvalitná.

Tazatel: A ještě jak pracuje pro Albatros.

Narátor: No, to je to isté ako ten Radek, či ako sa volá.

Tazatel: Radek Blažek. Nedělá on pro Coobook?

Narátor: Yoli. No a on presne ten istý problém. Tiež úplne pušuje tie knihy, a je to úplne násilné.

Tazatel: To už je spíš marketing.

Narátor: Áno. A oni sa tak nenápadne vtrú do tej komunity, že sú súčasťou, ale vlastne nie, ona je marketingový profil, ktorý ostatným v tej komunite cpe tie knihy, aby sa sypali peniaze. Z toho marketingového hľadiska to chápem, ale dosť mi tam vadí, že akoby obchádzali to, že sú marketingový profil a už nemajú stopercentne úprimný názor. Že sa tvária, že sú len ďalší Bookstagram, a ostatní si s nimi spravia taký ten parasociálny vzťah, že Ola je predsa jedna z nás, a keď sa tá kniha páčila jej, tak musí byť predsa super. A nevidia, že Ola je len prostredník pre tie vydavateľstvá už.

Tazatel: Dobře. A poslední otázka. Pokud jsi komunitu opustila, proč? Co byl takovej hlavní důvod?

Narátor: Tak zaprvé, prestala som čítať v slovenčine.

3. okruh

Tazatel: Koupila sis někdy knížku kvůli online recenzi?

Narátor: Určite.

Tazatel: Musel to byť niekto, koho sleduješ?

Narátor: Nie.

Tazatel: Muselo se jednat o knižního influencera z knižní komunity?

Narátor: Asi áno.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku na základě doporučení někoho z komunity, aniž bys věděla její obsah?

Narátor: Áno. Našťastie.

Tazatel: Našťestí? Co to bylo za knížku?

Narátor: *All For the Game*. To mi kamarátka jedného dňa povedala, že si to musím prečítať, tak som si to proste prečítala. Teraz je to jedna z mojich obľúbených kníh.

Tazatel: Jaké faktory tě k tomu vedli?

Narátor: Tak bola to moja najlepšia kamarátka. A ja som vedela, že číta len teplé knižky, tak som mala zaručené, že to bude teplé.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku kvůli vzhledu obálky?

Narátor: Áno.

Tazatel: Čistě kvůli obálce?

Narátor: Áno.

Tazatel: Co to bylo?

Narátor: Od Leigh Bardugo.

Tazatel: A musí ta obálka splnit nějaký kritéria?

Narátor: Nesmie tam byť človek na tej obálke.

Tazatel: Myslíš si, že online knižní komunity ovlivňují tvoje čtenářské návyky?

Narátor: Veľmi výrazne. Ja keď som odchádzala, tak som skoro vôbec nečítala. Úplne som stratila chuť do čítania.

Tazatel: A bylo tam něco pozitivního?

Narátor: Ale hej, zistila som, čo ma baví čítať.

Tazateľ: Myslíš si, že ti online knižní komunity niečo priniesli? Pokiaľ ano, o čo sa jedná?

Narátor: Tak priniesli mi skúsenosti, napríklad tie stretnutia boli strašne fajn. A naučila som sa nájsť svoj názor na veci, že teraz keď niečo prečítam, tak viem povedať čo si o tom myslím, viem to sformulovať.

Tazateľ: Hm. Tak ja ti ďakujem za rozhovor.

Príloha 2: Transkripcie rozhovoru č. 2

Transkripcie rozhovoru č. 2

1. okruh

Tazateľ: Tušíš alespoň približne koľko si prečítala knížek za dosavadní letošek a za loňský rok?

Narátor: Tento rok som si vlastne stiahla aplikáciu, ktorá mi zaznamenáva, koľko som za rok prečítala knížek, a tento rok mi teda hovorí, že zatiaľ štyri. A za minulý rok si myslím, že dvadsať. To bol veľmi slabý rok.

Tazateľ: Dobře. Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Ja mám rada viacej žánrov. Taký ten základný, akože číslo jeden, je fantasy. Ja milujem fantasy svet, ale poslednú dobu zisťujem, že mám dosť rada také úvahové knihy, kde sa zaoberajú takými hlbšími myšlienkami. Tiež u mňa prevládajú dosť historické romány. Ale fantasy je proste číslo jedna.

Tazateľ: Taky mám fantasy na prvím místě, takže naprosto chápu (smích). A máš radši fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu? A proč?

Narátor: Skôr fyzickú. Už len preto, že mám rada ten pocit papiera, že si to môžem držať v ruke, ohmatať to, rada niekedy aj čuchám ku knihám (smích). E-knižky som párkrát skúšala, ale nemala som z toho taký ten rovnaký pocit ako z fyzickej knihy.

Tazateľ: Mhm... s audioknihama to máš jak?

Narátor: Počúvala som len dve, *Hobita* a *Sandmana*, a ako tiež to nezavrhujem, ale ako človek, ktorý dlho nevydrží pri niečom, tak to nepreferujem.

Tazateľ: Mhm, chápu. A máš radši väzanou, nebo brožovanou?

Narátor: Tak keď počujem tú otázku, tak mi napadne, že tvrdú, ale keď sa tak pozriem na svoju knižnicu, tak prevláda brožovaná. Ale mám radšej tú tvrdšiu, lebo ja keď si beriem knižky do školy, tak sa mi až tak moc nezničia v taške. Pri tej mäkkšej väzbe musím dávať pozor, aby sa mi rohy neohli.

Tazateľ: A máš radši tlustší, alebo tenčí knižky?

Narátor: Ja mám rada hrubšie, už len z toho dôvodu, že keď je tá knižka dobrá a pohltí ma, tak mi potom nie je ľúto, že to tak skoro skončí. Pri tých kratších preferujem také poviedkové, napríklad séria *Before the Coffee Gets Cold* bola taká ideálna, že si s tým sadneš do vlaku. Ale čo sa týka príbehových kníh čo mám rada, tak som radšej keď sú hrubé, že to tak rýchlo neskončí.

Tazateľ: Chápu. K tomu se pak váže, jak dlouhý preferuješ kapitoly? Kolik stránek by tak ideálně za tebe kapitola měla mít?

Narátor: Hmm... podľa mňa taký ideál je možno desať až pätnásť strán, niečo medzi. Moc dlhé kapitoly nemám rada, lebo buď je to moc zdĺhavé, a kratšie zas rýchlo prečítam a tým prečítam aj tú knihu rýchlo. Takže za mňa je ideál tých desať až pätnásť.

Tazateľ: Mhm... a máš radši jednoduchné knižky, alebo série? Pokud série, tak kolik dílů je za tebe tak akorát, a kolik už je moc dlouhý?

Narátor: Ja mám rada série, ale také že trojdielne. To mi príde tak akurát. A najdlhšiu sériu čo mám je Trón zo skla, to je šesť knižiek. To už mi prišlo také moc zdĺhavé. To už je podľa mňa moc. Ale také tie tri knihy sú taký fajn ideál.

Tazateľ: Takže stará dobrá trilogie?

Narátor: Áno, áno...

Tazateľ: V jakým jazyce primárně čteš?

Narátor: Začínala som v slovenčine, ale teraz v angličtine. V slovenčine už ma to neláka.

Tazateľ: A stejně si třeba někdy něco přečteš ve slovenštině, anebo už vůbec?

Narátor: Niekedy áno, ale to je tiež také, že zo začiatku som to tak striedala, že som čítala v slovenčine, potom v angličtine, ale teraz je to viacmenej v tej angličtine, raz za čas čo dostanem knižky od mamy tak sú v slovenčine.

Tazateľ: Dobře. Jaký jsou tvoje hlavní kritéria při výběru knižky ke čtení?

Narátor: V poslednej dobe si vyberám knižky námatkove, na jednej sa mi páči obálka, ďalšia má dobré recenzie... Ale väčšinou to je od autorov, ktorých som už čítala.

Tazateľ: Takže obsah tých kníh pro tebe není až tak důležitý faktor?

Narátor: Ako nutne ani nie. Ono ako si ich najprv pozriem, že aha, tu sa mi páči obálka, tak si pozriem recenzie, zhruba nejaké dve až tri, a potom si poviem, že okay, to by mohlo byť fajn. Ale niekedy si kúpim aj námatkovo, len podľa obálky.

Tazateľ: No tak k tomu se tak trochu váže, jaké jsou tvé hlavní zdroje pro inspiraci pro čtení? Kde si třeba hledáš hlavní doporučení, když si chceš něco nového najít?

Narátor: No tak asi ten Instagram. Zo začiatku som začala pozerat' aj na YouTube videá, ale tam mi začali liezt' na nervy reklamy. A niekedy som na to ani nemala chuť. Ten Instagram mi príde taký rýchlejší, že si nájdem v hashtagoch knižku a pozriem pár recenzí na ňu.

2. okruh

Tazateľ: Dobře. Na který ze sociálních sítí je tvoje oblíbená knižní komunita? Na kterou sociální síť chodíš primárně řešit knižky?

Narátor: U mňa prevláda ten Instagram, keďže na ňom som aj začínala čo sa týka Bookstagramu. Ale tiež niekedy zavítam pre recenzie aj na Goodreads. Ale skôr ten Instagram.

Tazateľ: Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit?

Narátor: Ani mi to tak nepríde, ale ono je to už sedem rokov. Príde mi to ako včera, čo som si zakladala Instagram.

Tazateľ: A co tě do těch komunit přivedlo?

Narátor: Ja som mala knižky rada už od mala, ale Bookstagram som si založila preto... No to je taký trochu vtipný príbeh. Ležala som doma chorá s chrípkou, a nevedela som, čo so sebou, tak som si povedala, že oni fotia knižky na Insagram, to by ma bavilo. Tak som si založila zo dňa na deň Bookstagram a od tej doby som sa snažila zlepšovať až do toho štádia, keď som tak povediac na dôchodku.

Tazateľ: Takže jsi nějak projížděla Instagram, a tam to na tebe nějak vykouklo?

Narátor: Áno, áno...

Tazateľ: Tak teda jdeme trošku názory. Napadajú ti alespoň tri pozitívni a tri negatívni aspekty online knižných komunit?

Narátor: No. Ja by som asi s tými negatívami začala. Tých je asi menej. Dost' sa mi neľúbilo, že pretláčajú sa nové knihy, ktoré bývajú až moc prehajpované, že proste napríklad knižky od Coleen Hoover. To mi proste prišlo také, že... Fajn, a čo? Lebo keď som z toho videla úryvky, tak mi to neprišlo vôbec dobré. Tiež sa mi na tom nepáčili niektoré toxické komunity. Napríklad som posledne registrovala Sarah J. Maas komunitu, takú kauzu s fanartmy, že kritizovali reprezentáciu výzoru postáv, a proste jedna zlatá baba, ktorá krásne kreslí, povedala, že už na Sarah J. Maas knižky kvôli tomu nebude kresliť fanarty, pretože jej to príde smutné, že ju doháňajú do takých zlých psychických stavov, také chovanie by nemalo byť súčasťou komunity. To by bolo asi všetko z negatív. Z pozitív mne osobne prináša určitý typ komfortu, že po ťažkom dni tam prídem a začnem si tak skrolovať a oddýchnem si pri tom. Tiež sa mi dost' ľúbi, že mi vyhadzuje dobré knižky.

Tazateľ: A máš ešte nějaká ďalší pozitíva, čo bys chcela zmieniť?

Narátor: Ani nie, také hlavné pre mňa sú ten komfort a to, že si tam viem vždy niečo nájsť.

Tazateľ: Jsi aktívnym influencerom v jednej z online knižných komunit? Pokiaľ ano, v ktorej? A ako moc jsi aktívni?

Narátor: Myslím, že to čo robím ja osobne by sa skôr dalo nazvať že bloger, lebo ja osobne recenzie nepíšem, len fotím knižky, lebo samo o seba ma dost' baví fotografovanie. Ale myslím, že skôr ten bloger/fotogram, influencerom by som sa nenazývala, pretože ja nerada niekomu vnúkam, že toto je dobrá knižka, musíš si ju prečítať. Ja som za to, že každý by mal mať svoj názor. A keď proste odfoťím knižku, možno si povie, že to vyzerá dobre a niečo si o nej nájde. Ale teda tých sedem rokov pôsobím na Instagrame. Na začiatku som tam bola aktívnejšia, to aj tým, že som sa snažila zlepšovať. Ale v poslednej dobe keď už som spokojná s tým svojím konceptom toho čo tam mám tak viacmenej tam už ani nepridávam moc fotky.

Tazateľ: Takže už jenom spíše konzumuješ, než abyś produkovala nějakej kontent?

Narátor: Áno.

Tazateľ: Dobře. Jakým způsobem v těch komunitách běžně trávíš čas? Kromě toho projíždění a hledání doporučení?

Narátor: Ako si povedala, väčšinou skrollujem. Ale v poslednej dobe dost' sledujem aj reelska a vďaka nim dostávam aj nápady na filmy. A tiež ma v poslednej dobe zaujali aj takí tí... Ako sa volajú? Knižní herci? Že majú nejaký knižný „POV“ a to sa mi dost' ľúbi, lebo ja vo voľnom čase píšem knižky, a dáva mi to určitý typ inšpirácie.

Tazateľ: A preferuješ online knižní komunity, alebo fyzický?

Narátor: Ja osobne som v takej fyzickej komunite nebola, ale čo tak sledujem z povzdialia, tak tie fyzické mi niekedy prídu aj lepšie. A je mi ľúto, že som taký asociál, a nemala som odvahu sa do takej zapojiť, lebo tam je to budovanie priateľstva a viac sa tam tak preberajú tie knižky. V online komunite je určitý typ anonymity. Chcela by som preferovať viac tú fyzickú, ale keďže som súčasťou len tej online, tak poviem, že online.

Tazateľ: Účastnila ses niekedy nejaký knižní akce, jako jsou třeba čtecí výzvy? Pokud ano, tak o co se jednalo?

Narátor: Zo začiatku hej. To bol myslím nejaký čítací maratón so *Zaklínačom*. Ale bola som aj súčasťou knižnej sťafty. Bola to moja prvá aj jediná. Ja ani neviem čo ma to napadlo sa tam pridať. To bola knižka úplne oničom. A keď som čítala tie poznámky bokom tak všetky baby tú knižku milovali, a ja jediná som ju hejtla. Inak som sa moc nezapájala do ničoho.

Tazateľ: Preferuješ českou a slovenskou, nebo zahraniční online knižní komunitu?

Narátor: Zo začiatku som išla len že česká a slovenská, potom prišiel zlom kedy som začala čítať viac tie anglické knižky. Vtedy som začala viac sledovať YouTube videá od anglických tvorcov, ale ja na Instagrame viac tých zahraničných, ale myslím, že stále tam viac prevláda tá česká a slovenská komunita.

Tazateľ: A čteš nejaký čtenářský blog?

Narátor: Zo začiatku som čítala. Potom ma prešla na to chuť (smiech). Ale myslím, že je to fajn pre tých, ktorých také baví. Podľa mňa sú blogy fajn.

Tazateľ: Máš nějaké oblíbené bookstagramery? Nebo obecně tvůrce?

Narátor: V poslednej dobe som si dost' obľúbila Jacka Edwardsa. On točí rôzne také, že teraz čítam knižky, aké číta Kendall Jenner. To ma celkom baví. Príde mi to ako dost' zaujímavý kontent.

Tazateľ: A jsou tady nějakí, které naopak nemusíš?

Narátor: Ako asi ani nie. Asi to bude tou mojou bublinou. Ale neregistrovala som nikoho, koho by som moc nemusela.

Tazateľ: Takže jsi pořád aktivní v té komunitě? A neplánuješ z ní nějak vystoupit v blízký době? Myslíš, že ti to tak nějak vydrží?

Narátor: Myslím, že hej. To by sa muselo stať čosi také vážne, aby som odišla.

3. okruh

Tazateľ: Koupila sis někdy knížku čistě jenom kvůli online recenzi někoho z komunity? Pokud jo, muselo se jednat o recenzi někoho, koho sleduješ?

Narátor: Myslím, že som si aj kúpila knižku takto kvôli jednému, ktorého som sledovala. Ale to bolo také, že som si aj pozrela komentáre. Ale bolo to asi veľmi dávno. Inak si ale väčšinou pamätám, že som na knižku videla recenzie od ľudí, ktorých sledujem.

Tazateľ: Pokud jde o ty recenze, musí ten člověk být součástí knižní komunity, nebo to může být i někdo mimo ni?

Narátor: Nemá to moc veľkú váhu, väčšinou si pozriem recenzie na stránke Martinus alebo Zelený Kocúr, poprípade na Instagrame tých bookstagramerov čo mám vychytaných, že dávajú dobré odporúčania. Vtedy si tak poviem, že to by mohlo byť fajn. Zatiaľ ma to nesklamalo.

Tazateľ: Koupila sis někdy knížku kvůli doporučení někoho z komunity, aniž bys věděla, o čem ta knížka je? Jestli jo, tak co tě k tomu vedlo?

Narátor: Ja som si... Počkaj, rozmýšľam. Ale myslím, že áno. Asi dve som si kúpila takto. Ale to bolo tým, že sa mi páčila obálka. Ale myslím, že som si prečítala potom aj recenziu, ale až potom, keď som to mala kúpené.

Tazateľ: K tomu se váže ta další otázka. Jestli sis někdy koupila knížku jenom kvůli obálce, a jestli to má nějaká kritéria. Co má být na té obálce, co se ti esteticky nelíbí a nekoupila by sis to kvůli tomu?

Narátor: (smích) Ja som si viacero kníh kúpila kvôli obálke. Ale také tie kritéria ani moc nemám, ja som dosť taký minimalistický typ. Takto som si kúpila Zjazveného kráľa v angličtine. To je úplne krásna obálka, to som si povedala, že musím mať. Dost' sa mi neľúbia také preplácané obálky, kde je chaos.

Tazateľ: Takže v jednoduchosti je krása pro tebe?

Narátor: Áno, to úplne stačí (smích).

Tazatel: Jak se stavíš k diskurzu lidí na obálce?

Narátor: Na to asi ani nemám nějaký názor.

Tazatel: Nějak ti to nevadí?

Narátor: Nie, nevadí.

Tazatel: Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivňují tvoje čtenářský návyky?
Pokud ano, tak jak moc výrazně?

Narátor: Čo sa týka výberu knihy, tak viacmenej som si začala pozerat' recenzie. A tiež som zistila, že ako je koniec roka a všetci zdieľajú recenzie, že koľko prečítali knížok, cítim sa z toho zle. Lebo ja som v poslednej dobe dosť pomalý čitateľ. Tak som začala ku koncu roka vypínať Instagram pre moje mentálne zdravie.

Tazatel: Myslíš, že ti ty knižní komunity něco přinesly, ať už pozitivního, nebo negativního?

Narátor: Negatívne asi ani nič, pozitívne to, že som si našla pár ľudí, s ktorými som si fakt sadla.

Tazatel: Takže máš spíš pozitivní zkušenosti s tím?

Narátor: Áno.

Příloha 3: Transkripce rozhovoru č. 3

Transkripce rozhovoru č. 3

1. okruh

Tazatel: Víš kolik jsi přečetla knížek v tomhle a minulém roce? Alespoň odhadově...

Narátor: No... to bude velmi málo, bohužel (smích), ale tak jako... počítala bych, že jako krásný čtyři třeba. Já jsem strašně přestala číst a hrozně mě to štve.

Tazatel: Mě taky... kvůli škole teda primárně.

Narátor: Jo jo, já jsem četla strašně moc a teďka je jakože... čtyři.

Tazatel: To cítím, ale hele... pořád je to něco.

Narátor: To je pravda. To je pravda.

Tazatel: Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Já úplně nevím, jestli mám jakože oblíbený žánr...

Tazatel: Nebo to, co čteš nejvíc.

Narátor: To, co čtu nejvíc, tak jsou takový ty strašně... jak bych to popsala(?)... Prostě většinou hodně emocionální, ale jakože...(ehm) není to fikce. Je to spíš, jakože v reálném životě a je to hodně o těch emocích... takový hodně psychologický.

Tazatel: Já si tak říkám: „psychologický non-fiction“.

Narátor: Jo, tak toto. Přesně to. (smích)

Tazatel: A je na tom něco... nebo nějaký aspekt, který tě na tom baví?

Narátor: Je to pro mě hodně... že s nima soucítím. Mám ráda, když se s těma charakterama můžu fakt jako hodně sžít. To mě hodně baví... když ty charaktery mají nějaký věci společný se mnou, a pak se cítím jakože... si dokážu představit, že by se mi to mohlo stát taky. Takže to mě na tom asi baví nejvíc. A taky si myslím že ty témata, o kterých tam mluví, tak jsou dost jakože... zajímavý.

Tazatel: Co preferuješ nejvíc... na výběr je fyzická kniha, e-kniha, nebo audiokniha a jak se k nim obecně stavíš?

Narátor: Dřív jsem měla hrozně ráda audioknihy. Pro mě ta věc je, že já jsem dost citlivá na to, jestli mi ten hlas toho člověka je příjemnej, nebo ne.

Tazatel: Hhm...

Narátor: A když se mi ten hlas nelíbí, tak já to prostě nedokážu poslouchat. Mně to strašně vadí. Navíc je pro mě teďka problém, že nevím, jestli mám poslouchat v češtině nebo v angličtině... protože ten českej překlad je někdy... (smích) ne úplně ideální... jako přechylování jmen a tak podobně... úplně nenávidím.

Tazatel: Jo, já proti tomu protestuju už roky. (smích)

Narátor: Jo, ne, to chápu... já prostě... nemám to ráda. Ale většinou teďka čtu e-knihy, protože... (ehm) knížky jako reálný jsou moc drahý a nemám na ně místo.

Tazatel: To dost chápu... (smích)

Narátor: (smích)

Tazatel: Takže... další otázka. Preferuješ vázanou, nebo brožovanou vazbu?

Narátor: Měkkou vazbu určitě. Já si myslím, že tvrdý vazby jsou hrozně... nevejdou se nikam... jsou hrozně objemné... a (ehm) jakože vypadají líp, ale zaprvý jsou dost často dražší... což jako dává smysl... a zadruhé právě jsou těžší a zaberou víc místa...

Tazatel: Hhm...

Narátor: Takže pro mě je právě měkká vazba lepší, a i se mi to líp čte.

Tazatel: Dobře... a preferuješ spíš vícestránkovou nebo méně stránkovou knížku? A k tomu se teda váže... jak dlouhé preferuješ kapitoly? Nebo jak dlouhá je podle tebe ta perfektní kapitola?

Narátor: Já osobně preferuju knížky, když jsou kratší, protože (ehm) já mám hrozně špatnou pozornost, takže mně se prostě stává, že si krásně rozečtu knížku, mega mě to baví, a pak se dostanu do půlky a už ji prostě nedočtu...

Tazatel: Hhm...

Narátor: Kratší knížky jsou prostě lepší, a to samý s kapitolama. Kapitoly mám taky radši krátký, protože já se vždycky cítím špatně, když musím knížku odložit v půlce kapitoly a když jsou ty kapitoly kratší, tak je to samozřejmě jednodušší.

Tazatel: S tím dost soucítím. (smích)

Narátor: (smích) A ta ideální délka... já bych řekla třeba... dvacet stránek(?) možná patnáct. Není to úplně přepálený a zase to není jako by to byly dvě stránky.

Tazatel: Dobře, dobře... preferuješ samostatné knihy nebo série? Jestli série, kolik dílů je podle tebe tak akorát, a co už je jako moc?

Narátor: Já úplně jako preferenci nemám. Ono záleží, jaký žánr je ta knížka, protože u těch psychologických non-fiction by série byly divný.

Tazatel: Hhm...

Narátor: Ale u sci-fi a fikce, což taky čtu občas, tam si myslím, že jsou lepší série. Protože mají víc času na to všechno vysvětlit... a série já mám velice ráda, když jsou třídílný. To si myslím, že je tak jako akorát.

Tazatel: Prostě taková zlatá trilogie.

Narátor: Ano, přesně tak. Protože... přijde mi, že... příklad: *Hraničářův učeň*. Já jsem to nikdy nečetla, ale vždycky jsem na to koukala a říkala jsem si: „Já nebudu číst jedenáct knížek prostě jako... absolutně ne.“

Tazatel: Hhm...

Narátor: Protože... většinou mě to odradí, když je těch dílů moc.

Tazatel: Jo jasný... to já si takhle plánuju přečíst třeba *Hru o trůny*... *Dunu*... a tak (smích).

Narátor: (smích)

Tazatel: A jak se... to je teda spíš taková doplňující otázka. Když máš pak nějakou sérii jako hodně ráda... máš ráda ten svět, ty postavy a tak...

Narátor: Hhm...

Tazatel: Jsi ten typ člověka, co potřebuje, aby to pořád mělo dobrou zápletku a dávalo to smysl, nebo už je ti tak nějak jedno, o čem to je, když máš tak možnost být kolem těch postav a v tom světě?

Narátor: Tohle se asi nevztahuje jenom na knížky... tohle je asi u všech médií s nějakou zápletkou. Já jakože... když mám fakt ráda ty charaktery, tak jsem jako trošku... ochotná(?) nechat děj jít do prd*le. Ale nesmí to být zase úplně směšný. (smích) Když je tam prostě najednou něco, co nedává absolutně smysl, tak já jsem jakože: „To je trošku moc.“ Ale zase nejsem ten typ člověka, co by tam ty chyby hledal.

Tazatel: (ehm) V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: (ehm) V angličtině, určitě. Mně přijde čeština jako hrozně... nemám s ní úplně nejlepší vztah a jsem jakože... není moc věcí, co bych jako ráda konzumovala v češtině.

Tazatel: To je validní. (smích) Jaká jsou tvoje hlavní kritéria při výběru knížky?

Narátor: Já mám strašně stupidní věc, kterou dělám... a to je to, že když má knížka název jako větu, nebo že to není jako jen dvě slova... já jsem jakože: „Tohle bude strašně dobrá knížka.“ Já to mám hrozně ráda třeba i u fanfikcí a tak podobně. Když je to věta nebo třeba tři slova a tak podobně, tak jsem jakože: „Jo, tohle bude dobrý.“ A často si takový knížky vybírám, protože mi prostě přijde, že to musí být něco dobrého. Ale není to vždycky pravda (smích).

Tazatel: (smích) Hhm... a jaký jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci při výběru knížek ke čtení?

Narátor: Asi... (ehm) většinou TikTok, protože když je tam nějaká knížka, která je jakože fakt dobrá, tak jsem jakože: „Okay, vypadá to dobře.“ Takže si to většinou jako na základě toho můžu přečíst.

2. okruh

Tazatel: Hhm... dobře... Jdeme do druhé sekce. Na který ze sociálních sítí je tvoje oblíbená knižní komunita? TikTok, Instagram, YouTube, potenciálně Facebook, stránky na internetu jako jsou Databáze knih a Goodreads nebo LibraryThing, anebo něco úplně jiného?

Narátor: Hele asi TikTok upřímně. To je tam, kde jsem asi jako jediná byla úplně pohlcená tou komunitou. Jakože nebylo to úplně dobrovolný. Prostě mi to začlo skákat na mobilu. (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: No, takže asi tak.

Tazatel: Jasně. Jak dlouho jsi součástí, když to teda takhle vezmeme, BookToku?

Narátor: Tyjo... už asi půl roku bych tak řekla.

Tazatel: Hhm. Takže relativně nový pro tebe.

Narátor: Eeh... jop.

Tazatel: Ale čteš už jako delší dobu jen teprve teď tě tak nějak vtáhnul ten TikTok.

Narátor: Jo, přesně tak.

Tazatel: Co tě k těm komunitám přivedlo? Takže algoritmus ti prostě vyhodil BookTok?

Narátor: Ono to začalo takovejma těma strašně trapnýma alfa CEO a já jsem byla prostě jako: „Ne, děkuju.“ Ale pak mi to začlo doporučovat jako takový ty ne tyhle knížky. (smích) Takže jsem pak byla že: „Okay, to dává smysl.“ Pak jsem si nějaký z toho už i přečetla, protože mi to znělo mnohem líp než to předtím.

Tazatel: Hhm... dobře. Napadají tě alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty na online knižních komunitách?

Narátor: Myslím si, že pozitivní aspekt je určitě, že když jsou ty knížky míň známý, tak je větší šance, že se o nich lidi dozví a že je jakoby najdou. Taky když třeba ten autor není nijak populární. Takže se tam dá najít hodně tipů.

Tazatel: Hhm...

Narátor: Taky si myslím, že je to hrozně pěkný prostor, kde si lidi můžou povídat o knížkách a kde se můžou dělat teorie a tak podobně. Což si myslím, že je moc fajn. Taky si myslím, že je to fajn místo, kde ti autoři, kteří začínají můžou propagovat ty svoje knížky a můžou prostě interagovat s těma lidma.

Tazatel: Určitě... tam máš hromadu těch malinkých autorů, co mají jednu knížku a dávají si tam ty hrozně cool edity a tak.

Narátor: Jo, přesně tak.

Tazatel: A nějaký negativa tě napadají?

Narátor: Negativa si myslím že... hodně často je to... z nějakýho důvodu má tahle komunita potřebu všechno sexualizovat. Až nechutně. Jako... není to potřeba. Ty knížky to můžou nemít. Další negativa... no... upřímně mě nic nenapadá, což je divný. (smích) Myslím si, že je tam jako víc věcí, ale nevím, jestli mě ještě něco napadá... Z nějakýho důvodu mám pocit, že je tam jako hrozně moc kontroverzí... a pak taky, často se tam vytváří kontroverze, který tam vlastně ani nejsou a lidi jenom dělají blbosti.

Tazatel: Jasně... Jsi aktivním blogerem nebo influencerem v nějaký knižní komunitě?

Narátor: Ne, ne.

Tazatel: Jenom pozorovatel?

Narátor: Jenom pozorovatel.

Tazatel: (ehm) Jakým způsobem běžně v těch komunitách trávíš svůj čas?

Narátor: Většinou když mě tam nějaká knížka zaujme, tak se koukám na edity a... většinou se to snažím dělat potom, co tu knížku přečtu, protože ty edity mívaj tendenci docela spoilerovat ty věci.

Tazatel: Hhm...

Narátor: Takže hodně často se na ty různý edity koukám potom a prostě... mně se líbí, když třeba knížka nemá vůbec ilustrace, tak se strašně ráda koukám na interpretace

ostatních lidí, protože mi přijde strašně zajímavý, že jsou úplně jiný od toho, jak já si třeba tu postavu představuju. Takže to... mega ráda trávím čas takhle.

Tazatel: Jo, jo. To mě právě hrozně baví na těch komunitách; sdílení fanartů. Některý jsou tak nádherný... já tak strašně žárlím na lidi, co umějí takhle hezky kreslit.

Narátor: To jo... to já absolutně chápu.

Tazatel: Dobře... Preferuješ online, nebo fyzický knižní komunity? Jestli jsi někdy byla na HumbookFestu nebo Světě knihy?

Narátor: Byla jsem na Humbooku. Byla jsem na Humbooku, když mi bylo třeba nějak... šestnáct. (smích) Jako fakt dávno.

Tazatel: Hhm...

Narátor: A to bylo strašně fajn. Tam jsem si to moc užila, ale preferuju více méně online, protože pro mě je jako fyzicky těžký na ty fyzický někam chodit, což je docela depresivní. (smích) Ale taky zároveň je taky problém, když je někde prostě moc lidí... Takže v tom jsou lepší ty online komunity.

Tazatel: Zúčastnila ses někdy nějaký knižní online akce? Jako jsou třeba čtecí výzvy a tak?

Narátor: Ne, nikdy. Já bych se pak cítila hrozně špatně, kdybych to nedokázala splnit nebo bych to nějak pokazila.

Tazatel: A když jsi byla na tom Humbooku... Zúčastnila ses tam nějaký aktivity?

Narátor: Byl tam rozhovor s autorem... kterej nevím, jak se jmenuje (smích). Napsal *Eragon*, kterýho jsem strašně milovala. To bylo moje dětství... takže ten tam byl a lidi se ho moli ptát na různé otázky, takže on tam s nima jako mluvil. Takže to bylo moc fajn... to mě bavilo.

Tazatel: Hhm... A preferuješ českou, lomeno, slovenskou, anebo zahraniční scénu?

Narátor: Určitě zahraniční.

Tazatel: Čteš nějaký čtenářskej blog? Už je to teda taky trochu zastaralý...

Narátor: No taky... na blogy taky vůbec nejsem.

Tazatel: A jaký máš na ně jako obecně názor?

Narátor: Já si upřímně myslím, že to je jako hrozně fajn věc a chtěla bych se do toho strašně dostat, ale ono to pro mě prostě není. Ale ten koncept mi přijde jako strašně pěkný.

Tazatel: Máš nějaký oblíbený knižní influencery?

Narátor: To asi úplně ne.

Tazatel: Ani na tom TikToku není nikdo, ke komu by ses třeba vracela?

Narátor: Ne, ne. Většinou jsou to prostě jen náhodný videa, co mi tam skáčou.

Tazatel: Hmm... A máš nějaký neoblíbený? Nebo někoho, koho úplně nemusíš?

Narátor: Ne, ne. Já ty lidi moc neřeším.

Tazatel: Hmm... Jsi pořád součástí těchto komunit? (smích) Tak ty jsi tam sotva začala, takže...

Narátor: (smích) Ano, ano. Přesně tak.

3. okruh

Tazatel: A jdeme do poslední sekce. Koupila sis někdy knížku kvůli online recenzi někoho z komunity?

Narátor: Ohh ne, tohle bude strašně trapný. (smích)

Tazatel: Ještě tu mám teda podotázky na rozvedení... Jestli jo, muselo se jednat o někoho, koho sleduješ? A jestli se musí jednat o někoho z knižní komunity.

Narátor: Jako jo, koupila jsem si knížku na základě doporučení, ale jelikož ty lidi moc neznám, tak je to takový... ale myslím s, že kdyby to nebyl někdo z knižní komunity, tak bych z toho byla taková nejistá. Asi by mě to nezaujalo jako od někoho, kdo teda dělá ten obsah o těch knížkách.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku na takový doporučení, aniž bys věděla, o čem ta knížka teda je?

Narátor: Jop.

Tazatel: A co tě k tomu vedlo?

Narátor: (smích) Protože ta knížka měla větu v názvu a já jsem byla jako: „Hmm, to bude určitě dobrý.“

Tazatel: A byla?

Narátor: Ne. (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: Byla hrozná. Ten koncept byl hrozně pěkný a myslím si, že měl strašný potenciál, ale... strašně to nevyužila, ale úplně zbytečně.

Tazatel: A o co šlo?

Narátor: *It Ends with Us* od Colleen Hoover. (smích)

Tazatel: Nee. (smích) Colleen Hoover.

Narátor: Na moji obranu, to bylo ještě, než jako byly všechny ty kontroverze s ní. Bylo to hodně jako... v tu chvíli byla jako úplně nová ta autorka a nikdo ji moc neznal... a já jsem byla že: „Tyjo, název to má dobrej. To si přečtu,“ a bylo to úplně na nic.

Tazatel: Jo, Colleen Hoover, to je téma samo o sobě. (smích)

Narátor: (smích)

Tazatel: Pro to bych snad měla udělat další otázku: „jaký je Váš názor na Colleen Hoover?“ (smích)

Narátor: (smích)

Tazatel: Dobře... Koupila sis někdy knížku jenom kvůli vzhledu obálky? Jestli jo, jaký kritéria máš na vzhled takový obálky?

Narátor: Já strašně nemám ráda, když jsou ty obálky moc grafický; když je tam třeba velké obrázky. Když je tam třeba ta hlavní postava a tak podobně... To já úplně nemám ráda.

Tazatel: Lidi na obálkách jsou teda velké ne pro tebe.

Narátor: Jo, přesně tak. Já mám hrozně ráda, když je ten obal třeba hodně minimalistický. Když je tam jenom nějaký znak nebo jenom název té knížky. To je mnohem lepší. A knížek, který jsem si koupila jen na základě obálky je víc... jedna z nich byla nějaká trilogie... myslím že to bylo *Kruh*, *Klíč* nebo tak nějak... a ty mají ty obálky... zaprvý ty obálky k sobě ladí a je to... šedý a ta obálka je hodně jednoduchá, a to se mi hodně líbí. A pak ta druhá... za kterou se vůbec nestydím, protože ty obálky jsou úplně skvostný... jmenovalo se to nějak *Illumin*...

Tazatel: *Akta Illuminae*?

Narátor: Ano, přesně tak.

Tazatel: Tak to je velice validní. Ty kvůli tomu grafickému zpracování jsou úplně...

Narátor: jo, přesně tak. Je to úplně neskutečný, jak je to udělaný.

Tazatel: Hhm... Poslední dvě otázky. Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářské návyky?

Narátor: (ehm) Určitě. Já si myslím, že díky tomu jsem mnohem víc kritičtější k těm knížkám... já jsme člověk... pro mě je hrozně jednoduchý se dostat do nějakého média a nemám úplně vysoký standardy a je pro mě dost jednoduchý se do toho dostat... a právě, myslím si, že díky té knižní komunitě jsem začala být víc kritická. No... a tohle je asi jediný, co mě napadá.

Tazatel: Dobře... poslední otázka. Myslíš si, že to online knižní komunity něco přinesly? A jestli se jednalo jenom o pozitivní, nebo i negativní věci.

Narátor: (ehm) No četla jsem Colleen Hoover kvůli tomu, takže i negativní bohužel. (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: Myslím si upřímně, že strašně moc dobrých věcí. Je tam pár těch fyzických knížek, který jsem si kvůli tomu přečetla. Hlavně jsou to teda ty fanfikce, který... je pro mě vlastně hrozně jednoduchý najít něco, co by se mi mohlo líbit, díky tomu. Takže... myslím si, že hodně dobrých doporučení z toho vzniklo.

Tazatel: Hhm... a nějaký negativní?

Narátor: Negativní... tak Colleen Hoover určitě... a myslím si, že to, že jsem teď víc kritický není jenom pozitivum. Že zase na druhou stranu je to takový, že... (ehm) dřív jsem si mohla užívat víc těch knížek, protože mi to tolik zase nevadilo. A jsem víc jako...

Tazatel: Striktní?

Narátor: Jo, přesně.

Tazatel: No, tak máš ještě něco k dodání?

Narátor: Ne, řekla bych že ne.

Tazateľ: Dobře.

Príloha 4: Transkripce rozhovoru č. 4

Transkripce rozhovoru č. 4

1. okruh

Tazateľ: První otázka je, jestli alespoň přibližně tušíš, kolik jsi za tento rok přečetl knížek?

Narátor: Ja som to akurát pozeral na Goodreads a za tento rok je to zatiaľ že deväť, ale päť kníh z toho sú poviedky, takže povedzme že päť. Minulý rok to bolo dvanásť. Ako ja mám poslednú dobu pocit, že čítam hrozne málo.

Tazateľ: Další je, jaký je tvůj oblíbený žánr? A ideálně třeba i proč, nebo co tě na tom tak jako láká?

Narátor: Ja mám pocit, že nemám len jeden obľúbený. To je také, že bavia ma okrem sci-fi asi že všetky žánre. Baví ma čítať poéziu hrozne, aj keď ju moc nečítam. A prečo? Tak to vlastne... Poézia je krásna.

Tazateľ: A preferuješ radši fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Ako to hrozne závisí. Najviac čítam tie papierové knihy. Kedysi som hrozne čítal aj e-knihy, to bolo také jednoduchšie ako nosiť to všade. Teraz tie e-knihy asi najmenej, audio knihy sú dobré, keď niečo robíš a proste si chceš niečo počúvať popritom.

Tazateľ: A preferuješ radši pevnou, nebo vázanou formu? Hardback nebo paperback?

Narátor: Ten hardback je viac taký fancy. Doma mám viac paperbackov, ale nemyslím, že preferujem paperbacky. Závisí na knihe, niektoré knihy si vôbec neviem predstaviť ako paperback a niektoré zase ako hardback. Neviem, je mi to asi reálne jedno dosť.

Tazateľ: A máš radši, když je knížka hubenější, nebo tlustší?

Narátor: Tak pokiaľ je kniha dobre napísaná, tak môže mať fakt veľa stránok, a niekedy je to kniha, ktorá má tisíc stránok a dalo by sa to zredukovať na sto... Ale asi mám radšej tie menej stránkové. To je také, že ten autor dokáže napísať niečo s dobrou pointou aj na málo stránok, to mi príde zložitejšie.

Tazatel: K tomu se pojí, jak dlouhé máš rád kapitoly? Kolik stránek by za tebe měla ideálně mít kapitola?

Narátor: Ako reálne ja mám rád také tie krátke kapitoly, ako jedna stránka jedna kapitola (smích). Máš taký ten pocit z toho, že to rýchlo čítaš.

Tazatel: A máš radši jednoduchné knižky, alebo série? Jestli série, tak kolik dílů je akorát, a kolik už je moc?

Narátor: Ako ja mám rád buď že extrémne dlhé série, alebo standalone. Lebo keď mám sériu, tak ja prečítam ten prvý diel, a buď to bolo extrémne dobré a nechce sa mi čítať ten druhý diel, lebo čakám, že bude horší, alebo sa mi prvý nepáčil a ani nejdem čítať druhý. Ale ak sa mi tá séria páči, milujem tie postavy a tak, tak čím viac dielov, tým lepšie. Ale mám taký pocit, že to sa mi tak stalo raz, takže asi preferujem skôr standalone.

Tazatel: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: No... Premýšľam teraz. V poslednej dobe asi v angličtine.

Tazatel: A jaký jsou tvoje hlavní kritéria, když si vybíráš novou knížku?

Narátor: Aby mala pekný obal hlavne. Pokiaľ má kniha peknú obálku, tak si to kúpim, aj keby to bola neviem aká zlá kniha (smích). A tiež keď to niekto čítal a povie mi, že to je fakt dobré.

Tazatel: Jaké jsou tvoje hlavní zdroje pro výběr dalšího čtení? Jestli jsou to právě přesně jako že přecházíš Instagram nebo nějakou knižní komunitu, nebo nějak od anámých?

Narátor: Dost' práve akoby od kamarátov. Vtedy sa k tomu viac dostanem, môžem sa o tom potom s nimi porozprávať. A niekedy aj na YouTube niečo nájdem.

2. okruh

Tazatel: Na které ze sociálních sítí jsou ty knižní komunity, které nejvíc používáš? Jestli je to TikTok, Goodreads, Instagram, Databáze knih, YouTube, nebo něco úplně jiného?

Narátor: Mhm. Tak hlavne akože Instagram. Však tam vlastne aj sám dávam niečo o knižkách, aj ostatných ľudí tam sledujem čo sú súčasťou knižnej komunity. TikTok ani nemám. A dost' ešte poľský YouTube sledujem.

Tazatel: Jak dlouho jsi součástí knižních komunit?

Narátor: Na Instagrame budem pomaly štyri roky.

Tazateľ: A jak to všechno začalo? Co tě k tomu přivedlo?

Narátor: Akurát bola pandémia, nemal som čo robiť, tak som našiel nejak na Instagrame nejaké tieto knižné účty a keďže som nemal čo robiť, tak som si povedal, že to začnem robiť aj ja.

Tazateľ: Napadajú ťe alespoň tri pozitívni a tri negatívni aspekty knižní komunity?

Narátor: Uf. Tak pozitívne určite sa tam dá ľahko nájsť si kamarátov, ktorých tiež bavia knižky, môžeš si tam nájsť inšpiráciu čo čítať ďalej, a tvoje písacie skills sa zlepšia keď píšeš tie recenzie. A negatívne veci... Niekedy viem že dosť ľudí cíti taký ten tlak, že musí čítať veľa kníh... Ja ale inak nemám pocit, že je tam veľa negatívnych stránok.

Tazateľ: Jsi aktivním influencerem nebo bloggerem v alespoň jedné knižní komunitě? Jestli jo, jak moc jsi aktivní.

Narátor: Na Instagrame som, ale už určite nie tak ako keď bola pandémia. Tak raz za mesiac sa tam možno objaví nejaká recenzia. Nejak sa neviem dokopať k tomu byť aktívny.

Tazateľ: Jakým způsobem v těch komunitách trávíš čas? Hledáš například doporučení, nebo si s někým píšeš?

Narátor: Ja tam teraz trávim hrozne málo času, maximálne nejakú pol hodinu za deň. A skôr tam teda dávam nejaké veci ako pozerám iných veci.

Tazateľ: Preferuješ online, nebo fyzické knižní komunity?

Narátor: Fu. Fyzické som vôbec asi ani nezažil, takže online.

Tazateľ: Zúčastnil ses někdy nějaký online knižní akce, jako knižní štafety nebo tak? Pokud ano, co to bylo?

Narátor: Mhm. Akoby posledný rok ani vôbec, ale predtým bolo hrozne populárne to spoločné čítanie. To som dosť často... Organizoval som to raz. Ale najviac ma bavilo robiť na to tie tapety a tam si zaškrtať koľko strán si prečítal a tak.

Tazateľ: Preferuješ spíš českou/slovenskou, anebo zahraniční scénu online knižních komunit?

Narátor: Preferujem na Instagrame asi českú a slovenskú, na YouTube poľskú. Z tej zahraničnej niečo sledujem, ale... Viac tú českú a slovenskú. Viac asi dokonca tú českú.

Tazatel: A sleduješ nějaký čtenářský blog? A jaký máš na ně názor?

Narátor: Vôbec. A neviem... Nemám na to mať aký názor, keďže som to nečítal.

Tazatel: Máš nějaký konkrétní oblíbení tvůrce v těch komunitách?

Narátor: Je taký jeden poľský bookstagramer, volá sa Łukasz Chmara (@talkincloud), ten má peknú energiu toho kontentu a všetkého. Ale inak mám veľmi veľa ľudí, ktorých mám rád. Takto narýchlo to neviem...

Tazatel: A jsou nějaký, které nemusíš?

Narátor: Asi tam nie sú nejakí takí... Ak sú, tak ich proste nesledujem a nevnímam.

3. okruh

Tazatel: Koupil sis knížku čistě kvůli online recenzi? Muselo se jednat o recenzi psanou někým, koho sleduješ, a musela být psaná osobou z knižní komunity, nebo to mohl být influencer nebo známá osoba mimo tuto komunitu?

Narátor: Fu. Premýšľam či som... Ale hej vlastne. Akoby asi vlastne niektoré knihy mám, že som videl na Instagrame recenzie dobré, ale nebolo to len od jednej osoby, muselo to byť od viacerých... Ale väčšinou len prídem do kníhkupectva a narazím na to, čo si potom kúpim.

Tazatel: Koupil sis někdy knížku na doporučení někoho z komunity, aniž bys věděl obsah tý knížky?

Narátor: Ako hrozne často, ja mám pocit, že si stále kupujem takto knihy. Že mi niekto povie, že to bolo fakt dobré, ja sa na to pozriem, že má to peknú obálku, a tak si to kúpim.

Tazatel: To už je nějak odpověď i na to další, jestli sis někdy koupil knížku jenom na základě vzhledu obálky, a tam je taková podotázka, jaká jsou tvá kritéria na takovou obálku?

Narátor: No musia byť proste pekné. A definícia peknosti obálky je asi taká, že čím najviac umelecky divne a neobyčajne vyzerá, tým skôr si to kúpim. Pokiaľ sú také fakt pekné, pokiaľ sú napríklad písmená lesklé a inde je matná, alebo sú tie písmená také pekné...

Tazatel: Jak se stavíš k lidem na obálce?

Narátor: Ako ja reálne ani nemám také knihy doma, a asi ma to dosť šťvalo.

Tazatel: Myslíš si, že knižní komunity nějakým způsobem ovlivňují tvoje čtenářské návyky? Jestli jo, jak moc výrazně?

Narátor: Tak akoby... Asi ma to núti čítať viac. Lebo pokiaľ by som nečítal, tak by som nemal kontent čo robiť.

Tazatel: A poslední... Myslíš si, že ti knižní komunity něco přinesli? Jestli jo, o co se jedná, a jestli jsou to jen pozitivní věci, nebo i negativní?

Narátor: Fu, reálne kamarátov napríklad. A určite som zistil o existencii kníh, o ktorých by som inak asi ani nezistil. A tiež tie moje písacie skills sa zlepšili, tam mi to prinieslo veľa.

Tazatel: Hhm. Dobře.

Príloha 5: Transkripce rozhovoru č. 5

Transkripce rozhovoru č. 5

1. okruh

Tazatel: Kolik jsi přečetla knížek za tenhle a minulý rok?

Narátor: Na začátek se musím přiznat, že už nečtu tolik jako na základce nebo střední. Teď čtu hlavně fanfikce z časových důvodů, ale pokud bych měla počítat čistě fanfikce, tak je to asi... tři, nebo čtyři za minulý rok a jednu zatím letos.

Tazatel: Hhm. Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Většinou čtu fantasy, ale od minulýho roku mě začaly bavit takový ty... nevím, jak se jim říká... něco jako *1984*.

Tazatel: Dystopie s historickým nádechem, možná?

Narátor: Jo, přesně. Ale jinak jsem četla hlavně to fantasy.

Tazatel: Hhm. Preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Tak fyzický jsou vždycky super, taky protože si je můžu vystavit doma a pak se na ně koukat. Jinak e-knihy mi vůbec nevaděj... a audioknihy asi taky ne(?) Určitě preferuju víc fyzický a e-knihy než audio, ale přežila bych všechno.

Tazatel: Máš radši tvrdou nebo měkkou vazbu?

Narátor: Pevný jsou lepší, protože mi přijde, že když mám tu měkkou, tak se hrozně rychle zničí navenek, což se u těch pevných nestane tak jednoduše. Taky se mi líp drží a čtou, když s tím pak ležím v posteli.

Tazatel: Máš radši hubenější nebo tlustší knížku?

Narátor: Asi vícestránkovou, protože mi přijde, že se pak ten příběh líp vyvíjí a má prostě tam ten prostor pro růst.

Tazatel: Jak dlouhé preferuješ kapitoly?

Narátor: Jako ne úplně krátký... ty střední až dlouhý spíš... asi dvacet stránek minimálně.

Tazatel: Máš radši jednodílné knihy, nebo série? Pokud série, tak kolik dílů je tvůj strop?

Narátor: Určitě mám radši série... a tím, že čtu hlavně to fantasy, tak je to většinou asi tak pět, nebo šest dílů... ale moje maximum by bylo asi tak deset knížek.

Tazatel: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: Dřív knížky v češtině, pak jsem začala číst ty fanfikce v angličtině, a teď si i ty knížky kupuju v angličtině.

Tazatel: Jaká jsou tvoje hlavní kritéria při výběru nové knížky ke čtení?

Narátor: Já mám sice ráda fantasy, ale ne takový to romantický fantasy. Obecně celý romantický žánr, takže to určitě nechci... takže asi ve směs žádný kritéria nemám, kromě toho, aby ta romantika nebyla středobodem toho příběhu.

Tazatel: Hhm. Jaké jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci?

Narátor: No... když jsem byla mladší, tak jsem si brala to, co mě zaujalo tehdy v knihovně... pak jsem dostávala doporučení od spolužáků... a pak nějak na tom internetu no.

2. okruh

Tazatel: Dobře... druhá sekce. Na které ze sociálních sítí je tvoje oblíbená knižní komunita?

Narátor: Asi TikTok, protože tam trávím asi nejvíc času. Na Databázi knih jsem byla jednu dobu dost aktivní... primárně jsem teda na tom bazaru přeprodovala knížky... na Tumblru jsem určitě taky něco našla.

Tazatel: Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit?

Narátor: Nějakých deset let? Hhm, asi tak.

Tazatel: Co tě tam přivedlo?

Narátor: No s kamarádkou jsme hodně poslouchaly *One Direction*... začaly jsme číst ty fanfikce a já jsem u toho nakonec pak zůstala.

Tazatel: Napadají tě nějaké pozitivní a negativní aspekty online knižních komunit?

Narátor: Tak ty doporučení vnímám jako pozitivum... a vlastně asi i jako negativum, protože když ti někdo něco doporučí, tak je na nich ten tvůj první dojem z té knížky nebo fanfikce, což může být teda pozitivní, ale i negativní. Jinak... určitě díky nim můžu najít příběhy, který bych sama nenašla... a je to prostor, kde můžeš sdílet svoje pocity a názory z toho s dalšíma lidma, co to taky četli. Negativní... ten první dojem, čímž mě můžou od té knížky, která by se mi třeba i líbila, úplně odradit... Určitě je tam těch negativ víc, ale teď mě nějak jiný nenapadaj.

Tazatel: Jsi aktivním přispěvatelem v nějaké online komunitě?

Narátor: Hmm... ne. (smích)

Tazatel: Jakým způsobem v těch komunitách běžně trávíš svůj čas?

Narátor: Většinou tak projíždím ty videa a když mě nějaká knížka zaujme, tak si ji pak najdu a trochu víc si ji prozkoumám.

Tazatel: Preferuješ spíš online nebo fyzické knižní komunity?

Narátor: Spíš ty online.

Tazatel: Účastnila ses někdy nějaké online knižní akce, jako jsou třeba čtecí výzvy nebo knižní štafety?

Narátor: Jeden rok jsem zkoušela tu čtecí výzvu na Databázi knih, ale vím, že jsem se moc daleko nedostala. (smích)

Tazatel: Účastnila ses někdy nějaké fyzické knižní akce?

Narátor: No... jezdila jsem hodně dřív na Svět knihy s dědou si kupovat knížky... a na pár přednášek.

Tazatel: Preferuješ českou/slovenskou, nebo zahraniční scénu online knižních komunit?

Narátor: Asi spíš zahraniční. Čtu v té angličtině, a taky jsem vždycky sledovala a četla jen zahraniční autory, takže jsem se do té české nikdy nijak nedostala.

Tazatel: Čteš, nebo četla jsi někdy nějaký čtenářský blog?

Narátor: Nečtu, ale nic proti nim asi úplně nemám.

Tazatel: Máš nějakého oblíbeného knižního tvůrce

Narátor: Tyjo... to asi ne. Já tam tak nějak proplouvám a moc se na ty lidi jako takový nesoustředím.

Tazatel: A máš někoho, kdo je ti trochu proti srsti?

Narátor: Ne, tak asi spíš ne.

3. okruh

Tazatel: Poslední sekce. Koupila sis někdy knížku čistě kvůli recenzi někoho z komunity?

Narátor: Jo.

Tazatel: Muselo se jednat o někoho, koho sleduješ?

Narátor: Ne. Mně jde spíš o obsah než o toho, kdo mi to doporučuje.

Tazatel: A musí se jednat o knižního tvůrce?

Narátor: To by mi asi taky bylo jedno.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku kvůli recenzi, aniž bys věděla její obsah?

Narátor: To asi ne, vždycky jsem o tý knížce něco věděla, než jsem si ji koupila.

Tazatel: A koupila sis někdy teda knížku čistě kvůli její obálce?

Narátor: Četla jsem knížky kvůli obálce, ale žádnou jsem si kvůli tomu takhle nekoupila.

Tazatel: Dobře a čistě hypoteticky, by obálka, která by tě přesvědčila si tu knížku kvůli ní koupit, vypadala jak?

Narátor: Nemám ráda lidi na obálkách, filmový obálky úplně nesnáším... Musí to mít něco, co mě zaujme nejen na té obálce, ale i na tom příběhu eventuelně... nebo mě třeba může i zaujmout ten název.

Tazatel: Hhm. Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářské návyky?

Narátor: Spíš bych řekla asi že nějak extra ne?

Tazatel: Hhm. Myslíš si, že ti online knižní komunity něco přinesly? Pozitivní i negativní věci?

Narátor: No dostaly mě ke knížkám, o který bych normálně asi ani neměla zájem... rozšířilo mi to moji paletu žánrů – přestala jsem číst jenom fantasy. (smích) Určitě jsem díky nim přišla na knížky a autory, který nechci nikdy číst.

Tazatel: Hhm. A nějaká negativa?

Narátor: To asi ne.

Tazatel: No, tak já ti moc děkuju za rozhovor.

Narátor: Taky díky.

Příloha 6: Transkripce rozhovoru č. 6

Transkripce rozhovoru č. 6

1. okruh

Tazatel: Tak... první okruh, první otázka. Víš kolik jsi přečetla knížek v tomhle a v minulém roce? Jestli ne, tak aspoň odhadem.

Narátor: V tomhle a minulým... Tak tenhle rok dvě. Nic skoro. Úplně se za to stydím. A minulý rok... třeba čtyři... jako fakt málo. Jako dřív jsem četla tak sedm knížek za rok a teďka úplný h*vo.

Tazatel: Další otázka... Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Oblíbený žánr? (...) Tak samozřejmě mám ráda nějaký ty romantický knížky, ale pokud to jde, tak chci, aby to bylo aspoň trochu akční nebo detektivní. Aby to mělo ještě něco navíc, protože ta klasická romantika mě nebaví.

Tazatel: A co tě na tom konkrétně baví?

Narátor: No podle mě, je těch romantických knížek tak strašně moc, že už si to vůbec nepamatuješ. A to, co mě na tom zaujme nejvíc je, když to má nějaký zajímavý zvrát.

Tazatel: Hhm... Preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Fyzickou, stoprocentně. Já osobně mám problém, že vždycky když jsem na nějaký elektronice, tak mě chytanou úplně deprese... nevím, moc si s tím neumím poradit. A ta fyzická knížka mi přijde... prostě toho víc poberu. Kdybych to četla třeba na mobilu, tak vím, že mě všechno na něm rozptyluje, ale když mám tu fyzickou knížku, tak si někdy ani k sobě nevezmu telefon... možná si na něm pustím hudbu, ale jinak si zalezu ven a soustředím se jen na tu knížku. A ještě je to víc estetický. (smích)

Tazatel: (smích) A audioknihy?

Narátor: Mně přijde, že se toho naučíš i víc když to čteš, než jenom posloucháš.

Tazatel: Hhm... Preferuješ vázanou, nebo brožovanou vazbu?

Narátor: Vázaná je moc těžká, takže brožovanou... a ještě je dražší.

Tazatel: Preferuješ hubenější nebo tlustší knížky?

Narátor: Záleží na té knížce... jako pokud ta knížka za to stojí, tak si klidně přečtu nějakou delší knížku, ale samozřejmě, že se dívám spíš na kratší než na šesti set stránkový cihly... to už jen ta tloušťka tě odradí. (smích)

Tazatel: (smích) Jak dlouhé preferuješ kapitoly?

Narátor: (ehm) Krátký. Miluju, když je to krátký, protože se v tom pak mnohem líp orientuju a prostě... jako můžu zastavit na konci kapitoly, ale když mám tak půlku a musím zastavit uprostřed kapitoly... mě to tak štve... prostě to ti úplně zničí ten zážitek z toho čtení té knížky. Takže rozhodně to, rozhodně kratší.

Tazatel: Preferuješ jednodílné knížky, nebo série?

Narátor: Myslím, že jsem v životě nečetla žádnou sérii... ne počkej četla (smích) *Deník malého poseřoutky*. (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: Ne počkej... určitě jsem četla, ale takový ty dvoudílný. Nikdy to nebylo nad pět knížek třeba... to fakt ne... a když už je to série, tak mě to nebaví. Třeba *The Summer I Turned Pretty* nebo nějaký pokračování, ale většinou to není dobře udělaný, takže asi jednodílný.

Tazatel: Hhm... V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: Anglicky... (smích) protože si myslím, že mluvím víc anglicky než česky (smích) ne, ale... (ehm) mně přijde, že prostě... že mi to víc dá a určitý scény se mi líp čtou v jiném jazyce.

Tazatel: Jaká jsou tvoje hlavní kritéria při výběru knihy ke čtení?

Narátor: Asi bych si nedokázala náhodně nějakou knížku vybrat... jako v knihkupectví... já si ji musím vždycky někde vyhledat a mít ji na doporučení. Pokud ji mám doporučenou, tak vlastně dokážu přečíst cokoliv. Jenom to musí mít nějakou zajímavou zápletku.

Tazatel: Jaké jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci pro nové čtení?

Narátor: Asi to nejvíc čerpám určitě z internetu.

2. okruh

Tazatel: Na kterých sítích je tvoje oblíbená knižní komunita?

Narátor: Určitě jako primárně TikTok, protože to je jednoduchý... TikTok je vlastně nověj Google za mě. Napíšeš si do vyhledávání nějaký krátký popis a ono ti to najde úplně ideální knížky, a ještě ti je to popíše. Ale Pinterest... tak tam taky často něco najdu... že si třeba zadám... ale na to se asi pak koukáš spíš z té estetický stránky... tak asi ne. (smích)

Tazatel: Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit? Nebo, kdy jsi teda začala procházet ten TikTok?

Narátor: Asi o karanténě... Kdy začala karanténa? 2020... takže čtyři roky no.

Tazatel: Co tě tam přivedlo?

Narátor: Tak vzhledem k tomu, že byla ta karanténa, tak nuda. A vzhledem k tomu, že jsem ten typ člověka, co by se cítil hrozně provinile, kdyby strávil celý jeho čas na telefonu. Já jsem chtěla najít něco, co mě bude bavit a zároveň se po tom budu cítit dobře.

Tazatel: Napadají tě nějaký pozitivní a negativní aspekty online knižních komunit?

Narátor: Pozitivní... tak že to třeba sblíží lidi. Pak, že... narazíš na něco, na co bys normálně nenarazil. A že tě to inspiruju, když to podají v nějakým smyslu... jakože je to estetický a jako namotivují tě... dají ti prostě tu motivaci a nemusíš se do toho nutit sama. A negativní... že často třeba může to dopadnout tak, že si něco koupíš, ale vlastně tě to nebaví a jenom to na tebe vizuálně působilo. (ehm) Asi tak... mně přijde, že to má strašně

moc pozitiv... než negativ... ale to je možná proto, že je to jedinej pramen odkud ty knížky čerpám.

Tazatel: Hhm... Jsi aktivním influencerem v online knižní komunitě?

Narátor: Ne.

Tazatel: Jakým způsobem v těch komunitách běžně trávíš svůj čas?

Narátor: Tak měla jsem dobu, kdy to na mě tím algoritmem vyskakovalo samo, ale vzhledem k tomu, že už v poslední době tolik nečtu...tak už to na mě tolik nevyskakuje a musím si to hledat sama. Často se ale stane, že si chci přečíst nějakou knížku... tak si to vyhledám... a pak jak to na mě začne zase skákat, tak mě to začne bavit víc a víc.

Tazatel: Preferuješ online, nebo fyzický knižní komunity?

Narátor: Ne, nebyla jsem asi nikdy takhle... no.

Tazatel: Účastnila ses někdy online akce v knižní komunitě?

Narátor: Určitě ne... a neplánuju. (smích)

Tazatel: (smích) Účastnila ses někdy fyzické akce v knižní komunitě?

Narátor: Ne.

Tazatel: Preferuješ českou/slovenskou nebo zahraniční scénu online knižních komunit?

Narátor: Myslím si, že na mě nikdy nevyskočila česká... no vzhledem k tomu, že čtu hlavně anglicky... takže mám všechny názvy zafixovaný v angličtině a ni bych je v češtině neznala.

Tazatel: Čteš nějaký čtenářský blog?

Narátor: Ne... blogy v týchle době už vůbec nefrčejí, takže si myslím, že jsem asi žádný nikdy nečetla...

Tazatel: No, je to takový umírající umění.

Narátor: Jo, přesně, no.

Tazatel: Máš nějaký konkrétní oblíbený knižní influencery?

Narátor: Tyjo... asi podle obličeje je znám, ale že bych jako je nějak víc sledovala a pamatovala si jejich jména, tak to asi úplně ne... Já se většinou inspiroju třeba tím, že

máme stejný názor na knížku, kterou už jsem četla. Že si řeknu: „Jo tak asi nás bude bavit to stejný.“ A jsou to teda všechno mladý ženy... od muže bych si to asi nenechala takhle doporučit.

Tazatel: (ehm) A je tu někdo, koho úplně nemusíš?

Narátor: No tak jako jmenovitě ne, ale jak říkám no... záleží na typu toho člověka.

3. okruh

Tazatel: Tak, poslední okruh... Koupila sis někdy knížku kvůli recenzi někoho z online knižní komunity?

Narátor: To musí být mířený na mě tahle otázka? (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: No jo, určitě. Jsem toho vinna. (smích)

Tazatel: Musela ta recenze být psaná někým, koho sleduješ?

Narátor: Jo, určitě. Půjdeš za téma lidma, kterým věříš, nebo se kterýma nějak souzníš.

Tazatel: Muselo by se jednat o člověka z knižní komunity? Ne je ti jedno, čím se ten člověk zabývá?

Narátor: Tyjo... hele to mě vůbec nenapadlo, že tam mám doporučení i od influencerek přes módu a tak dost často... protože když něco na TikToku začne být jako víc populární, tak to pak propagují i ony a já to pak vidím fakt všude... a tím, že primárně sleduju tenhle typ tvůrců, tak ty doporučení mám hlavně od nich, no... a brala bych to na stejnou váhu... nebo asi ne na stejnou váhu... jako vím, že na to asi nemaj úplně tak dobrý názor na tom... ale když už je sleduju, tak mě hodně baví ten jejich „lifestyle“ a k tomu patří i to čtení.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku na něčí doporučení, aniž bys věděla, o čem ta knížka je?

Narátor: Tyjo... fakt jo asi... (smích) Jako jo, ale říkám si, že už to neudělám, protože to většinou dopadne špatně. Třeba například, že jsem fakt jako... prostě se... ty influencerky mají často výběry s knížkami... tak se na to podívám a vidím, že se jich hodně shoduje, tak si řeknu: „Jo, to bude určitě dobrý,“ tak si to prostě koupím. Takhle jsem třeba například si koupila *Seven Husbands Of Evelyn Hugo* a vůbec jsem nevěděla, o čem to je... že to má vazby na nějaký lesbický vztahy... já jsem si myslela, že se to

bude točit kolem nějakých sedmi manželů. Ale prostě... viděla to všude, všichni to hrozně doporučovali, tak sis to koupila a pak nakonec to dopadlo tak, že jsem to četla tak... dva měsíce(?)... prostě hrozně dlouho a ani mě to vlastně nebavilo, ale koupila jsem si to proto, že jsem to všude viděla. Takže určitě. Ale není to dobrý dělat, protože to většinou dopadne špatně, a proto se dost často vracím ke stejným autorům, protože je na ně spoleh a píšou většinou ve stejném žánru.

Tazatel: Koupila si někdy knížku jenom kvůli její obálce? Pokud ano, jak taková obálka pro tebe vypadá, nebo co máš na nich obecně ráda?

Narátor: To je hodně dobrá otázka. (smích) Počkat... tak samozřejmě, že se ti líbí, když to má hezkou obálku... ale asi jsem si ji nekoupila bez toho děje no... ale dá to tomu hodně... Na obálkách se mi jinak líbí, když mají hezkou ořízku... když je to pevná vazba... a pak když je tam už všitá záložka... to tomu taky dá hrozně moc.

Tazatel: A máš třeba ráda, když mají přebaly?

Narátor: To asi ne... spíš bez nich no... je to pak takový čistší. Pak se mi ještě líbí... když to odpovídá té knížce a tomu příběhu... pak kytičky a zlato jsou vždycky hezký žejo... nebo když máš třeba ty série a ono to k sobě hezky ladí.

Tazatel: A co lidi na obálkách?

Narátor: Ne. Fuj, fakt ne... prostě co to je? Třeba ty *Bridgertonovi*... co to prostě je? Rozhodně ne. Musí to být tak, že ti to pořád dovolí si ty postavy představovat podle svého.

Tazatel: Poslední dvě otázky... Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářské návyky?

Narátor: Určitě. Tak ty online knižní komunity jsou to, co mě přivedlo ke čtení, takže mě ovlivňují fakt jako hodně. Kdybych to neviděla na tom internetu, tak mě to tolik netlačí do toho čtení. A jak... no hlavně tím, že se mi to vůbec ukazuje. Třeba mě inspiruje moje sestra, která hodně čte, takže když ji vidím, tak mám chuť si jít číst taky.

Tazatel: Co ti ty online knižní komunity přinesly? Pozitivní i negativní věci.

Narátor: Asi tím, že se cítím provinile, protože toho tolik nepřečtu. Nebo ještě negativní... že ti to může i cpát něco, co jako vůbec nechceš, ale čte to hodně lidí, takže si to nakonec přečteš, ale vlastně to úplně nechceš a nepotřebuješ. Spíš si teda ale myslím, že to mi to přineslo víc těch pozitivních věcí. Je to žejo vlastně důvod proč vlastně čtu.

Ale není to vlastně jen vyloženě knižní komunita. I ty ostatní influenceři nebo obecně lidí, co sdílí věci o knížkách. Takže určitě dobrý za mě.

Tazatel: Tak jo. Dodala bys ještě něco?

Narátor: Děkuji za pozvání na rozhovor. (smích)

Tazatel: No, já děkuju, že jsi ho se mnou dělala.

Příloha 7: Transkripce rozhovoru č. 7

Transkripce rozhovoru č. 7

1. okruh

Tazatel: Víš kolik jsi přečetla v tomhle a v minulém roce knížek?

Narátor: V tomhle roce... pět mang... a jednu knížku, takže šest letos... a vloni to bylo tři knížky, ale nejsem si tím jistá vůbec.

Tazatel: V pohodě, stačí odhadem. Jaký je tvůj oblíbený žánr.

Narátor: Tak já mám ráda ty mangy, protože se mi to rychle čte a celkově mám ráda anime. Je to něco, co mám fakt ráda, takže ty mangy a dřív jsem měla ráda takový ty seberozvíjecí knihy, nebo takový ty „self-help“ knihy. Jako v knihovničce mám od každého něco, ale když už mám po něčem sáhnout, tak spíš asi něco s příběhem, než ty „self-help“ knížky.

Tazatel: S těch s příběhem čteš hlavně jaký žánry?

Narátor: Romantický. (smích)

Tazatel: (smích) Romantická fikce.

Narátor: Přesně. (smích)

Tazatel: A preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Určitě fyzickou. Já vím, že ty mangy může nějak najít zadarmo na internetu, ale já si je radši koupím, protože nechci koukat do mobilu. Já si myslím, že mi to vůbec neděla dobře, když do toho mobilu furt koukám a jestli to nějak můžu omezit, tak to udělám. Audioknihy jsem asi nikdy nezkoušela.

Tazatel: Máš radši vázanou nebo brožovanou vazbu?

Narátor: Měkkou asi... je to lehčí, když už to někam беру a líp se mi to ohýbá. Když si můžu vybrat, tak si radši koupím měkkou.

Tazatel: A lámeš hřbety?

Narátor: Jo. Je to hodně špatně? Bolí to? (smích)

Tazatel: Trošku. (smích) Preferuješ hubenější nebo tlustší knížky?

Narátor: Hubenější. Když mi někdo něco doporučí a já pak vidím, že má prostě moc stránek, tak ji nechci vůbec číst. (smích) Hrozně mě to odradí, protože já u ničeho nevydržím moc dlouho, proto mám hromadu knížek rozečtených.

Tazatel: Jak dlouhý máš ráda kapitoly?

Narátor: To asi záleží... asi dvacet stránek?

Tazatel: Máš ráda jednoduché knížky, nebo série?

Narátor: Já jsem asi nikdy nečetla žádnou sérii... jako až na ty mangy a *Harryho Pottera* jsem asi nikdy nečetla nic z nějaký série. A nevím, proč mě to neláká... já mám obecně hrozně moc věcí, co nedodělám a nejsou to jen knížky, bohužel... ale vypadá to hrozně hezky pak na tý polici. Třeba se mi hrozně líbí, jak mám ty mangy hezky vedle sebe.

Tazatel: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: Asi angličtina víc... třeba mangy si neumím představit číst v češtině. Šla jsem do Luxor, něco jsem našla, přečetla, a zavřela. (smích) Třeba klasiky ale čtu česky. Ty by v angličtině nebyly úplně ideální. Takhle jsem si koupila v angličtině něco od Fjodora Dostojevskijho a já upřímně jako trpím, a to si myslím, že mám fakt jako dobrou angličtinu. Takže když je to něco volnočasového, tak v angličtině, a když je to něco vážnějšího, tak v češtině.

Tazatel: Hhm. Jaká jsou tvoje hlavní kritéria, při výběru knížky ke čtení?

Narátor: Doporučení. Neumím si představit, že bych si něco náhodně koupila. Jinak... já mám ráda, když je tam ta láska, nebo u těch „self-help“ knížek, teď jsem si třeba koupila *Atomic Habits*, tak že je to o něčem, co se mi zrovna děje, nebo něco, co mi může do toho života zrovna přispět.

Tazatel: Jaký jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci, nebo pro ty doporučení teda.?

Narátor: TikTok a občas i kamarádi. Já mám teda ve třídě třeba tak dvě holky, co čtou, hlavně jedna si furt nosí knížky, tak koukám, co zrovna čte a může mi rovnou i říct svůj názor.

2. okruh

Tazatel: Dobře... druhý okruh. Na jaké sociální síti je tvoje oblíbená knižní komunita?

Narátor: Tiktok, jinak asi nic jiného.

Tazatel: Jak dlouho jsi asi tak součástí online knižních komunit?

Narátor: Tak rok, rok a půl?

Tazatel: Co tě tam přivedlo?

Narátor: Algoritmus. (smích)

Tazatel: (smích) Napadají tě alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty online knižních komunit?

Narátor: Co je pro mě velké pozitivum, že to romantizuje klasickou literaturu. Už třeba teď mám díky tomu ty knížky na tu maturitu přečíst. Já už to vnímám trošku jinak, že to není jako: „to je voprus,“ ale fakt jako věřím, že mi ty knížky mají reálně, co přinést. My jenom, jak na to máme negativní pohled, kvůli tomu, že nám je dřív někdo nutil, tak si to automaticky děláme hnusný.

Tazatel: Hhm.

Narátor: A potom, že se to dostane mezi víc lidí. Ono není moc „cool“ číst knížky teď mezi některýma lidma, ale ty tvůrci to dělaj „cool“. Mně třeba přijde hrozně atraktivní, když kluk čte. A negativa... že všechno ty lidi sexualizujou, ale víc negativ mě asi nenapadá... možná že taky romantizujou špatný věci.

Tazatel: Jsi nějak aktivním přispěvatelem v těchto komunitách?

Narátor: Ne. Těch mejch sedm a půl knížek, který jsem přečetla. (smích)

Tazatel: (smích) Jak běžně v těch komunitách trávíš svůj čas?

Narátor: Klidně si i vyhledám něco, ale většinou skrolluju, a když mě něco zaujme, tak se i proklikám k něčemu dalšímu.

Tazatel: Preferuješ online, nebo fyzické knižní komunity?

Narátor: V životě jsem žádnou ve fyzickém prostředí nezažila, takže ty online.

Tazatel: Účastnila ses někdy nějaké online knižní výzvy, jako třeba čtecí výzvy, nebo štafety?

Narátor: Ne, ale mohla bych. Vždycky to znělo hezky, tak se třeba teď odhodlám.

Tazatel: A nějaký fyzický akce se teda asi neúčastnila.

Narátor: Ne.

Tazatel: Preferuješ českou/slovenskou, nebo zahraniční scénu knižních komunit?

Narátor: Mám hlavně anglicky mluvící tam asi.

Tazatel: Čteš čtenářský deník?

Narátor: Ne, nic o tom nevím. (smích)

Tazatel: Máš nějaké oblíbené knižní tvůrce?

Narátor: Teďka ti to asi konkrétně neřeknu, ale je jich tam asi pár, co se mi objevujou víc... ale nějak moc aktivně je nesleduju.

Tazatel: A je tu někdo, koho nemusíš?

Narátor: To asi ani ne.

3. okruh

Tazatel: Dobře... poslední okruh. Koupila sis někdy knížku jenom kvůli recenzi někoho z komunity?

Narátor: Jo to bylo to *White Nights* od Dostojevskijho v angličtině, protože jsem to furt někde viděla tehdy. Já jsem jako velice lehce přesvědčitelný člověk. (smích) Ty *Atomic Habits* taky vlastně mi tam tak proletěly, tak jsem došla k tomu, že by mi mohli třeba pomoci.

Tazatel: A muselo se jednat o knižního influencera?

Narátor: Asi spíš jo.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku na doporučení, aniž bys znala její obsah?

Narátor: Ano. Třeba ty *Atomic Habits*... nebo *Obraz Doriany Graye* taky... a asi hlavně kvůli tomu množství doporučení a ty... klíčový slova? Jakože někdo o tom řekne/napíše: tragická láska, depresivní hrdina atd. (smích)

Tazatel: Koupila sis někdy knížku jenom kvůli obálce?

Narátor: Ne, ale byla bych to schopná udělat. Třeba jak mají v Luxoru tu klasiku v angličtině s těma hezkýma obálkama, ty bych si hned koupila, kdybych měla ty peníze. (smích) Ale jinak jsem to ještě neudělala, takže odpověď je ne.

Tazatel: (smích) A co máš obecně ráda na obálkách?

Narátor: Nemám ráda lidi na obálkách... jinak miluju hezký ořízky, rytí, když se to leskne... asi když je to takový hezky blyštivý. (smích)

Tazatel: Myslíš si, online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářské návyky?

Narátor: Jako koupím si kvůli nim tu knížku... přečíst si ji pak... to se snažím. (smích) Teď jsem teda namotivovaná z tohoto rozhovoru. (smích) Tak mi to snad vydrží.

Tazatel: (smích) No a myslíš si, že ti něco přinesly?

Narátor: No jako s tou klasickou literaturou úplně určitě... že to není špatný. To, že je to starý Bůh ví kolik let, ještě neznamená, že mě to nemůže bavit. Ukázalo mi to, že to taky může být hezký tuhle literaturu číst.

Tazatel: A jsou to jen pozitivní věci?

Narátor: No ještě to, že je to vlastě „cool“ číst, že to není „nerdy“, a i kdyby, tak co. Mě to baví. A negativa... asi mě fakt nic nenapadá.

Tazatel: Tak samý pozitivní věci.

Narátor: Jo.

Tazatel: Tak já ti moc děkuju.

Narátor: Taky, taky.

Příloha 8: Transkripce rozhovoru č. 8

Transkripce rozhovoru č. 8

1. okruh

Tazatel: Takže... první otázka. Víš kolik jsi přečetla knížek v tomhle a v minulém roce?

Narátor: No... tak to asi nevím.

Tazatel: A alespoň odhadem?

Narátor: Hmm... dohromady asi patnáct... a z tohoto roku tak tři. (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: Já čtu hlavně o prázdninách a škola.

Tazatel: Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: (ehm) asi fantasy... a YA romantiku.

Tazatel: Preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Fyzickou, protože jsem starej knihomol a prostě jak to voní... ten papír... (smích)

Tazatel: (smích)

Narátor: Z e-knížek mě brzo začne bolet hlava, protože nemám čtečku, a když už je čtu, tak na mobilu. A audioknížky mi nikdy nepřirostly k srdci.

Tazatel: Máš radši pevnou, nebo měkkou vazbu?

Narátor: Hmm... dobrá otázka. Asi pevnou, protože já u těch měkkých vazeb mám pocit, že je tím čtením hrozně ničím a mám pak kolikrát strach to někam vozit, takže radši ty pevný.

Tazatel: Máš radši hubenější nebo tlustší knížky?

Narátor: To záleží hrozně... asi hubenější no, protože když se to pak někam vozí, tak je to rozhodně jednodušší, ale... hrozně to záleží na jednotlivých knížkách. Takže tenký, pro stručnou odpověď. (smích)

Tazatel: (smích) A jak dlouhý preferuješ kapitoly?

Narátor: No asi kratší... jakože zvládnou i ty delší, ale... ideální kapitola je pro mě asi o dvaceti stránkách a ty delší... já mám pak problém, když do té knížky nejsem ještě úplně zažraná, tak mě to s delšíma kapitolama může přestat rychle bavit.

Tazatel: Preferuješ jednodílný knížky, nebo série?

Narátor: Série.

Tazatel: A kolik dílů je pro tebe tak akorát, a co už je na tebe moc?

Narátor: (ehm) Myslím si, že tři jsou taková klasika a pak... třeba *Harry Potter* mi těch sedm dílů nevadilo, ale u některých kníže si to moc neumím představit a myslím si, že nad čtyři knížky už je to pro mě normálně už nic moc.

Tazatel: A kdybys tam měla nějaký hodně oblíbený postavy, ale bylo by to ve finále delší?

Narátor: Jo to jo, ale na takovej ten prvotní dojem to úplně není ideální.

Tazatel: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: V češtině, protože jsem asi lenoch... (smích) Ne, spíš je to tím, že si ty knížky hodně půjčuju z městský knihovny, kde ten anglickej repertoár není úplně tak rozsáhlý a když už, tak jsou to knížky, který nechci. (smích)

Tazatel: (smích) Jaký jsou tvoje hlavní kritéria při výběru nového čtení?

Narátor: Záleží hodně na mém mentálním rozpoložení... (smích) hodně záleží na tom, když to takhle řeknu, za jakým účelem si jdu číst – jestli je to jen na odreagování, nebo se do toho příběhu fakt chci zažrat – a potom si vybírám většinou z knížek, co mám buďto na doporučení, z internetu, od známých, z Instagramu, sociálních médií, někdy si projedu novinky na Databázi knih...

Tazatel: Jaké jsou teda hlavní zdroje pro tvoji inspiraci?

Narátor: Tak teda to, co jsem teď zmínila, ale jinak obecně hlavně ty sociální sítě, ale asi primárně Instagram, kde to vyloženě nehledám, ale ono si mě to vždycky nějak najde.

2. okruh

Tazatel: Už jsme to teda nějak prošly, ale napadají tě ještě nějaký sociální sítě nebo stránky, kde bys nějak byla v těch online knižních komunitách?

Narátor: Tak ta Databáze knih, Instagram a TikTok. Jinak asi moc ani ne... nebo vlastně... dřív i docela Facebook, protože jsem tam byla v jedný skupině, myslím *Knižní závisláci*(?), a tam píšou lidi furt a hážou tam i recenze, ale jsou to trochu starší lidi většinou, takže se úplně neshodujeme v tom vkusu.

Tazatel: Jak dlouho v těch komunitách jsi?

Narátor: Tak asi... pět let si myslím.

Tazatel: A co tě tam přivedlo?

Narátor: No... asi to, že jsem četla knížky a začalo to na mě nějak skákat. Vím, že teda na tom Facebooku jsem hledala vyloženě nějakou čtenářskou skupinu, ale mimo to ty algoritmy mi to začala vyhazovat.

Tazatel: Hhm... Napadají tě alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty na online knižních komunitách?

Narátor: Tak pozitivní... můžeš tam najít knížky, který bys jinak sama nenašla...vyjádří se ti k tomu hodně lidí, takže to pak máš z různých úhlů pohledu... a taky to bývá většinou hodně hezky zpracovaný. A negativní... přijde mi, že ty lidi často bývají hodně toxický... ale jinak jako... já osobní špatný zkušenosti s nimi nemám a když už je tam nějaký drama, tak se od něj distancuju.

Tazatel: Jsi nějak aktivním přispěvatelem všech komunitách?

Narátor: Ne, já jsem tichý pozorovatel.

Tazatel: (ehm) Jakým způsobem v těch komunitách běžně trávíš svůj čas?

Narátor: No většinou se kouknu na ten příspěvek nebo video a pak hodně dlouho pročítám komentáře, protože mě to baví. (smích) Taky se z toho proklikávám na další věci a další recenze... no, pročtu si to, někdy si prohlédnu něčí profil... a tak.

Tazatel: Preferuješ online, nebo fyzický knižní komunity?

Narátor: Tak vzhledem k tomu, že s fyzickými prakticky nemám moc zkušeností, tak asi ty online.

Tazatel: Účastnila ses někdy nějaký online akce v knižní komunitě? Jako třeba čtecí výzvy, štafety atd.?

Narátor: Asi ne myslím.

Tazatel: Účastnila ses někdy nějaký fyzický akce v knižní komunitě? Jako třeba Svět knihy, nebo HumbookFest?

Narátor: Na světě knihy jsem byla párkrát, ale na Humbooku jsem nikdy nebyla, protože mi právě přišlo, že tam jsou ty toxický lidi. Jinak asi ne.

Tazatel: Preferuješ českou/slovenskou, nebo zahraniční scénu?

Narátor: Asi zahraniční, ty lidi mi tam přijdou zajímavější.

Tazatel: Četla jsi, nebo ještě čteš nějaký čtenářský blog?

Narátor: Asi ne.

Tazatel: Máš konkrétní oblíbené tvůrce v online knižních komunitách?

Narátor: Asi ne, já spíš jedu tak nárazově, takže záleží, kdo na mě vyskočí.

Narátor: A máš tam někoho, koho úplně nemusíš?

Tazatel: To mě asi taky mívá.

3. okruh

Tazatel: Poslední sekce. Koupila sis někdy knížku jen podle recenze někoho z komunity?

Narátor: (ehm) Jako... vlastně jo. Koupila jsem si tu *Baladu o ptácích a hadech*. Ne vyloženě jen na základě jednoho příspěvku, ale hodně lidí psalo, že to je dobrý a že bude ten film... takže na základě toho jsem si ji koupila a přečetla.

Tazatel: A musí se jednat o někoho, koho, v tvém případě asi, hodně často vídáš?

Narátor: No... já jsem spíš toho názoru, že potřebuju víc názorů. Že to doporučuje víc lidí.

Tazatel: A musí se vyloženě jednat o někoho, kdo se zabývá knížkama ve svojí tvorbě?

Narátor: Asi kdokoliv, nějak to neřeším.

Tazatel: Koupila si někdy knížku díky recenzi, aniž bys znala obsah té knížky?

Narátor: Ne, to já si vždycky přečtu. Na to si moc vážím svých peněz. (smích)

Tazatel: (smích) Koupila si někdy knížku jenom kvůli vzhledu její obálky?

Narátor: (ehm) Tak to asi ne.

Tazatel: A co máš tak ráda obecně na obálkách?

Narátor: Aby byly decentní... nemám je moc ráda přeplácány, nebo moc lesklý. Já mám ráda jenom nějakou jednoduchou mozaiku znaků a ten název třeba... a(!) nemám ráda filmový obálky. Tu vidím a říkám si: „Ne.“ Lidi na obálkách obecně teda nemusím... i když... když je tam je silueta nebo když jsou to nakreslený postavičky, tak mi to nevadí.

Tazatel: Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářský návyky?

Narátor: No možná i jo... vím, že mám třeba pár knížek, který jsem si vlastně nepřečetla kvůli převážně negativním recenzím.

Tazatel: Hhm... Poslední otázka. Myslíš si, že ti ty online knižní komunity něco přinesly? Ať už pozitivní nebo i negativní věci.

Narátor: (ehm) Především na TikToku mi hodně přináší zábavu, protože miluju některý ty lidi, co ty knížky recenzují a... mně to asi přineslo hlavně pozitivní věci, vzhledem k tomu, že se do ničeho tam neponořuju tak hluboko a vyhýbám se dramátům.

Tazatel: Hhm.

Narátor: Takže bych řekla, že pozitivně taky tím, že mě to spíš k nějaké knížce dokope, než že by mě to od ní odradilo.

Tazatel: Tak moc děkuju za rozhovor.

Narátor: Já taky moc děkuju, za hezkou diskusi.

Příloha 9: Transkripce rozhovoru č. 9

Transkripce rozhovoru č. 9

1. okruh

Tazatel: Tak vrhneme se hnedka na to. Tušíš kolik jsi přečetla knížek v tomhle a v minulém roce?

Narátor: Já tipuju, že letos zatím to bylo tak zhruba pět... s tím ale, že to ovlivnilo hodně učení na státnice a tak... a vloni to bylo myslím dvacet pět zhruba.

Tazatel: Hhm... Jaký je tvůj oblíbený žánr?

Narátor: Jakože čtu hodně náhodný věci, ale myslím si, že nejvíc asi převládá to klasický YA... s tím, že tam občas jsou takový ty temný thrillery.

Tazatel: A pod tím YA ti tam převládá primárně jaký žánr?

Narátor: Asi hlavně ty romant'árny.

Tazatel: Takže romantická duše. (smích)

Narátor: Přesně tak. (smích)

Tazatel: A preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Rozhodně fyzickou... líbí se mi, jak ji můžu držet a otáčet ty stránky... zároveň se mi mnohem líp čte z papíru, než z mobilu nebo nějaký obrazovky. A audioknihy vůbec nepreferuju, protože já u toho vždycky vypnu a nesoustředím se na to a pak vlastně nevím, o co šlo, protože vlastně nevím, co se dělo.

Tazatel: Hhm. Máš radši pevnou nebo měkkou vazbu?

Narátor: Dřív jsem preferovala pevnou, ale od té doby, kdy čtu převážně v tramvaji nebo dopravních prostředcích obecně, tak právě spíš tu měkkou, protože to není taková zátěž do tašky, a hlavně mě z toho pak nebolí ruce.

Tazatel: A máš raději tlustší nebo hubenější knížky?

Narátor: Jako když je moc úzká, tak mám z toho vždycky úzkosti, že si ji někam vezmu, přečtu ji moc rychle a pak nebudu mít, co číst. Takže nevím... tak tři sta stránek je pro mě asi optimální. Když je něco nad čtyři sta stránek, tak se mi do toho moc nechce.

Tazatel: Hhm. A jak dlouhý preferuješ kapitoly?

Narátor: No to popravdě absolutně netuším... tím, že čtu normálně v té tramvaji, tak se mě tahle celá záležitost s délkou kapitol vůbec netýká. Prostě čtu a pak musím úplně náhodně přestat, protože musím vystupovat. Takže já popravdě moc ty délky kapitol nevnímám.

Tazatel: No... Preferuješ jednodílný knížky, nebo série?

Narátor: Mám nějaký oblíbený série, přestože asi preferuju jednodílný knížky, ale vždycky musí dávat smysl, proč je to série a ne standalone. Jakože jsou knížky, kde mi už ty další díly nedávají smysl a přijde mi, že tomu autorovi šlo jenom o to, aby z toho udělal sérii, i když to vůbec nebylo nutný. Pak ale *Škola dobra a zla*? To je tak dobrá série. Já jsem tak strašně ráda, že se ten autor nakonec rozhodl z toho tu sérii udělat. Asi teda nemám úplně preferenci asi.

Tazatel: A kolik dílů je na tebe už tak jako moc? Nebo co je naopak za tebe ideální počet dílů?

Narátor: jako já jsem si vždycky myslela, že tak pět dílů je můj strop, ale pak jsem začla číst *Bridgertonovi*, a ty maj osm dílů... teďka teda čtu ten devátej díl, kde jsou vlastně jen bonusový epilogy. Takže já nevím no, záleží, jestli to dává smysl nebo ne, aby z toho byla série. Tady to dává smysl, protože je to těch osm sourozenců, takže jestli fakt potřebuješ odpověď, tak moje maximum je asi osm dílů.

Tazatel: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: Primárně v češtině, ale jsou knížky, který vím, že si chci přečíst v angličtině. Třeba to... *Red, White & Royal Blue*, tak to si prostě chci dát v té angličtině, protože některý ty YA si neumím představit číst česky... nějaký ty scény jsou mi tam prostě proti srsti v tý češtině. Já moc nevím, jak to říct... Třeba ty *Bridgertonovi* jsem věděla, že si dám v češtině, ale pak nějaký ty pepnější scény jsou... v češtině ne úplně příjemný na čtení... a zní to prostě líp v angličtině.

Tazatel: Hhm. Jaký jsou tvoje hlavní kritéria při výběru knížky ke čtení?

Narátor: Já jsou hrozná... (smích) ale já hrozně koukám na obálky. Prostě když vidím hezkou obálku, tak „bum“ máš mě.

Tazatel: A máš ještě nějaký jiný faktory?

Narátor: Tak knížky od stejného autora jsou vždycky spolehlivý... nebo když je to edice – není to třeba ani stejný autor, ale je to součástí nějaký zajímavý edice... ale jinak koukám hlavně na ty obálky.

Tazatel: Jaký jsou tvoje hlavní zdroje pro inspiraci?

Narátor: Řekla bych asi... holky na TikToku... Konkrétně jedna – já ji úplně miluju – přečte třeba pět nebo šest knížek za měsíc a pak je v tom videu ukazuje, nemluví, a u toho vydává zvuky, který ti indikují její pocity a názory na konkrétní knížky. Anebo tím, že pracuju v Knihobotu, tak mi tam chodí různý objednávky, takže na konci dne mám tunu fotek knížek, na který se pak chci doma v klidu podívat.

2. okruh

Tazatel: Hhm... takže druhý okruh. Na který ze sociálních sítí nebo webových stránek je tvoje oblíbená knižní komunita.

Narátor: No, na Facebooku mám skupinu Humbooku... a pak jsou to ty holčiny na TikToku.

Tazatel: Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit?

Narátor: Takových pět let možná?

Tazatel: A co tě do nich přivedlo?

Narátor: Asi ta možnost podělit se o svoje názory. Dřív jsem ve svém okolí neměla tolik lidí, co by tak četli, takže mi to dalo možnost zjišťovat, co zrovna čtou ostatní, a když

jsem byla naštvaná, tak jsem ji mohla sdílet s ostatními a většinou byla setkána se souhlasem. Konkrétně třeba když se něco zfilmovalo, tak...

Tazatel: Napadají tě alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty online knižních komunit?

Narátor: Tak ty pozitivní... tak je to volný prostor pro vyjádření názoru... (ehm) pak nějaký tipíky na knížky... a pak takovej ten pocit, že někam patříš(?). Negativní teď... když si chceš přečíst knížku, ale pak na ni vidíš negativní recenzi, tak si ji buďto nepřečteš radši vůbec, anebo když ji nakonec čteš, tak už k ní máš od začátku dost negativní postoj. Občas tam máš pak toxický lidi... třeba já jsem teď v komunitě jenom kolem těch *Bridgertonů* a oni v tom seriálu teď vyměnili jednu postavu, takže máš v tý komunitě lidi, co se kolem toho hrozně hádaj... jedna strana odmítá pochopit tu druhou a někdy jsou ty zprávy fakt hnusný. Takže to je za mě negativní dost... když se na něčem ty lidi neshodnou, a je to něco kontroverzního, tak to může bejt dost rychle vyostřený.

Tazatel: Hhm. Jsí v těch komunitách aktivním přispěvatelem?

Narátor: Ne, já jsou spíš jen pozorovatel. (smích)

Tazatel: A jak tam běžně trávíš svůj čas?

Narátor: Tak koukám, čtu, pozoruju, a dávám si knížky do seznamů.

Tazatel: Preferuješ online nebo fyzická knižní komunity?

Narátor: Já jsem nikdy tu fyzickou neměla, takže jelikož to nemám s čím srovnávat, tak asi spíš ty online.

Tazatel: Hhm. Účastnila ses někdy nějaký online knižní akce, jako jsou čtecí výzvy a štafety?

Narátor: Jako jednou jsem chtěla dělat tu čtecí výzvu od Databáze knih, ale to se mi moc nepovedlo a teď mi dochází, že jsem s tím letos ještě ani nezačala, takže to asi taky nestihnu. (smích)

Tazatel: A účastnila se nějaký fyzický knižní akce?

Narátor: Chtěla jsem jít letos na HumbookFest, protože jsem ho vloni nestíhala, tak mi to snad vyjde letos. Taky jsem byla letos na Světě knihy... to bylo fakt super, protože tam byly paní, co píšou časopis *Makovice* a konečně jsem jim mohla po dvaceti letech říct, jak strašně moc je miluju, takže to bylo super. Ježíš to byly tak zlatý paní.

Tazatel: Dobře... Preferuješ spíš českou/slovenskou, nebo zahraniční scénu těchto komunit?

Narátor: Spíš asi tu zahraniční? Jako vím, že bych měla podporovat tu českou, ale asi spíš tu zahraniční, no.

Tazatel: Hhm. Čteš, nebo četla jsi, někdy nějaký knižní blog?

Narátor: Asi ne, nebo nevybavuju si, že by někdy jo.

Tazatel: Máš nějaké konkrétní oblíbené tvůrce?

Narátor: Tu moji holčinu z TikToku si bohužel nepamatuju jméno, ale... jo(!) na Instagramu mám ráda Lucii Zelinkovou (@luciezel). Tu fakt totálně miluju.

Tazatel: A máš někoho, koho úplně nemusíš?

Narátor: Asi nemám někoho, kde by mě úplně štval.

3. okruh

Tazatel: Poslední okruh. Koupila sis někdy knížku jenom na základě recenze někoho z komunity?

Narátor: Vyloženě kvůli recenzi ne. Spíš, že to někdo hodně doporučoval, ale nebyla to jen recenze, no.

Tazatel: A koupila sis někdy knížku na doporučení někoho z komunity, aniž bys věděla, o čem to je?

Narátor: Jo... asi to *Red, White & Royal Blue* – to jsem absolutně netušila, o čem je.

Tazatel: Hhm... to už jsi tu teda zmínila, ale... Koupila sis knížku jen kvůli její obálce?

Narátor: Jo, totálně. (smích)

Tazatel: A jaký jsou tvoje kritéria pro vzhled takový obálky?

Narátor: Fotografický obálky... nesnáším lidi na obálkách – jak se ten trend teď zase vrací... to fakt ne. Teď jsem si teda koupila ten třetí díl *Hypotézy lásky*, a to je hezký. Takže kreslený lidi mi asi nevadí... třeba *Heartstopper* to mají taky, ale jinak to nechci ani vidět. (smích) Takže tokovýhle kreslený... a barevný. Musí to být hodně barevný.

Tazatel: Hhm. Myslíš si, že online knižní komunity nějak ovlivnily tvoje čtenářské návyky?

Narátor: Myslím si že moc ne... jako beru nějaký ty tipíky, ale že by se nějak zásadně změnilo moje návyky, tak to ne.

Tazatel: Poslední otázka teda. Myslíš si, že ti ty online knižní komunity něco přinesly? Něco pozitivního i třeba negativního?

Narátor: Nebýt knižních komunit, tak nečtu *Bridgertonovi*. Ještě teda předtím, než to zfilmoval Netflix, za což budu do konce života vděčná. Takže asi takovýto, že se o věcech dozvím dřív, než jsou zfilmované. A... jo ještě jedno pozitivum. Nikdy jsem díky nim nečetla nic od Colleen Hoover. Tím se budu chlubit do konce života. (smích) A nic negativního mě asi ani nenapadá. Samý dobrý věci. (smích)

Tazatel: (smích) Tak jít ti moc děkuju za rozhovor.

Narátor: Taky díky.

Příloha 10: Transkripce rozhovoru č. 10

Transkripce rozhovoru č. 10

1. okruh

Tazatel: Víš, kolik knih jsi přečetla v tomto a minulém roce? Pokud ne, můžeš říct alespoň přibližně?

Narátor: Asi jednu. (smích)

Tazatel: To je v pohodě. A jaký je tvůj oblíbený žánr knih? Fantasy, sci-fi, romantické knížky...

Narátor: Romantické knížky. A fantasy... Vlastne neviem, ako sa volá ten žaner, ktorý mám najradšej, je to akoby niečo medzi...

Tazatel: Možná magický realismus?

Narátor: Áno, presne to.

Tazatel: Preferuješ fyzickou knížku, e-knihu, nebo audioknihu?

Narátor: Asi reálnu.

Tazatel: Takže fyzickou knihu?

Narátor: Áno.

Tazateľ: Váš i proč?

Narátor: Podľa mňa keď už tak, tak sa oplatí viacej kúpiť si tú knihu reálne ako cez elektronickú formu. Akože miňame tým viac papieru, ale chápeš...

Tazateľ: Jakože... aby jsi z toho něco měla, že to máš pak v poličce?

Narátor: Mhm. Akože pre prírodu by bolo lepšie, keby čítame e-knihy, ale chápeš.

Tazateľ: Chápu. Preferuješ väzanou, nebo brožovanou väzbu?

Narátor: Asi tú mäkkú. Nevieam. Mám taký pocit, že ju môžem krčiť. Lebo tá pevná má vždycky taký pekný obal, sa bojím, že ho zničím.

Tazateľ: Preferuješ hubenější, nebo tlustší knihy?

Narátor: Menej stránok určite, ľahšie sa to číta podľa mňa akože.

Tazateľ: Jak dlouhé preferuješ kapitoly? Kolik stránek ideálně?

Narátor: Menej ako dvadsaťpäť.

Tazateľ: Dobře. Preferuješ jednoduché knihy, nebo série?

Narátor: Asi jedno.

Tazateľ: V jakém jazyce primárně čteš?

Narátor: Angličtina.

Tazateľ: Jaké jsou tvé hlavní kritéria pro výběr knihy ke čtení?

Narátor: Väčšinou podľa toho, koľko to stojí. Lebo ja som si napríklad kúpila že dve knihy, ktoré stoja málo, lebo tým, že stoja málo a sú také hodené preč, že si ich nikto nekúpi, tak ja si ich chcem skúsiť a chcem ich skúsiť prečítať.

Tazateľ: Jaké jsou tvé hlavní zdroje pro inspiraci pro nové čtení?

Narátor: To ja mám len tak náhodne chuť prečítať si nejakú knihu... Ale vlastne niekedy si beriem nápady od KPOP idolov, napríklad RM má dobrý vkus na knihy.

2. okruh

Tazateľ: Na které ze sociálních sítí je tvá preferovaná online komunita? TikTok, Instagram, YouTube, Facebook, Databáze knih, Goodreads, nebo jiné?

Narátor: Na TikToku sú samé baby, čo odporúčajú moc explicitný obsah na mňa. Takže to nie, takže asi Instagram. Akože na TikToku sú také dobré odporúčania niekedy, ale tak...

Tazateľ: Jasne. Jak dlouho jsi součástí online knižních komunit?

Narátor: Možno dva až tri roky.

Tazateľ: Co tě do těchto komunit přivedlo?

Narátor: To že som skrollovala (smích).

Tazateľ: Napadají tě alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty online knižních komunit?

Narátor: Hm. Začnem s negativními. Že sa predáva viac kníh, a tým sa míňa viac papiera na tie knihy. Čo také ešte? Že mi príde, že ľudia viac súdia tie knihy podľa obálky, lebo teraz im viac záleží na tom byť estetický. Nepozerajú sa až tak na príbeh. A keď to má série, tak ťa to núti míňať viac peňazí, akoby si to tí autori teraz tak delili viac do veľa kníh keď sú populárni na TikToku aby z toho mali viac.

Tazateľ: A něco pozitivního?

Narátor: Pomáhajú viac predávať tie knihy, takže autorom to pomáha. Že proste vidíš knihu a si ako: „O můj Bože, to si musím přečíst,“ a objednáš si to hneď online.

Tazateľ: Jsi aktivním blogerem či influencerem v alespoň jedné online knižní komunitě?

Narátor: Nie.

Tazateľ: Jakým způsobem běžně trávíš v těchto komunitách svůj čas?

Narátor: Ako kedy. Ale väčšinou asi skrollujem. A niekedy prečítam nejakú recenziu.

Tazateľ: A nějaké videorecenze, že někdo tu knihu přečetl a dělá na ni rozbor?

Narátor: Jejda, tak také som za celý svoj život videla asi dve.

Tazateľ: Preferuješ online, či fyzické knižní komunity?

Narátor: Hmm... Asi fyzické.

Tazateľ: Zúčastnila jsi se někdy online akce v knižní komunitě?

Narátor: Nie.

Tazatel: A zúčastnila jsi se někdy fyzické akce v knižní komunitě?

Narátor: Asi nie.

Tazatel: Preferuješ českou a slovenskou, nebo zahraniční scénu?

Narátor: Zahraničnú. Preklad je strašný, to je taký trapas v tej slovenčine.

Tazatel: Čteš nějaký čtenářský blog?

Narátor: Nie.

Tazatel: A máš na ty blogy nějaký názor?

Narátor: Akože vidím ich niekedy. Páčia sa mi, asi to inšpiruje ľudí.

Tazatel: Máš nějaké konkrétní oblíbené knižní influencery?

Narátor: Ja si nepamätám na žiadnych takých.

Tazatel: To je v pohodě. Takže ty spíš tak náhodně vidíš videa náhodných lidí?

Narátor: Áno.

Tazatel: Jsou tu knižní influencery, které tak úplně nemusíš?

Narátor: Hmm... Nie.

Tazatel: Pokud jste... Ty jsi nějak knižní komunitu neopustila, ne?

Narátor: No nie, no.

3. okruh

Tazatel: Koupila jsi si někdy knížku na základě online recenze někoho z komunity?

Narátor: Kúpila som si jednu kvôli sestre, mala ju na svojom Instagrame. A RM odporúčal jednu, Almond sa volá, ale vkuse sa neviem dokopať k tomu kúpiť si ju.

Tazatel: Pokud ano, muselo se jednat o osobu, kterou sleduješ?

Narátor: No áno. To áno.

Tazatel: A musel to být knižní influencer z knižní komunity?

Narátor: Nie.

Tazatel: Koupila jsi si někdy knihu na doporučení někoho z komunity, aniž bys znala její obsah?

Narátor: Nie. Nikdy. Také si nekúpim, musím vedieť, čo kupujem predsa.

Tazatel: Koupila sis někdy knížku kvůli vzhledu obálky?

Narátor: *Malého princa*. Ale tú som aj chcela, lebo som stratila tú predtým. A ešte tú knihu poslednú. Hmm... Ako kedy.

Tazatel: Pokud ano, máš nějaká kritéria na vzhled takové obálky?

Narátor: Akože aká by mala byť? Môžem povedať čo ma nepriláka?

Tazatel: Určite.

Narátor: Úprimne, dnes som videla v kníhkupectve takú knihu, ktorá proste vyzerala, ako keby ju niekto pretrel farbou. Proste bola červená, mala nápis, a ako keby ju niekto prešiel čiernou farbou a polka názvu nebola vidieť. To bolo dosť devastujúce. A videla som aj takú celú len bielu. Ani také nie. Neviem, asi aby tam bolo niečo hlavné z toho príbehu, nejaký detail. Že sa na to pozrieš a máš nápad, že o čo by to mohlo byť. Alebo nejaké skryté veci na tej obálke. Detaily.

Tazatel: Chápu. Myslíš si, že online knižní komunita ovlivňuje tvé čtenářské návyky?

Narátor: Nie.

Tazatel: A myslíš, že ti online knižní komunity něco přinesli?

Narátor: Hmm... Možno.

Tazatel: Co například?

Narátor: Neviem (smích). Tak nie. Ale nie. Asi aj pozitívne aj negatívne veci, podľa toho, na čo som narazila.

Tazatel: Hhm... dobře.

Příloha 11: Otázky k rozhovorům

Otázky k rozhovorům

Knihy a Vy

1. Víte, kolik knih jste přečetl/a v tomto a minulém roce? Pokud ne, může říci alespoň odhadem?
2. Jaký je Váš oblíbený žánr knih?
3. Preferujete fyzickou knihu, e-knihu, či audioknihu?
4. Preferujete vázanou (pevnou), či brožovanou (měkkou) vazbu?
5. Preferujete hubenější (méně stránkovou), či tlustší (více stránkovou) knihu?
 - a) Jak dlouhé preferujete kapitoly?
6. Preferujete jednodílné knihy, či série?
 - a) Pokud série, kolik dílů je tak akorát, a kolik je už moc?
7. V jakém jazyce primárně čtete?
8. Jaká jsou Vaše hlavní kritéria pro výběr knihy ke čtení?
9. Jaké jsou Vaše hlavní zdroje pro inspiraci pro nové čtení?

Komunity a Vy

10. Na které ze sociálních sítí je Vaše preferovaná online knižní komunita?
 - TikTok
 - Instagram
 - YouTube
 - Facebook
 - internet (Databáze knih, Goodreads, ...)
 - jiné
11. Jak dlouho jste součástí online knižních komunit?
12. Co Vás do těchto komunit přivedlo?
13. Napadají Vás alespoň tři pozitivní a tři negativní aspekty online knižních komunit?
14. Jste aktivním „bloggerem“ či „influencerem“ v alespoň jedné online knižní komunitě? Pokud ano, v jaké? Jak moc aktivní jste?
15. Jakým způsobem běžně v těchto komunitách trávíte svůj čas?
16. Preferujete online, či fyzické knižní komunity?
17. Účastnil/a jste se někdy online akce v knižní komunitě? (Př. čtecí výzvy) Pokud ano, o co se jednalo?
18. Účastnil/a jste se někdy fyzické akce v knižní komunitě? Pokud ano, o co se jednalo?
19. Preferujete českou/slovenskou, či zahraniční scénu online knižních komunit?
20. Čtete nějaký čtenářský blog? Jaký na ně máte obecně názor?
21. Máte nějaké konkrétní oblíbené „knižní influencery“?
22. Jsou tu „knižní influenceři“, které úplně nemusíte?

23. Pokud jste online knižní komunitu opustili, proč?

Komunity a jejich vliv

24. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli online recenzi někoho z komunity?

a) Pokud ano, muselo by se jednat o recenzi psanou osobou, kterou sledujete, či ne?

b) Dále, muselo by se jednat o „knižního influencera“ z knižní komunity, či ne?

25. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli doporučení někoho z komunity, aniž byste znal/a obsah knihy?

a) Pokud ano, jaké faktory Vás vedly k tomuto rozhodnutí?

26. Koupil/a jste si někdy knížku kvůli vzhledu obálky?

a) Pokud ano, máte nějaká kritéria na vzhled takové obálky?

27. Myslíte si, že online knižní komunity ovlivňují Vaše čtenářské návyky? Pokud ano, jak moc výrazně?

28. Myslíte si, že Vám online knižní komunity něco přinesly? Pokud ano, o co se jedná? Dále jedná se pouze o pozitivní, či také negativní věci?

Příloha 12: Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

1. Informace o výzkumu

Dobrý den,

v souladu se zásadami etické realizace výzkumu Vás žádám o souhlas s Vaší účastí ve výzkumném projektu v rámci bakalářské práce, realizované na Ústavu informačních studií a knihovnictví na Karlově univerzitě. Cílem tohoto projektu je zjistit, jakými způsoby a do jaké míry sociální sítě, jako Instragram, YouTube nebo TikTok a jejich knižní komunity, ovlivňují názory, postoje, návyky a preference dospívajících čtenářů.

Výzkum bude probíhat formou polostrukturovaných rozhovorů, jejichž záznamy budou po dokončení projektu smazány a všechny veřejně přístupné výstupy z výzkumu a jeho analýzy budou citovány anonymně a bude s nimi nakládáno bez vazby na Vaši osobu. Účast ve výzkumu je dobrovolná a je možné z něj kdykoli odstoupit.

Děkuji

řešitelka výzkumu Isabela Kulhanová (isabela.kulhanova@gmail.com)

2. Souhlas s účastí ve výzkumném projektu

Prohlašuji, že jsem četl/a celý výše uvedený text *Informace o výzkumu* a porozuměl/a jsem jeho smyslu. Souhlasím s mojí účastí v uvedeném výzkumném projektu a rozumím, že mohu souhlas odmítnout, případně svobodně a bez udání důvodů z účasti odstoupit.

V Praze dne

Podpis dotazovaného:

Podpis výzkumníka: